

การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
สำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงาจังหวัดตาก

นางนิภาพร วงศ์สะอาด

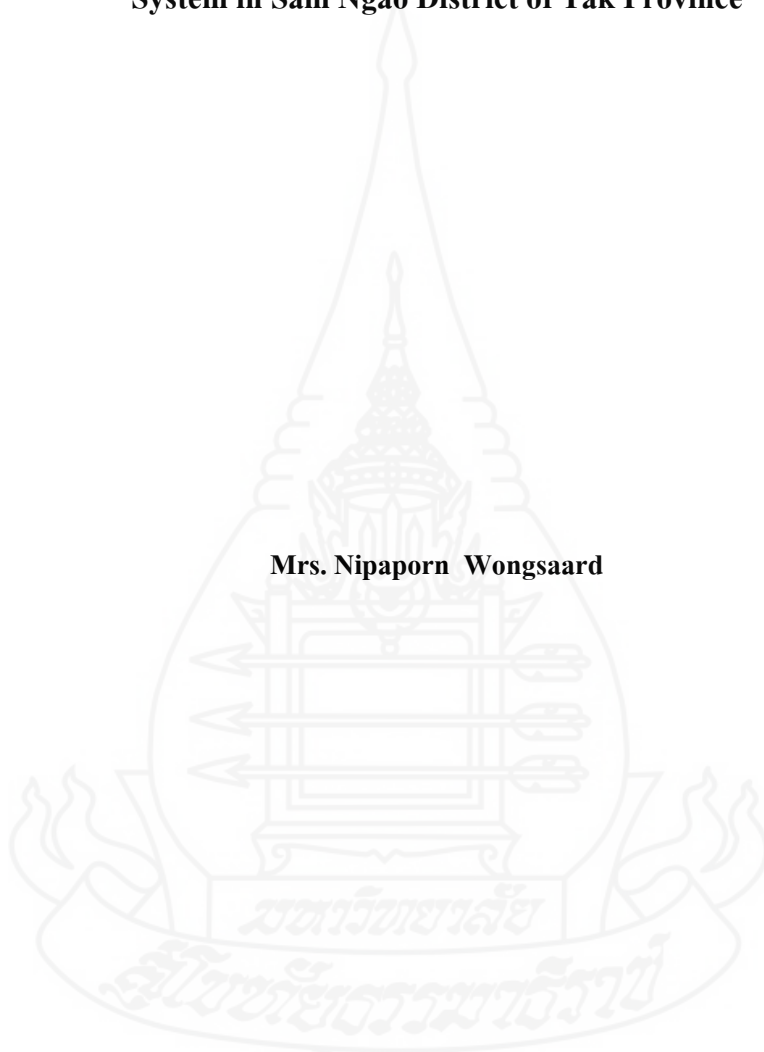

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2555

**Farmers' Practices for Quality Longan Adhering to Good Agricultural Practice
System in Sam Ngao District of Tak Province**

Mrs. Nipaporn Wongsard

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ
ลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงา จังหวัดตาก

ชื่อและนามสกุล นางนิภาพร วงศ์สะอาด

แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. สินี นุช ครูทเมือง แสนเสริม
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณี ต่างวิวัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

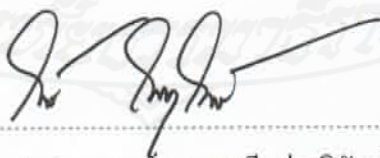
ประธานกรรมการ

(อาจารย์มนตรี วงศ์รักษพานิช)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สินี นุช ครูทเมือง แสนเสริม)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณี ต่างวิวัฒน์)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงยิ่งจาก ท่านอาจารย์มนตรี วงศ์รัศมีพานิช ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ลินี สุข ทรูทเมือง แสนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.ภรณี ต่างวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมจากสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กรุณาใช้เวลาในการให้คำปรึกษาแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และแนวความคิดทางด้านวิชาการอันมีคุณค่า ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์ พร้อมทั้งให้กำลังใจ ตลอดเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการ และเจ้าหน้าที่ของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่อำนวยความสะดวกทุกด้าน ซึ่งมีผลทำให้การศึกษาประสบผล สำเร็จ พร้อมกันนี้ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดตาก สำนักงานเกษตรอำเภอสามเงา เพื่อนๆ มหาบัณฑิตส่งเสริมการเกษตรรุ่นที่ 12 ทุกคนที่คอยสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และ สำคัญที่สุด คือ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยจังหวัดตาก ที่ให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับกำลังใจและแรงผลักดันอันยิ่งใหญ่จากบิดา มารดาและทุกคน ในครอบครัว ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือว่ามีค่ามาก หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็น ประโยชน์และสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน คุณค่าและความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

นิภาพร วงศ์สะอาด

เมษายน 2556

ชื่อวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกร
อำเภอสามเงาจังหวัดตาก

ผู้วิจัย นางนิภาพร วงศ์สะอาด รหัสนักศึกษา 2549001341

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนุช กระจ่างเมือง แสนเสริม (2) รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวัฒน
ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม (2) การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ของเกษตรกร อำเภอสามเงา จังหวัดตาก

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ของกรมวิชาการเกษตร ในปี 2555 จำนวน 416 คน มีขนาดกลุ่มตัวอย่าง 139 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ ที่ทดสอบความเชื่อมั่นจากเกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษาจำนวน 20 ราย มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 เท่ากับ 0.98 และ 0.92 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรมากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.53 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสบการณ์ในการผลิตลำไยเฉลี่ย 12.52 ปี จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตลำไยเฉลี่ย 16.55 คน พื้นที่ผลิตลำไยทั้งหมดเฉลี่ย 6.98 ไร่ รายได้เฉลี่ย 43,478 บาทต่อไร่ จำหน่ายผลผลิตลำไยผ่านผู้รวบรวม เป็นสมาชิกกลุ่ม ธ.ก.ส. รับรู้ข้อมูลจากเกษตรกรพื้นที่ใกล้เคียงเข้ารับการอบรม 2 ครั้งต่อปี ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 1 ครั้งต่อปี (2) เกษตรกรมีการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีการตรวจตราร้านจำหน่ายสารเคมี วัสดุอันตราย ควรจัดฝึกอบรมเรื่องเครื่องจักรกล และอุปกรณ์การเกษตร ควรช่วยควบคุมราคาน้ำยเพื่อลดต้นทุนการผลิต ควรมีห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ดิน น้ำ สารเคมี ในพื้นที่ที่สามารถทราบผลได้ทันที

คำสำคัญ การปฏิบัติ ระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

Thesis title: Farmers' Practices for Quality Longan Adhering to Good Agricultural Practice System in Sam Ngao District of Tak Province

Researcher: Mrs. Nipaporn Wongsard ; **ID:** 2549001341;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Sineenuch Khрутmuang Sanserm; Associate Professor;
(2) Dr. Paranee Tangwiwat; Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

The purposes of this research were to study (1) fundamental individual factor and socio-economic factor (2) practices for quality longan adhering to good agricultural practice system (3) problems and suggestions for farmers' practices for quality longan adhering to good agricultural practice system in Sam Ngao District of Tak Province.

The population was 416 longan farmers in Sam Ngao District, Tak Province who received from the Department of Agriculture, certificates of the good agricultural practice for longan in 2012. By simple random sampling and drawing names, the sample sizes of 139 were selected. Instrument for data compilation was interview. The second and third confidence was 0.98 and 0.92 respectively. Data was analyzed by frequency, percentage, minimum value, maximum value, standard deviation and ranking.

Research results were found as follows. (1) More than half of the farmers were male with their average age at 50.53 years. They completed 6-year of lower primary schooling. Their average experience in longan production was 12.52 years. The average labor for longan production was 16.55 persons. The average longan production area was totally 6.98 rai. Their average income was 43,478 baht/rai. Sale of longan products was managed by collectors, members of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. They received updated information from neighboring farmers, attended training twice a year and contacted with authorities once a year. (2) Farmers' overall practices for quality longan adhering to good agricultural practice system were at high level. (3) Farmers' overall problems about practices for quality longan adhering to good agricultural practice system were at low level. However, their suggestions were there should be an inspection of dangerous materials and pesticide shop, training to be organized for farmers on equipments, agricultural materials, control of fertilizer price for lowering cost, on site laboratory room for soil, water, chemical substance analysis so as to get the results immediately.

Keywords: Practices, Quality Longan Adhering to Good Agricultural Practice

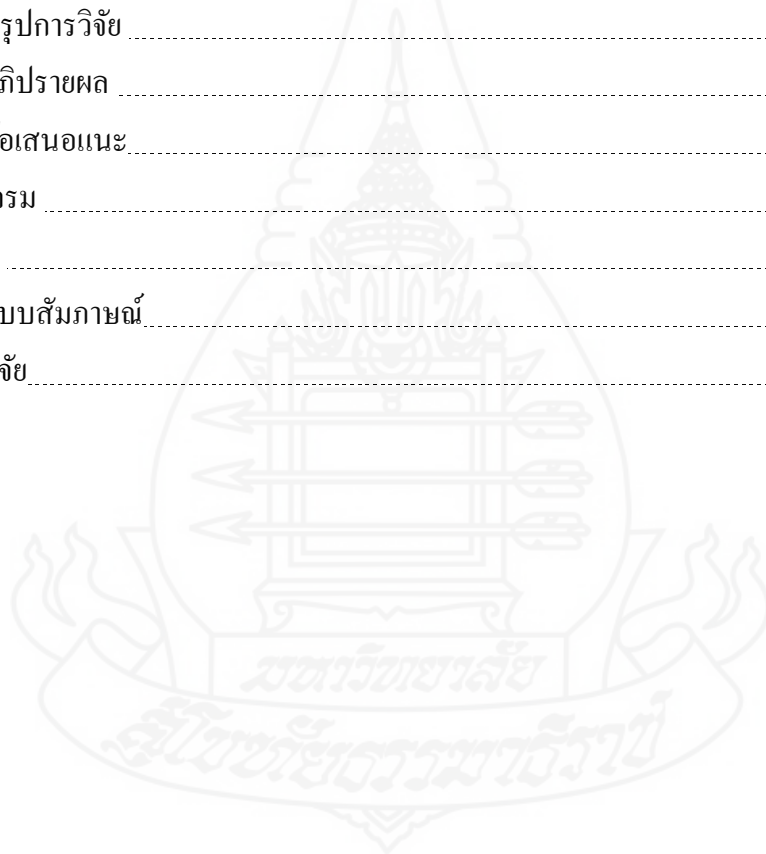
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
บริบทของอำเภอสามเงา จังหวัดตาก	7
แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	15
ระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย	17
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของผู้ปลูกลำไย อำเภอสามเงาจังหวัดตาก	54

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ของเกษตรกรในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก.....	61
ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย.....	77
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
สรุปการวิจัย	81
อภิปรายผล	83
ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	91
แบบสัมภาษณ์.....	92
ประวัติผู้วิจัย.....	103

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	ข้อมูลพื้นที่ถือครองการเกษตรอำเภอสามเงา..... 10
ตารางที่ 2.2	ปริมาณการผลิต ผลผลิต และราคาของพืชเศรษฐกิจอำเภอสามเงา จังหวัดตาก..... 11
ตารางที่ 2.3	ต้นทุนการผลิตพืชเศรษฐกิจอำเภอสามเงา จังหวัดตาก..... 13
ตารางที่ 2.4	ข้อกำหนด วัตถุประสงค์ เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมิน..... 19
ตารางที่ 3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย..... 48
ตารางที่ 4.1	ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานระบบการจัดการ คุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ... 54
ตารางที่ 4.2	ลักษณะพื้นฐานด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานระบบการจัดการ คุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก... 56
ตารางที่ 4.3	ด้านลักษณะพื้นฐานสังคมของเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานระบบการจัดการ คุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก... 58
ตารางที่ 4.4	การจัดการสุขลักษณะฟาร์ม..... 62
ตารางที่ 4.5	การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร..... 64
ตารางที่ 4.6	การจัดการปัจจัยการผลิต..... 65
ตารางที่ 4.7	การปฏิบัติและการควบคุมการผลิต..... 66
ตารางที่ 4.8	การบันทึกและการควบคุมเอกสาร..... 68
ตารางที่ 4.9	การจัดเก็บและการควบคุมเอกสาร..... 69
ตารางที่ 4.10	การจัดการเพื่อให้ได้ผลลำไยที่มีขนาดใหญ่และสม่ำเสมอในช่อ..... 70
ตารางที่ 4.11	การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดจากศัตรูพืช..... 72
ตารางที่ 4.12	การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง..... 73
ตารางที่ 4.13	การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน..... 74
ตารางที่ 4.14	การขนส่งผลิตผลไปยังจุดรวบรวมสินค้า..... 75
ตารางที่ 4.15	การควบคุมการคลปนของผลิตผลด้วยคุณภาพกับผลิตผลคุณภาพ..... 76
ตารางที่ 4.16	การวิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย..... 78

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงขอบเขตตำบลอำเภอและอาณาเขตติดต่อของอำเภอสามเงา จังหวัดตาก..	8

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประชากรโลกได้ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยด้านอาหาร (Food Safety) ซึ่งเป็นกระแสหลักของโลก ประชากรโลกหันมาใส่ใจสุขภาพมากขึ้น ข้อมูลการเจ็บป่วยของคนร้อยละ 70 มีสาเหตุมาจากการบริโภคอาหารไม่สะอาด มีการปนเปื้อนของเชื้อโรคและสารพิษตกค้าง (กรมส่งเสริมการเกษตร 2553: 1) ส่งผลให้นานาประเทศต่างหันมาปกป้องผู้บริโภคของตนเองด้วยการออกมาตรการกีดกันทางการค้า เฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และได้ใช้เป็นข้อต่อรองทางการค้ากับประเทศผู้ผลิต เช่น คุณภาพผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยจากสารเคมีตกค้าง กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเลี้ยงที่ถูกสุขอนามัย กระบวนการดูแลรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว ฯลฯ ทำให้การแข่งขันทางการค้าทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ประเทศไทยในฐานะผู้ผลิตสินค้าส่งออกไปยังต่างประเทศจนได้ชื่อว่าครัวของโลก ที่ผลิตอาหารมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานสากล จึงได้กำหนดให้ปี พ.ศ.2547 เป็นปีแห่งความปลอดภัยด้านอาหาร (Food safety year) โดยให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อได้บรรลุเป้าหมาย และมีผลสืบเนื่องด้านการใส่ใจในความปลอดภัยด้านอาหารมาถึงปัจจุบัน ซึ่งหลายฝ่ายต่างให้ความสนใจในความปลอดภัยและมาตรฐานของอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้กำหนดนโยบายความปลอดภัยทางด้านอาหาร และจัดทำระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับรองการผลิตพืชให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ครอบคลุมการจัดการกระบวนการผลิตอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช และมีคุณภาพปลอดภัยเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค

ลำไยเป็นพืชเศรษฐกิจที่ปลูกมากในภาคเหนือของประเทศไทย แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย พะเยา น่าน ลำปาง ตาก และแพร่ มีพื้นที่ปลูกรวม 856,660 ไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร 2554: 1) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ให้ข้อมูลการส่งออกลำไยรวมไปยังต่างประเทศ ในปี พ.ศ.2555 เป็นจำนวน 596,418 ตัน คิดเป็นมูลค่า 19,896,615 ล้านบาท (2556: เว็บไซต์) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้ประกาศมาตรฐาน 2 ฉบับ คือ ลำไย และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2546 เพื่อให้เกษตรกรผู้ประกอบการ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ(2556: เว็บบไซต์) การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย มีประโยชน์ในการปรับปรุงผลผลิตให้มีคุณภาพและปลอดภัย ลดความเสี่ยงเกี่ยวกับการใช้สารเคมีต้องห้าม ลดปัญหาผลผลิตมีสารเคมีการเกษตรตกค้างเกินค่ากำหนด ลดปัญหาการปนเปื้อนของจุลินทรีย์และสาร โลหะหนักที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค(กรมส่งเสริมการเกษตร 2553: 12) รวมถึงช่วยให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต และลดความเสี่ยงในสุขภาพร่างกายของผู้ปฏิบัติงานในการผลิตลำไย โดยกรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานตรวจและให้การรับรองแหล่งผลิตอาหารที่มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน หน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบการผลิตที่มีการจัดการคุณภาพ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน

อำเภอสามเงา จังหวัดตาก เป็นพื้นที่หนึ่งที่มีเกษตรกรปลูกลำไย 1,046 ราย รวมพื้นที่ผลิตลำไย 6,492 ไร่ ผลผลิตลำไยรวม 4,752 ตัน (สำนักงานเกษตรอำเภอสามเงา 2555) มีเกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย โดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 416 ราย(2556: เว็บบไซต์) คิดเป็นร้อยละ 40 ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ทั้งหมด และยังมีเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอีกร้อยละ 60 ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยทั้งหมดที่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่อง การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงา จังหวัดตาก โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย และปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสามเงาได้รับการรับรองตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย เพิ่มขึ้น และเป็นฐานข้อมูล สำหรับนักส่งเสริม นักวิจัย และผู้ที่สนใจในการวิจัยครั้งต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก
- 2.2 เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตร ที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก
- 2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

- 3.1 ตัวแปรที่เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมอิสระ ประกอบด้วย
 - 3.1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกลำไย
 - 3.1.2 ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตลำไย ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย รายได้จากการขายผลผลิตลำไย และแหล่งจำหน่ายผลผลิตลำไย
 - 3.1.3 ด้านสังคม ได้แก่ แหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร และการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร
- 3.2 ตัวแปรที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ประกอบด้วย
 - 3.2.1 การจัดการสุขลักษณะฟาร์ม
 - 3.2.2 การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร
 - 3.2.3 การจัดการปัจจัยการผลิต
 - 3.2.4 การปฏิบัติและการควบคุมการผลิต
 - 3.2.5 การบันทึกและการควบคุมเอกสาร
 - 3.2.6 การจัดเก็บและการควบคุมเอกสาร
 - 3.2.7 การจัดการเพื่อให้ได้ผลลำไยที่มีขนาดใหญ่และสม่ำเสมอในข้อ

3.2.8 การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช

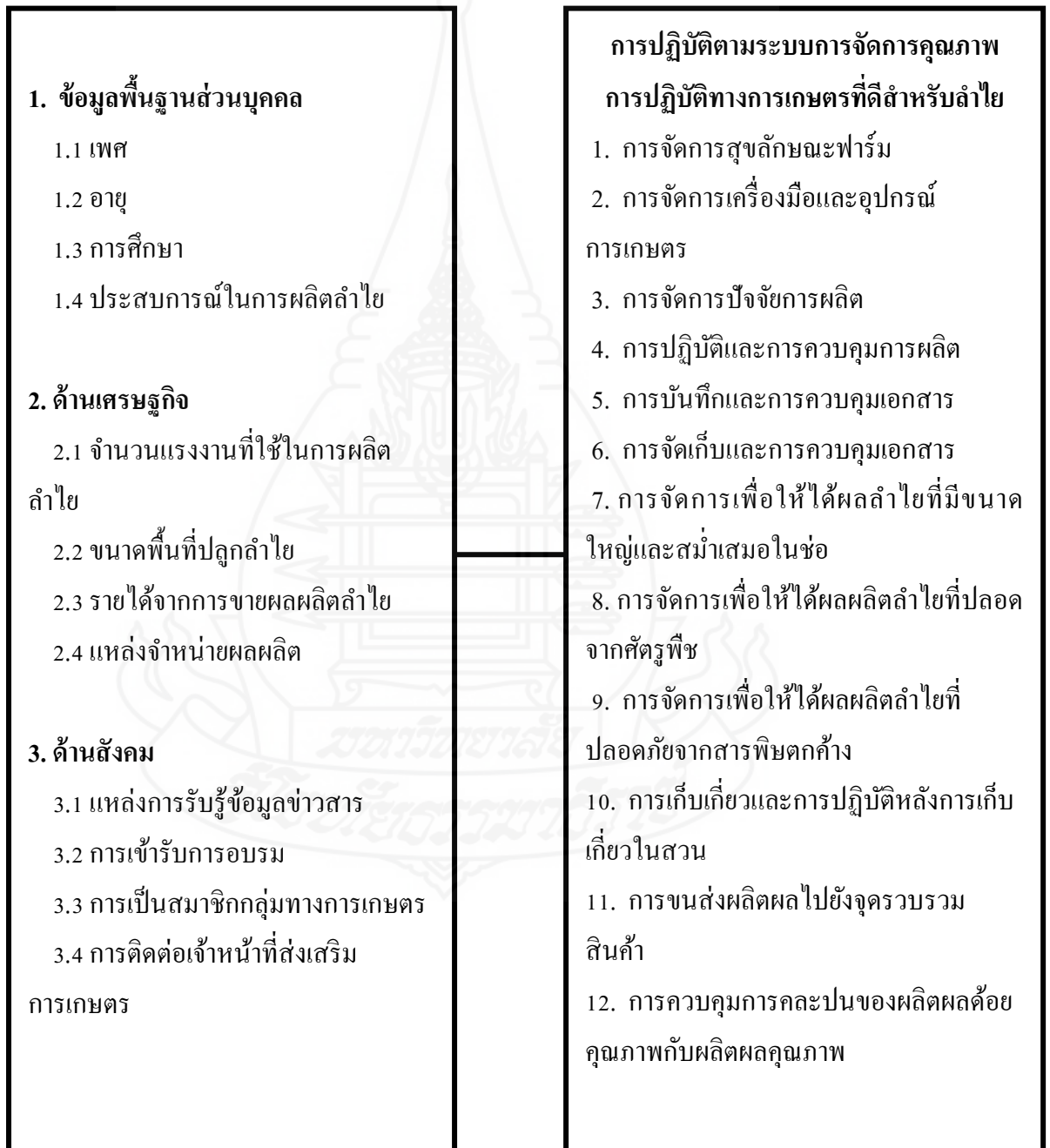
3.2.9 การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง

3.2.10 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน

3.2.11 การขนส่งผลิตผลไปยังจุดรวบรวมสินค้า

3.2.12 การควบคุมการละปนของผลิตผลด้วยคุณภาพกับผลิตผลคุณภาพ

โดยการวิจัยครั้งนี้มีกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 **ขอบเขตเชิงพื้นที่** โดยทำการศึกษาข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี พ.ศ. 2555

4.2 **ขอบเขตเชิงเนื้อหา** การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ระดับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ปัญหาและข้อเสนอแนะ ที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก

4.3 **ขอบเขตเชิงเวลา** การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะศึกษาข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสามเงา จังหวัดตากที่ได้รับการรับรองตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปี พ.ศ. 2555 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2556

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 **ระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย** หมายถึง มาตรฐานที่เกี่ยวกับการผลิต หรือระบบอื่นใดที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตร ตามหลักเกณฑ์วิธีการผลิตที่กรมวิชาการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกประกาศ

5.2 **การรับรอง** หมายถึง การให้การรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช แยกตามชนิดพืช โดยกรมวิชาการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

5.3 **ผู้ได้รับการรับรอง** หมายถึง ผู้ยื่นคำขอที่ผ่านการตรวจประเมิน และได้รับการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร

5.4 **การปฏิบัติตามการเกษตรที่ดีสำหรับพืช** หมายถึง แนวทางการปฏิบัติในไร่นาเพื่อผลิตพืช เพื่อให้ได้สินค้าปลอดภัย ปลอดภัยศัตรูพืชและคุณภาพถูกใจผู้บริโภค เน้นวิธีการควบคุมและป้องกันการเกิดปัญหาในกระบวนการผลิต

5.5 **การตรวจประเมินเพื่อการรับรอง (Initial audit)** หมายถึง การตรวจโดยละเอียดตามหัวข้อที่กำหนดในมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช

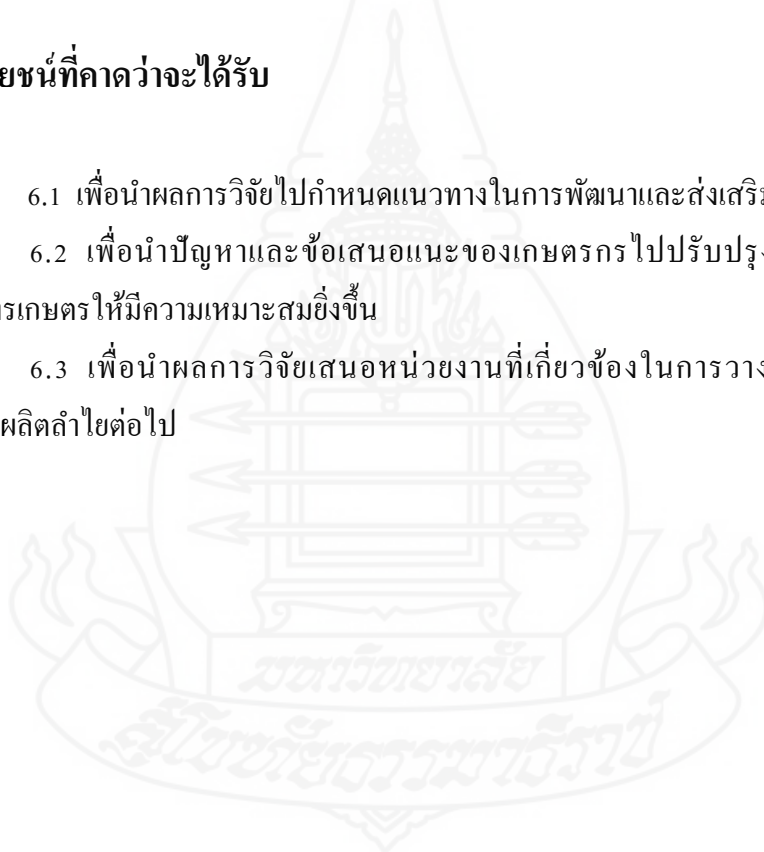
(GAP ฟิช) แยกตามชนิดฟิช เพื่อตรวจประเมินดูความสอดคล้องตามข้อกำหนด ซึ่งจะดำเนินการตรวจเมื่อยื่นขอประเมินเป็นครั้งแรก

5.6 การตรวจติดตามผล (Surveillance) หมายถึง การตรวจประเมินเพื่อติดตามการรักษาระบบที่ดำเนินการในช่วงก่อนครบรอบการตรวจประเมินใหม่ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าระบบยังคงเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

5.7 การตรวจต่ออายุการรับรอง (Re-assessment) หมายถึง การตรวจประเมินภายหลังการรับรองที่ดำเนินการเมื่อครบรอบอายุการรับรอง เพื่อทบทวนทั้งระบบอีกครั้งว่าเกษตรกร/กลุ่มมีการนำระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟิช (GAP ฟิช) แยกตามชนิดฟิช ไปดำเนินการ และยังมีประสิทธิผลอยู่

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 6.1 เพื่อนำผลการวิจัยไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตลำไย
- 6.2 เพื่อนำปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรไปปรับปรุงและพัฒนาวิธีการส่งเสริมการเกษตรให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น
- 6.3 เพื่อนำผลการวิจัยเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผน ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตลำไยต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสารวิชาการ บทความข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. บริบทของอำเภอสามเงา จังหวัดตาก
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
3. ระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทอำเภอสามเงา จังหวัดตาก (สำนักงานเกษตรอำเภอสามเงา, 2555 : 6-38)

สำนักงานเกษตรอำเภอสามเงา(2555: 6-38) ได้ทำการรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ ของอำเภอสามเงา ไว้ดังนี้

1.1 ข้อมูลทางกายภาพ

1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอสามเงาตั้งอยู่ทางทิศเหนือสุดของจังหวัดตาก ห่างจากจังหวัดตาก ประมาณ 58 กิโลเมตร โดยแยก เข้าตรงหลักกิโลเมตรที่ 463 จากกรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ประมาณ 2,771.927 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,732,455 ไร่

มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน และอำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก และอำเภอมกแก้ว จังหวัดเชียงใหม่

1.1.2 เขตการปกครอง

อำเภอสามเงา แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 ตำบล 46 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลสามเงา ตำบลย่านรี ตำบลวังหมัน ตำบลวังจันทร์ ตำบลยกกระบัตร์ และตำบลบ้านนา

ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงขอบเขตตำบล อำเภอและอาณาเขตติดต่อของอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ที่มา: http://tak0610.blogspot.com/2009/10/blog-post_1299.html

1.1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศอำเภอสามเงา แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

- 1) **พื้นที่ราบ** ทางทิศใต้และทิศตะวันออก ในตำบลสามเงา ตำบลย่านรี ตำบลวังหมัน ตำบลวังจันทร์ และตำบลยกกระบัตร์
- 2) **พื้นที่ภูเขา** ทางทิศเหนือและทิศตะวันตก ได้แก่ ภูเขาอันฮี เป็นที่ตั้งเขื่อนภูมิพล ภูเขาสันกลางกั้นอาณาเขตระหว่างจังหวัดตากและจังหวัดลำปาง ภูเขาอดอยนางเหล็กกั้นอาณาเขตระหว่างจังหวัดตากและจังหวัดเชียงใหม่ ภูเขาวิ้ว ภูเขาถนนธงชัย กั้นอาณาเขตระหว่างจังหวัดตากและ จังหวัดเชียงใหม่ ในตำบลบ้านนา

1.1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศในพื้นที่อำเภอสามเงา ลักษณะทางภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู เช่นเดียวกับสภาพอากาศทั่วไปในภาคเหนือ คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ไปจนถึงกลางเดือนพฤษภาคมอากาศค่อย ๆ ทวีความร้อนขึ้นตามลำดับ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไปจนถึงกลางเดือนตุลาคมมีฝนตกชุกที่สุดในช่วงเดือนกันยายนและเดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมเป็นต้นไปจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ อากาศจะหนาวจัดเดือน ธันวาคมจนถึงเดือนมกราคม (อุณหภูมิจนเฉลี่ย 22 – 25 องศา)

1.1.5 แหล่งน้ำ ปริมาณน้ำ และการใช้ประโยชน์

- 1) แม่น้ำปิง ไหลผ่านตำบลบ้านนา ตำบลสามเงา และตำบลย่านรี
- 2) แม่น้ำยม ไหลผ่านตำบลยกกระบัตร วังจันทร์ และตำบลวังหมัน
- 3) แหล่งน้ำธรรมชาติประเภทเขื่อน อ่างเก็บน้ำ ห้วย หนองน้ำ บึง

1.1.6 เส้นทางคมนาคม

มีเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงติดต่อกันระหว่างอำเภอ ตำบล และจังหวัดใกล้เคียงที่สะดวก โดยมีเส้นทางคมนาคมสายสำคัญ ดังนี้

- 1) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 เป็นเส้นทางเชื่อมการคมนาคมจังหวัดตาก ผ่านอำเภอบ้านตาก, อำเภอสามเงา ไปยังจังหวัดลำปาง
- 2) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1107 เป็นเส้นทางเชื่อมการคมนาคมจากจังหวัดตากเข้าสู่อำเภอบ้านตาก, สามเงา ไปยังเขื่อนภูมิพล

1.1.7 สาธารณูปโภค

- 1) ประปา ทุกหมู่บ้านมีน้ำประปาไว้ใช้สำหรับอุปโภค บริโภค ส่วนใหญ่เป็นน้ำประปาหมู่บ้าน และมีบางหมู่บ้านในตำบลสามเงาที่ใช้น้ำจากการประปาส่วน
- 2) ไฟฟ้า มีกระแสไฟฟ้าครบทุกหมู่บ้าน สำหรับการติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะ มีการติดตั้งตามถนน – ซอย และขยายการติดตั้งอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นตำบลบ้านนาระบบไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ และเครื่องปั่นไฟ
- 3) โทรศัพท์ มีโทรศัพท์สาธารณะครอบคลุมทุกพื้นที่ และปัจจุบันมีโทรศัพท์มือถือที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย

1.1.8 เนื้อที่ดินและค่าวิเคราะห์ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน (2554: เว็บบไซต์) ได้จำแนกกลุ่มชุดดินในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ออกเป็น 12 กลุ่มชุดดิน ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 4 กลุ่มชุดดินที่ 7 กลุ่มชุดดินที่ 21 กลุ่มชุดดินที่ 33 กลุ่มชุดดินที่ 38 กลุ่มชุดดินที่ 40 กลุ่มชุดดินที่ 44 กลุ่มชุดดินที่ 46 กลุ่มชุดดินที่ 48 กลุ่มชุดดินที่ 59 กลุ่มชุดดินที่ 60 และกลุ่มชุดดินที่ 62

1.1.9 พื้นที่การเกษตร อำเภอสามเงา มีพื้นที่ทั้งหมด 1,732,455 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตร 77,267 ไร่ ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลพื้นที่ถือครองการเกษตรในอำเภอสามเงา

ที่	ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด		พื้นที่การเกษตร (ไร่)			รวม
		(ไร่)	ข้าว	พืชไร่	พืชสวน	อื่น ๆ	
1	ขกกระบัตร์	180,890	9,415	8,242	1,809	11,943	31,409
2	วังจันทร์	108,499	3,838	10,257	3,003	6,544	23,642
3	สามเงา	27,636	1,048	2,291	2,571	11,745	17,655
4	วังหมัน	43,207	3,591	3,872	1,987	9,544	18,994
5	ย่านรี	59,331	1,645	2,243	3,345	1,918	9,151
6	บ้านนา	1,312,892	372	83	-	1,302	1,757
รวม		1,732,455	19,909	22,988	12,315	17,655	77,267

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสามเงา (2555)

1.1.10 ภัยธรรมชาติ

1) **ฝนแล้ง** สภาพอากาศในฤดูแล้งจะแห้งแล้งจัดอากาศร้อนมาก เพราะมีปริมาณฝนตกน้อย ดินแนวภูเขาถนนขรุขระกันไว้ และฝนจะทิ้งช่วงในระยะเวลาตั้งแต่กลางเดือนมิถุนายนถึง เดือนกรกฎาคมของทุกปี บางปีถึงเดือนสิงหาคม

2) **น้ำท่วม** เป็นน้ำไหลบ่าจากทิศเหนือซึ่งเป็นแหล่งแม่น้ำวังไหลล้นตลิ่งซึ่งเกิดในพื้นที่ตำบลขกกระบัตร์ ตำบลวังจันทร์ ตำบลวังหมัน และตำบลสามเงา ซึ่งท่วมเป็นเวลานาน ทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหาย และเป็นน้ำไหลบ่าจากภูเขาทำให้เกิดน้ำท่วม ซึ่งเกิดในพื้นที่ตำบลย่านรี ซึ่งท่วมเป็นเวลาไม่นานก็จะแห้งไป แต่บางปีก็ถึงกับเสียหาย

3) **วอดภัย** จะเกิดขึ้นเป็นบางปี ส่วนมากจะเกิดกับพืชสวนซึ่งเกิดในพื้นที่ทุกตำบล

1.2 ข้อมูลทางชีวภาพ

1.2.1 พันธุ์เศรษฐกิจ/สัตว์เศรษฐกิจ

1) **พืชเศรษฐกิจ** ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ลำไยกกล้วยไข่ และฝรั่ง

2) สัตว์เศรษฐกิจ ได้แก่ โคเนื้อ สุกร เป็ด ไก่ กระบือ และปลาทั้งที่จับจากแหล่งธรรมชาติ และจากแหล่งเพาะเลี้ยง

1.2.2 ปริมาณการผลิตและผลผลิตของพืชเศรษฐกิจ สำนักงานเกษตรอำเภอสามเงา(2555) ได้สรุปปริมาณการผลิต ผลผลิต และราคาจำหน่าย ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ปริมาณการผลิต ผลผลิต และราคาของพืชเศรษฐกิจอำเภอสามเงา จังหวัดตาก

ที่	ชนิดพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัมต่อ ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ราคาเฉลี่ย (บาท/ กิโลกรัม)
1	ข้าวนาปี	19,509	692	13,535	12.00
2	ข้าวนาปรัง	6,986	720	5,030	10.50
3	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ฝน)	16,769	712	11,940	8.00
4	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (แล้ง)	7,673	670	5,141	7.50
5	มันสำปะหลัง	9,451	3,987	37,683	1.80
6	ลำไย	6,492	784	4,752	20.00
7	กล้วยไข่	2,192	2,400	5,261	16.00
8	ฝรั่ง	2,335	1,000	2,335	10.00

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสามเงา (2555)

1.3 ข้อมูลด้านสังคม

1.3.1 จำนวนประชากร

อำเภอสามเงามีประชากรทั้งสิ้น 29,285 คน แยกเป็นชาย 14,557 คน หญิง 14,612 คน มีครัวเรือนทั้งหมด 6,843 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร 4,659 ครัวเรือน

1.3.2 ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ บางส่วนนับถือศาสนาคริสต์ มีการประกอบพิธีและทำบุญต่าง ๆ ตามประเพณี ซึ่งได้ปฏิบัติกันมาจากบรรพบุรุษเป็นประจำทุกปี มีผลเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอาชีพทางการเกษตร และการดำรงชีวิตประจำวัน

1.3.3 การศึกษา

พบว่าประชากรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาภาคบังคับจากโรงเรียนใกล้บ้าน นอกจากนี้ บางส่วนจะไปเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในอำเภอหรือจังหวัดใกล้เคียง

1.3.4 ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม อิทธิพลทางความคิด

1) ประเพณีทำบุญข้าวใหม่ มีค่านิยมความคิดว่า การทำบุญข้าวใหม่เป็นการรับขวัญข้าวใหม่ นิยมทำกันในเดือนยี่ หรือเดือนมกราคมของทุกปี หลังการเก็บเกี่ยวข้าวขึ้นฉางในหมู่บ้าน

2) ประเพณีทานก๋วยสลาก มีค่านิยมความคิดว่าเป็นการอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนิยมทำกันในเดือนแปด หรือเดือนกันยายนของทุกปี

3) ประเพณีสงกรานต์ มีค่านิยมความคิดว่าเป็นการเคารพพระสงฆ์ผู้สูงอายุ มีการสงฆ์น้ำพระและอาบน้ำคำหัวผู้สูงอายุ ขอพรจากท่านและเป็นการพบปะระหว่างครอบครัว

4) ประเพณีลอยกระทง มีค่านิยมความคิดว่าเป็นการขอขมาและบูชาแม่น้ำ นิยมทำกันในวันเพ็ญเดือนสิบสอง หรือเดือนพฤศจิกายนของทุกปี

5) ประเพณีเทศมหาชาติ ประเพณีเข้าพรรษา – ออกพรรษา เป็นต้น

1.3.5 การรวมกลุ่ม

ประกอบด้วยกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน จำนวน 127 กลุ่ม กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 26 กลุ่ม กลุ่มยุวเกษตรกร จำนวน 5 กลุ่ม

1.4 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

1.4.1 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน เท่ากับ 34,958 บาทต่อปี(สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามเงา 2555)

1.4.2 ภาระหนี้สิน

ภาระหนี้สินของเกษตรกรเกิดการจากการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารออมสิน สหกรณ์การเกษตร กองทุนหมุนเวียนจากราชการ และแหล่งเงินกู้นอกระบบ เช่น ญาติพี่น้อง นายทุน/พ่อค้าในท้องถิ่น

1.4.3 จำนวนแรงงาน

1) แรงงานภาคเกษตร มีการจ้างแรงงานเพื่อช่วยในการทำการเกษตร ส่วนใหญ่จะจ้างแรงงานจากภายในหมู่บ้านและตำบล นอกจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยจะใช้แรงงานส่วนใหญ่จากต่างจังหวัด เช่น จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดจันทบุรี เป็นต้น

2) การอพยพแรงงานไปทำงานต่างจังหวัด แรงงานจะอพยพไปทำงานในภาคอุตสาหกรรม ก่อสร้าง ในต่างจังหวัด เช่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดลำพูน จังหวัดระยอง จังหวัดสมุทรปราการ และกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

3) การอพยพแรงงานไปทำงานต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ไต้หวัน เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย อิสราเอล สิงคโปร์ ลิเบีย เป็นต้น โดยแรงงานจะไปตามกำหนดสัญญาระหว่าง 2 – 5 ปี

1.4.4 เป้าหมายของการทำฟาร์ม

ปัจจุบันเกษตรกรได้ปรับเปลี่ยนวิถีทางการเกษตร จากการผลิตเพื่อการยังชีพ (บริโภคในครัวเรือน) มาเป็นการผลิตเชิงพาณิชย์ (เพื่อการค้า) เพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครัวเรือน ดังจะเห็นได้จากการหันมาทำสวนไม้ผล ไม้ยืนต้นทดแทนการทำไร่มากขึ้น เป็นผลให้พื้นที่การทำสวนไม้ผล ไม้ยืนต้นเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเกษตรกรก็มีรายได้สูงขึ้น และมีความมั่นคงมากกว่าการทำไร่

1.4.5 ต้นทุนการผลิตพืช ข้อมูลดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 ต้นทุนการผลิตพืชเศรษฐกิจอำเภอสามเงา จังหวัดตาก

ที่	ชนิดพืช	ราคาเฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)	ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม/ไร่)	รายได้ (บาท/ไร่)	ต้นทุน (บาท/ไร่)	กำไร (บาท/ไร่)
1	ข้าวนาปี	12.00	692	8,304	5,700	2,604
2	ข้าวนาปรัง	10.50	720	7,560	5,820	1,740
3	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ฝน)	9.00	712	6,408	3,980	2,428
4	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (แล้ง)	8.50	670	5,695	4,150	1,545
5	มันสำปะหลัง	1.80	3,987	7,176	4,450	2,726
6	ลำไย	20.00	784	15,680	10,036	5,644
7	กล้วยไข่	16.00	2,400	38,400	21,200	17,200
8	ฝรั่ง	10.00	1,000	10,000	5,788	4,212

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสามเงา (2555)

1.4.6 แหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตร

เกษตรกรมีการใช้แหล่งสินเชื่อเพื่อนำมาใช้ดำเนินการผลิตจากหลายแหล่ง แบ่งออกได้ ดังนี้

1) ธนาคารพาณิชย์ ได้แก่ ธนาคารธนชาติ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จะขอรับการสนับสนุนเงินทุนจาก ธ.ก.ส. ซึ่งเป็นแหล่งใหญ่ที่สุด ในรูปของสมาชิกลูกค้า ธ.ก.ส.

2) สหกรณ์การเกษตร เป็นแหล่งที่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกใช้เป็นแหล่งเงินทุน

3) เงินทุนหมุนเวียนจากราชการ เช่น กลุ่มออมทรัพย์, กองทุนหมู่บ้าน, กองทุนศูนย์ข้าวชุมชน, ก.ข.ค.จ., กองทุนพัฒนาสาธารณสุข, กองทุนสงเคราะห์ราษฎร เป็นต้น

4) นายทุนท้องถิ่น เกษตรกรจะกู้เงินในการลงทุน และใช้คืนเมื่อเก็บผลผลิตแล้ว บางครั้งก็กู้ยืมในรูปของปัจจัยการผลิตด้วย

จากข้อมูลบริบทของอำเภอสามเงาที่กล่าวมาข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้สามารถนำแนวคิดต่างๆ มากำหนดประเด็นที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ได้แก่ อำเภอสามเงา แบ่งเขตการปกครองเป็น 6 ตำบล ตำบลที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นราบเหมาะแก่การผลิตลำไยได้แก่ ตำบลสามเงา ตำบลย่านรี ตำบลวังหมัน ตำบลวังจันทร์ และตำบลยกกระบัตร ส่วนพื้นที่ภูเขาไม่มีการผลิตลำไย ได้แก่ ตำบลบ้านนา อำเภอสามเงามีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 77,267 ไร่ ลำไยเป็นหนึ่งในพืชเศรษฐกิจของอำเภอมີพื้นที่ปลูก 6,492 ไร่ ให้ผลผลิตรวม 4,752 ตันต่อปี ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้กิโลกรัมละ 20 บาท คิดเป็นมูลค่า 95,040,000 บาท/ปี จากข้อมูลด้านสังคมอำเภอสามเงามีประชากร 4,659 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 29,285 คน แบ่งเป็นเพศชาย 14,557 คน เพศหญิง 14,612 คน การศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ การรวมกลุ่มทางการเกษตร ประกอบด้วยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จากข้อมูลด้านเศรษฐกิจ รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 34,958 บาทต่อปี มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรจากหมู่บ้านตำบลตนเองและในเขตพื้นที่ตำบลใกล้เคียง และมีแรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยจากต่างจังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และจันทบุรี เป็นต้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของการปฏิบัติ

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2540 : 68) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติคือ สิ่งที่มีมนุษย์รับทราบ ถึงการปฏิบัติของกิจกรรมต่างๆ เช่น การว่ายน้ำก็ต้องเริ่มจากการเลียนแบบ (imitation) ทำให้ ถูกต้องให้มาก (precision) แล้วเชื่อมต่อเข้าด้วยกัน (articulation) จากนั้นก็ฝึกหัดจนปฏิบัติได้อย่าง เป็นธรรมชาติ (naturalization)

มัลลิกา มัติโก (2534 : 35) ระบุว่า การปฏิบัติเป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออก ทางร่างกาย ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตได้ในสถานการณ์หนึ่ง หรือ อาจเป็นพฤติกรรมที่ล่าช้าคือเป็นพฤติกรรมที่บุคคลไม่ได้ปฏิบัติทันที แต่คาดว่าจะปฏิบัติในโอกาส ต่อไป

ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ (2533 : 41-43) ได้ให้ความหมายของการ ปฏิบัติ ไว้ว่าการปฏิบัติเป็นความสามารถในด้านการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ที่เกี่ยวข้องกับ การทำงานของอวัยวะต่างๆภายในร่างกาย ซึ่งเป็นการยอมรับการปฏิบัติของบุคคลจะมี กระบวนการยอมรับนวัตกรรม ซึ่งได้แบ่งกระบวนการยอมรับออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรู้
2. ขั้นสนใจ
3. ขั้นไตร่ตรองตัดสินใจ
4. ขั้นทดลองปฏิบัติ
5. ขั้นยอมรับไปปฏิบัติอย่างสมบูรณ์

ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการยอมรับในการส่งเสริมการเกษตร (Roger and Shoemaker, 1978, p. 76) ซึ่ง มี 5 ขั้นตอน เหมือนกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การรับรู้ (awareness stage) เป็นขั้นแรกที่จะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธ สิ่งใหม่ วิธีการใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมของบุคคลนั้น ยังไม่มีความรู้ ลึกซึ่งเกี่ยวกับเนื้อหา หรือคุณประโยชน์ของนวัตกรรมนั้น ๆ ทำให้เกิดความอยากรู้นั้นต่อไป

ขั้นที่ 2 สนใจ (interest stage) เป็นขั้นที่เริ่มมีความสนใจ ทหารายละเอียดเกี่ยวกับ วิทยาการใหม่ ๆ เพิ่มเติม จะทำให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการใหม่ ๆ หรือสิ่งใหม่ ๆ มากขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ และค่านิยม ตลอดจนบรรทัดฐานทางสังคม หรือประสบการณ์เก่า ๆ ของบุคคลนั้น

ขั้นที่ 3 ประเมินค่า (evaluation stage) เป็นขั้นที่จะได้ไตร่ตรองถึงประโยชน์ในการ ลองใช้วิธีการหรือวิทยาการใหม่ ๆ ดีหรือไม่ เมื่อนำมาใช้แล้วจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองหรือไม่

โดยบุคคลนั้นมักจะคิดว่าการใช้วิทยาใหม่ ๆ เป็นการเสี่ยงทำให้ไม่แน่ใจถึงผลที่จะได้รับ ในขั้นนี้จึงเป็นการสร้างแรงเสริม (reinforcement) เพื่อให้เกิดความแน่ใจยิ่งขึ้นว่าสิ่งที่เขาตัดสินใจเพื่อเป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อนวัตกรรมมีคุณค่าและมีประโยชน์

ขั้นที่ 4 ทดลอง (trial stage) เป็นขั้นที่ใช้วิทยาการใหม่ ๆ นั้น กับสถานการณ์ตนเองเป็นการทดลองบางส่วนก่อนเพื่อจะได้รู้ว่าผลลัพธ์และประโยชน์ที่จะได้รับว่าจริงอย่างที่คิดไว้ในขั้นประเมิน ซึ่งผลการทดลองจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจที่จะปฏิเสธหรือยอมรับต่อไป

ขั้นที่ 5 ยอมรับ (adoption stage) เป็นขั้นที่บุคคลรับวิทยาการใหม่ ๆ นั้น ไปใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมของตนอย่างเต็มที่ หลังจากได้ทดลองปฏิบัติและเห็นประโยชน์แล้วยอมรับนวัตกรรมเหล่านั้น

จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการปฏิบัติของกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกาย ที่อาจมาจากสิ่งที่รับทราบ การเลียนแบบ การฝึกฝน ซึ่งอาจปฏิบัติทันทีหรือคาดว่าจะปฏิบัติ ซึ่งการยอมรับการปฏิบัติของบุคคลได้แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นรู้ ขั้นสนใจ ขั้นไตร่ตรอง ขั้นทดลองปฏิบัติ และขั้นยอมรับไปปฏิบัติอย่างสมบูรณ์ โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดต่างๆ มากำหนด และเกณฑ์ในการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ของเกษตรกรรมระดับการปฏิบัติ ได้แก่ ปฏิบัติน้อยที่สุด ปฏิบัติน้อย ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติมาก และปฏิบัติมากที่สุด

3. ระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

3.1 ความเป็นมา

กรมส่งเสริมการเกษตร(2553: 5-6) ได้อธิบายไว้ว่า การตรวจสอบรับรองมาตรฐานตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.2551 มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ มาตรฐานบังคับ และมาตรฐานทั่วไป กรณีสินค้าเกษตรที่มีกฎกระทรวงกำหนดเป็นมาตรฐานบังคับให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า ต้องขอรับการตรวจสอบและได้รับการรับรองตามมาตรฐานบังคับจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน กรณีสินค้าเกษตรที่ประกาศกำหนดเป็นมาตรฐานทั่วไป ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้า จะขอรับการตรวจสอบและได้รับการรับรองตามมาตรฐานบังคับจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานหรือไม่ก็ได้ โดยบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.2551 กำหนดไว้ว่าบรรดามาตรฐานสินค้าเกษตรที่คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ถือว่าเป็นมาตรฐานทั่วไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารที่สำนักมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติได้จัดทำและประกาศใช้แล้ว แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

3.1.1 มาตรฐานสินค้า เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับคุณภาพในเชิงคุณลักษณะของสินค้าเกษตร ทั้งสินค้าที่เป็นพืช ประมง และปศุสัตว์ ประกาศออกมาใช้แล้ว จำนวน 62 มาตรฐานของพืช เช่น มาตรฐานมาตรฐานลำไย มังคุด ทูเรียน มะม่วง สับปะรดโรงงาน พริก กระจับปี่เขียว เป็นต้น ของประมง เช่น มาตรฐานปลานิล กุ้งก้ามกราม เป็นต้น ของปศุสัตว์ เช่น มาตรฐานไข่ไก่ ไข่เป็ด เนื้อเป็ด เนื้อสุกร และผลิตภัณฑ์สัตว์เพื่อการส่งออก เป็นต้น

3.1.2 มาตรฐานระบบ เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวกับการผลิต ระบบการจัดการคุณภาพ ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม หรือระบบอื่นใดที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตร เช่น การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช ประมง และปศุสัตว์ หลักเกณฑ์วิธีการผลิตที่ประกาศออกมาใช้แล้ว จำนวน 55 มาตรฐาน ได้แก่

1) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร มีขอบข่ายครอบคลุมสำหรับการผลิตพืชอาหาร เช่น ผัก ผลไม้ พืชไร่ เครื่องเทศ พืชสมุนไพรที่ใช้เป็นอาหารในทุกขั้นตอนของการผลิตในระดับฟาร์ม

2) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชแต่ละชนิด ได้แก่ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย มังคุด ทูเรียน มะม่วง ข้าวหอมมะลิไทย พริก เป็นต้น

3) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเกี่ยวกับประมง หรือสำหรับฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการเลี้ยงปลานิล เป็นต้น

4) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเกี่ยวกับปศุสัตว์ ได้แก่ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ฟาร์มผึ้ง โรงฆ่าสัตว์ เป็นต้น

3.1.3 มาตรฐานทั่วไป เป็นมาตรฐานที่มีรายละเอียดของข้อกำหนดในประเด็นที่สำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยและมีคุณภาพ เป็นการอธิบายถึงวิธีการปฏิบัติที่ใช้เป็นบรรทัดฐานที่เป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือ ประกาศออกมาใช้แล้ว จำนวน 29 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานสารพิษตกค้างว่าด้วยปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยสินค้าเกษตรอาหาร เป็นต้น

3.2 วัตถุประสงค์

การผลิตลำไยภายใต้ระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2546: 3) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

3.2.1 ผลิตลำไยที่มีขนาดผลสม่ำเสมอภายในช่อ

3.2.2 ผลิตลำไยที่ปลอดจากศัตรูพืช

3.2.3 ผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง

3.3 ข้อกำหนดวิธีการปฏิบัติ เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมิน

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2546: 27) ได้กำหนดข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินไว้ดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 ข้อกำหนดวิธีการปฏิบัติ เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมิน

ลำดับข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
1. แหล่งน้ำ	น้ำที่ใช้ ต้องได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนจุลินทรีย์ สารเคมี และโลหะหนัก	<p>ตรวจพินิจสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสภาวะเสี่ยงให้ตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพน้ำ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แหล่งน้ำไม่อยู่ใกล้ หรือไหลผ่านชุมชน หรือคอกสัตว์ หรือโรงเก็บสารเคมี หรือสถานที่ผสมสารเคมีสำหรับพ่นในสวน หรือโรงงานอุตสาหกรรม 2. ไม่เป็นน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือกิจกรรมอื่น ๆ หากจำเป็นต้องใช้ ต้องมีหลักฐานประกอบว่า ได้ผ่านการบำบัดน้ำเสียมาแล้วตามมาตรฐาน 3. หากเป็นแหล่งน้ำที่จัดทำขึ้นใหม่ บริเวณที่เป็นแหล่งน้ำนั้น ต้องไม่มีประวัติเคยเป็นโรงพยาบาล หรือคอกสัตว์ หรือโรงงานอุตสาหกรรมมาก่อน 4. การปนเปื้อนจุลินทรีย์ในน้ำใช้ในระหว่างกระบวนการผลิต และน้ำใช้ในการปฏิบัติ หลังการเก็บเกี่ยว และเอกสารสนับสนุนการประเมินความเสี่ยง เนื่องจากการปนเปื้อน ประกอบการตัดสินใจ

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ลำดับข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
2. พื้นที่ปลูก	ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความเสี่ยงเนื่องจาก สารเคมี จุลินทรีย์ และ โลหะหนัก ที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์	<p>ตรวจพินิจสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสถานะเสี่ยงให้ตรวจสอบ และวิเคราะห์คุณภาพดิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พื้นที่ปลูก ต้องไม่มีประวัติเคยเป็นโรงพยาบาล หรือโรงงานอุตสาหกรรม หรือคอกสัตว์ หรือโรงเก็บสารเคมี หรือสถานที่ทิ้งขยะมาก่อน 2. ต้องไม่ใช่พื้นที่ที่มีการตรวจพบสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชกลุ่มออร์แกโนคลอรีน และ/หรือ กลุ่มออร์แกโนฟอสเฟตในดิน หรือในผลิตภัณฑ์มาก่อน 3. ความเสี่ยงเนื่องจากสารพิษตกค้างในดินประกอบการตัดสินใจ 4. ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ที่ใช้ทางดินไม่มีธาตุโลหะหนัก ปนเปื้อนอยู่ เช่น แคดเมียม ตะกั่ว และปรอท เป็นต้น 5. มีการนำส่วนต่าง ๆ ของสัตว์ที่ไม่ได้ผ่านการหมัก หรือบ่ม มาใช้เป็นปุ๋ย ความเสี่ยงในการปนเปื้อนจุลินทรีย์เนื่องจากปุ๋ย และสารเสริมประสิทธิภาพปุ๋ย
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	การใช้วัตถุอันตราย ให้ใช้ตาม คำแนะนำ หรืออ้างอิงคำแนะนำของ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้ ห้ามใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้	<p>- ตรวจสอบสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายทางการเกษตร</p> <p>- ตรวจสอบที่กข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร เปรียบเทียบกับเอกสารสนับสนุนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้ได้สำหรับลำไย และสุ่มตัวอย่างวิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลิตภัณฑ์มีข้อสงสัย</p>

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ลำดับข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
4. การเก็บรักษา และการขนย้าย ผลผลิตในฟาร์ม	<p>- สถานที่เก็บรักษาต้องสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี สามารถป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตราย และสัตว์พาหะนำโรค</p> <p>- อุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายต้องสะอาดปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค</p> <p>- ต้องขนย้ายผลผลิตอย่างระมัดระวัง มิให้เกิดรอยชำ</p>	<p>- ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการสำรวจศัตรูลำไยและการป้องกันกำจัด</p> <p>- ตรวจพินิจผลการคัดแยก</p>
5. การบันทึกข้อมูล	<p>- สถานที่เก็บรักษาต้องสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี สามารถป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตราย และสัตว์พาหะนำโรค</p> <p>- อุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายต้องสะอาดปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค</p> <p>- ต้องขนย้ายผลผลิตอย่างระมัดระวัง มิให้เกิดรอยชำ</p>	<p>- ตรวจสอบบันทึกข้อมูลของเกษตรกรตามแบบบันทึกข้อมูล</p>
6. ผลผลิตผิวสวย ปลอดภัยจากศัตรูพืช	<p>- ตำรวจการเข้าทำลายของศัตรูลำไย เพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืชไม่ให้เกินค่ากำหนดดังนี้</p> <p> เพลี้ยหอยและเพลี้ยแป้ง ช่อผลถูกทำลายเกิน 10%</p> <p> ผีเสื้อมวนหวาน ช่อผลถูกทำลายเกิน 10%</p> <p> โรคผลเน่า พบอาการโรคผลเน่า 1 ช่อผล</p> <p>- ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวต้องปราศจากร่องรอยการเข้าทำลายของศัตรูพืช และ/หรือมีศัตรูพืชติดอยู่กับผลผลิต ถ้าพบต้องคัดแยกออก</p>	<p>- ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการสำรวจศัตรูลำไยและการป้องกันกำจัด</p> <p>- ตรวจพินิจผลการคัดแยก</p>

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ลำดับข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
7. การจัดการ กระบวนการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิต คุณภาพ	- ทำการผลิตภายใต้ระบบการจัดการ คุณภาพ : GAP ลำไย และปฏิบัติตามแผนควบคุม การผลิตอย่างเคร่งครัด	- ตรวจสอบที่กตามแผนควบคุมการผลิต
8. การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติ หลังการเก็บเกี่ยว	- เก็บเกี่ยวลำไยในระยะเก็บเกี่ยวที่ เหมาะสม ของแต่ละพันธุ์ - อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะ บรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยวจะต้องไม่ก่อให้เกิด อันตรายต่อคุณภาพ และปนเปื้อนสิ่ง อันตรายที่มีผลต่อการบริโภค - คัดแยกผลที่มีอายุอ่อนเกินไปแยกไว้ - ต่างหาก คัดแยกลำไยที่เสียหายจาก การเก็บเกี่ยวหรือมีตำหนิจากการเข้า ทำลายของศัตรูพืช หรือมีศัตรูพืชติดมา ด้วย หรือที่ไม่ได้คุณภาพตามความ ต้องการของตลาด แยกไว้ต่างหาก สถานที่เก็บรักษาต้องสะอาด มีอากาศ ถ่ายเทได้ดี สามารถป้องกันการ ปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม วัตถุ อันตราย และสัตว์พาหะนำโรค - อุปกรณ์และพาหะในการขนย้าย ต้อง สะอาดปราศจากการปนเปื้อนสิ่ง อันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการ บริโภค - ต้องขนย้ายผลิตผลอย่างระมัดระวัง มิ ให้เกิดรอยช้ำ	- ตรวจสอบที่กตามที่ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ ขั้นตอน และวิธีการขนย้ายผลิตผล - ตรวจสอบที่กตามที่ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวิธีการ เก็บเกี่ยว - ตรวจสอบที่กตามที่ผลิตผลหลังเก็บเกี่ยว และผลการ คัดแยก

3.4 หลักการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

กรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2546: 37) ได้กำหนดหลักปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ไว้ดังนี้

3.4.1 การจัดการสุขลักษณะฟาร์ม

1) จัดทำประวัติฟาร์มและการใช้ประโยชน์ที่ดินในฟาร์ม

(1) มีการจัดทำข้อมูลประจำแปลง โดยรวมชื่อเจ้าของแปลง ผู้ดูแลแปลง ที่ตั้งแปลง แผนที่ภายในแปลง ชนิดพืชและพันธุ์ที่ปลูก ประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี และรายละเอียดอื่น ๆ ตามแบบบันทึกข้อมูลประจำแปลง

(2) ในกรณีที่ดินที่ผลิตอยู่ใกล้ หรืออยู่ในแหล่งอุตสาหกรรม หรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยง ควรมีการวิเคราะห์ดิน เพื่อตรวจสอบคุณภาพดิน และการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตรายอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มระบบการจัดการคุณภาพ: GAP ลำไย โดยดำเนินการตามคำแนะนำในเอกสารสนับสนุนวิธีเก็บตัวอย่างดินเพื่อการวิเคราะห์ บันทึกรายละเอียดการเก็บตัวอย่างดินลงในแบบบันทึก รวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน

2) แหล่งน้ำและคุณภาพน้ำ

(1) น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต ควรเป็นน้ำที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการใช้ในการเกษตร ต้องไม่ใช้น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตราย กรณีจำเป็นต้องใช้ ต้องมีหลักฐานหรือข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่าน้ำนั้นได้ผ่านการบำบัดน้ำเสียมาแล้ว และสามารถนำมาใช้ในกระบวนการผลิตได้ และน้ำที่ใช้ล้างผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยวต้องเป็นน้ำที่มีคุณภาพบริโภคได้

(2) ควรมีการเก็บตัวอย่างน้ำอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มระบบการจัดการคุณภาพ : GAP ลำไย ตามคำแนะนำในเอกสารสนับสนุนวิธีเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อการวิเคราะห์ส่งห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนเนื่องจากสารเคมี แร่ธาตุ บันทึกรายละเอียดการเก็บตัวอย่างน้ำลงในแบบบันทึก รวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน

(3) แหล่งน้ำสำหรับการเกษตร ไม่ควรเป็นแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำลายสิ่งแวดล้อม

3) การเก็บรักษาสารเคมีทางการเกษตร

(1) จัดเก็บสารเคมีชนิดต่าง ๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิตในสถานที่มิดชิดปลอดภัย ป้องกันแดดและฝนได้ และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก

(2) แยกสถานที่เก็บสารเคมีไม่ให้อยู่ใกล้ที่พักอาศัย และสถานที่ประกอบอาหาร ไม่อยู่ในบริเวณต้นน้ำ หรือบริเวณที่มีน้ำไหลผ่าน เพื่อป้องกันสารเคมีปนเปื้อนในแหล่งน้ำ

(3) สารเคมีแต่ละชนิดต้องจัดเก็บในภาชนะปิดมิดชิด สารเคมีที่เปิดใช้แล้วห้ามถ่ายออกจากภาชนะบรรจุเดิม ให้ปิดป้ายแสดงชัดเจน และแยกเก็บเป็นหมวดหมู่ ไม่ปะปนกันระหว่างปุ๋ย สารควบคุมการเจริญเติบโตพืชสารเคมีป้องกันกำจัดโรค สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช และอาหารเสริมต่าง ๆ

(4) โรงเก็บสารเคมีต้องมีเครื่องมือและวัสดุป้องกันอุบัติเหตุอย่างครบถ้วน เช่น น้ำยาล้างตา น้ำสะอาด ทราช และอุปกรณ์ดับเพลิง เป็นต้น

(5) ต้องไม่มีสารเคมีที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และสารเคมีที่ประกาศห้ามใช้ เก็บรักษาอยู่ในสถานที่เก็บสารเคมี หรือภายในแปลง

4) การใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม

(1) ห้ามใช้สารเคมีที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ตามเอกสารสนับสนุน รายชื่อวัตถุอันตรายห้ามใช้ในการเกษตร และต้องใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้

(2) อ่านฉลากคำแนะนำ เพื่อให้ทราบคุณสมบัติ และวิธีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง

(3) ผู้ประกอบการและแรงงานที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ควรรู้จักศัตรูพืช ชนิดและอัตราการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช การเลือกใช้เครื่องพ่นและอุปกรณ์หัวฉีด รวมทั้งวิธีการพ่นสารเคมีที่ถูกต้อง โดยต้องตรวจสอบเครื่องพ่นสารให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานตลอดเวลา เพื่อป้องกันสารพิษเป็นเนื้อผ้าและร่างกายของผู้พ่น ต้องสวมเสื้อผ้าอุปกรณ์ป้องกันสารพิษ ได้แก่ หน้ากากหรือผ้าปิดจมูก ถุงมือ หมวก และรองเท้าเพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษ

(4) เตรียมสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และใช้ให้หมดในคราวเดียว ไม่ควรเหลือติดค้างในถังพ่น

(5) ปิดฝาภาชนะบรรจุสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้สนิทเมื่อเลิกใช้ และเก็บในสถานที่เก็บสารเคมี

(6) ให้ล้างภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วด้วยน้ำ 2-3 ครั้ง แล้วเทลงในถังพ่นสารเคมี ปรับปริมาณน้ำตามความเข้มข้นที่กำหนด ก่อนนำไปใช้พ่นป้องกันกำจัดศัตรูพืชต่อไป

(7) ควรพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในช่วงเช้าหรือเย็น ขณะลมสงบ หลีกเลี่ยงการพ่นในเวลาแดดจัดหรือลมแรง และขณะปฏิบัติงานผู้พ่นต้องอยู่เหนือลมตลอดเวลา

(8) หลังการพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชทุกครั้ง ผู้พ่นต้องอาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที เสื้อผ้าที่ใส่ขณะพ่นสารต้องซักให้สะอาดทุกครั้ง

(9) ต้องหยุดใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชก่อนการเก็บเกี่ยวตามทีระบุนุไว้ในฉลากกำกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชแต่ละชนิด

(10) ให้ปฏิบัติตามแผนควบคุมการผลิตของลำไย

(11) ห้ามรับประทานอาหาร หรือสูบบุหรี่ ขณะพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช

5) ความสะอาดปลอดภัยและการกำจัดของเสียและวัสดุเหลือใช้

(1) ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดและล้างสารเคมีออกหมดแล้ว ต้องไม่นำกลับมาใช้อีก และต้องทำให้ซำรุดเพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้ แล้วนำไปทิ้งในสถานที่ที่จัดไว้สำหรับทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีโดยเฉพาะ หรือทำลายโดยการฝังดินห่างจากแหล่งน้ำ และให้มีความลึกมากพอที่สัตว์ไม่สามารถคุ้ยขึ้นมาได้ ห้ามเผาทำลาย

(2) กิ่งพืชที่มีโรคเข้าทำลายต้องเผาทำลายนอกแปลง

(3) เศษพืช หรือกิ่งที่ตัดแต่งจากต้นและไม่มีโรคเข้าทำลาย สามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสดได้

(4) จำแนก และแยกประเภทของขยะให้ชัดเจน เช่น กระดาษ กล่อง กระดาษ พลาสติก แก้ว น้ำมัน สารเคมี และเศษซากพืช เป็นต้น รวมทั้งควรมีถังขยะวางให้เป็นระเบียบ หรือระบุจุดทิ้งขยะให้ชัดเจน

3.4.2 การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร

1) การจัดทำรายการและการจัดเก็บเครื่องมือและอุปกรณ์

(1) มีอุปกรณ์การเกษตรเหมาะสมและเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

(2) สถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์และเครื่องมือการเกษตร ควรเป็นสัดส่วน ปลอดภัย ง่ายต่อการนำไปใช้งาน มีป้ายแสดงไว้ชัดเจน พร้อมทั้งจัดทำรายการและแผนการตรวจบำรุงรักษาเครื่องมือ/อุปกรณ์การเกษตรทุกชิ้น ลงในแบบบันทึก

2) การตรวจสอบสภาพ และการซ่อมบำรุง

(1) มีการตรวจสอบสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร เช่น เครื่องพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช อุปกรณ์การเก็บเกี่ยว ก่อนนำออกไปใช้งาน และหลังใช้งานเสร็จแล้วต้องทำความสะอาดทุกครั้งก่อนนำไปเก็บในสถานที่เก็บ

(2) มีการตรวจสอบบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ตามแผนการบำรุงรักษาที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งบันทึกผลการตรวจสอบทุกครั้ง ลงในแบบบันทึก

(3) เครื่องมือ อุปกรณ์ และภาชนะที่ใช้ในการบรรจุ และขนส่งผลิตภัณฑ์ ต้องมีการทำความสะอาดทุกครั้งก่อนการใช้งาน และเมื่อใช้งานเสร็จแล้วต้องทำความสะอาดก่อนนำไปเก็บ

(4) กรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ต้องอาศัยความเที่ยงตรงในการปฏิบัติงาน ต้องมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงอย่างสม่ำเสมอแล้วแต่กรณี หากพบว่ามีความคลาดเคลื่อนต้องดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซม หรือเปลี่ยนใหม่ เพื่อให้อุปกรณ์ดังกล่าวมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานเมื่อนำมาใช้งาน

3.4.3 การจัดการปัจจัยการผลิต

1) การจัดทำรายการปัจจัยการผลิตและแหล่งที่มา จัดทำรายการและรายละเอียดเฉพาะของปัจจัยการผลิตที่สำคัญได้แก่ พันธุ์ ปุ๋ย สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ที่ใช้ในการปฏิบัติการผลิต พร้อมทั้งจัดทำบัญชี รายการ ปริมาณ วัน เดือน ปี ที่จัดซื้อจัดหาลงในแบบบันทึก

2) ตรวจสอบคุณสมบัติของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่ไม่สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้ หรือไม่น่าเชื่อถือ ต้องส่งปัจจัยการผลิตนั้นไปยังหน่วยงานหรือห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้เพื่อตรวจวิเคราะห์ บันทึกรายละเอียดการเก็บตัวอย่างปัจจัยการผลิตลงในแบบบันทึก รวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ไว้เป็นหลักฐาน

3.4.4 การปฏิบัติและการควบคุมการผลิต

1) การจัดการในกระบวนการผลิต การจัดการในกระบวนการผลิต จะมีระเบียบปฏิบัติของแต่ละประเด็นตามความเหมาะสมในแต่ละพืช การปฏิบัติต้องดำเนินการตามระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ในแต่ละพืช

(1) มีขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการผลิตในประเด็นคุณภาพ (quality attributes) ที่เกี่ยวข้องในเชิงการค้าเฉพาะเรื่องของพืชนั้น ๆ

(2) มีขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการผลิตในประเด็นความปลอดภัย (safety) ด้านสารเคมี (chemical) ด้านจุลินทรีย์ (microbial) และด้านกายภาพ (physical)

(3) มีขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการผลิตในประเด็นสุขอนามัยพืช (phytosanitary) ด้านโรค แมลง และศัตรูพืช

2) การจัดการประเด็นทั่วไป ข้อพึงปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

(1) ควรใช้เครื่องมือหรือวิธีการเฉพาะ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของแต่ละพืช เพื่อป้องกันการซ้ำของผลผลิตเนื่องจากการเก็บเกี่ยว

(2) ต้องมีวัสดุปรองพื้นในบริเวณที่พักผลผลิตที่เก็บเกี่ยวในฟาร์ม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ สิ่งปฏิจุล เศษดิน และสิ่งสกปรก หรือสิ่งที่เป็นอันตรายอื่น ๆ จากพื้นดิน

(3) ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุและการขนส่งผลผลิต ต้องแยกต่างหากจากภาชนะที่ใช้ในการขนย้าย หรือขนส่งสารเคมี หรือปุ๋ย เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตรและจุลินทรีย์ที่เป็นอันตรายต่อการบริโภค และความเสียหายของผลผลิต

(4) ในกรณีที่ไม่สามารถแยกภาชนะบรรจุผลผลิต และภาชนะขนย้ายสารเคมีหรือปุ๋ยได้ ต้องทำความสะอาดจนแน่ใจว่าไม่มีการปนเปื้อนดังกล่าว

(5) ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุขั้นต้นเพื่อการขนถ่ายภายในฟาร์ม ไปยังพื้นที่คัดแยกบรรจุ ต้องเหมาะสม มีรูปแบบภาชนะ มีวัสดุกรุภายในภาชนะเพื่อป้องกันการกระแทกเสียดสี

(6) การจัดวางผลผลิตในบริเวณที่พักผลผลิตที่เก็บเกี่ยวในฟาร์มต้องเหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละพืชเพื่อป้องกันคราบเปื้อนจากน้ำยางในผล หรือรอยแผลที่เกิดจากการชูดขีด หรือกระทบกัน รวมทั้งปัญหาการเสื่อมสภาพของผลผลิตอันเนื่องมาจากความร้อน และแสงแดด

(7) การเคลื่อนย้ายผลผลิตภายในฟาร์ม ควรปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง

5) การควบคุมการคละปนของผลผลิตด้วยคุณภาพ

(1) มีกระบวนการคัดแยกให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของกลุ่มและผู้บริโภค

(2) ต้องมีพื้นที่การจัดวางแยกผลผลิตที่ค้อยคุณภาพเป็นสัดส่วน

(3) มีแผนการใช้ประโยชน์จากผลผลิตที่ค้อยคุณภาพอย่างชัดเจน

3.4.5 การบันทึกและการควบคุมเอกสาร

1) เอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติงานฟาร์ม ได้แก่

(1) นโยบายคุณภาพของฟาร์ม

(2) วัตถุประสงค์คุณภาพของฟาร์ม

(3) ขอบเขตการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดของระบบการจัดการคุณภาพ

(4) แผนควบคุมการผลิตเฉพาะพืช

(5) ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานฟาร์ม

- (6) วิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ตามระเบียบปฏิบัติ
- (7) แบบบันทึกการปฏิบัติงานฟาร์ม
- (8) เอกสารสนับสนุน
- (9) หลักฐานการฝึกอบรม การจัดซื้อ จัดหาปัจจัยการผลิต (ถ้ามี)
- (10) หลักฐานผลการตรวจวิเคราะห์ ดิน น้ำ ปัจจัยการผลิต และสารตกค้าง
ในผลิตภัณฑ์ฟาร์ม ได้มีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์คุณภาพ ตามความจำเป็น
- (11) เอกสารอื่น ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินการเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์
คุณภาพ รวมถึงข้อสัญญาในการจัดซื้อผลผลิตกับลูกค้า
- (12) จัดทำรายการเอกสาร และบันทึกที่อยู่ในครอบครอง ลงในแบบ
บันทึก

2) เอกสารหรือแบบบันทึก ต้องจัดทำให้เป็นปัจจุบันสำหรับการผลิตใน
ฤดูกาลนั้น ๆ รวมทั้งต้องมีการบันทึกให้ครบถ้วน และลงชื่อผู้ปฏิบัติงานทุกครั้งที่มีการบันทึก
ข้อมูล

3) ในกรณีที่มีแปลงผลิตมากกว่า 1 แปลง ต้องแยกบันทึกข้อมูลเป็นราย
แปลง

3.4.6 การจัดเก็บและควบคุมเอกสาร

- 1) ให้มีการจัดเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่ แยกเป็นฤดูกาลผลิตแต่ละฤดูกาล
เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบ และการนำมาใช้
- 2) เก็บรักษาแบบบันทึกการปฏิบัติงานและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ
การปฏิบัติงาน ไว้เป็นอย่างดีอย่างน้อย 3 ปีของการผลิตติดต่อกัน หรือตามที่ผู้ประกอบการ หรือลูกค้า
ต้องการ เพื่อให้สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้
- 3) ในกรณีที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารมาตรฐานระเบียบปฏิบัติ หรือ
ระเบียบปฏิบัติ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการต้องบันทึกการแก้ไขลงในแบบบันทึกการ
ควบคุมเอกสาร

3.4.7 การจัดการเพื่อให้ได้ผลลำไยที่มีขนาดใหญ่และสม่ำเสมอในข้อ

- 1) การเตรียมดินหลังการเก็บเกี่ยว
 - (1) การตัดแต่งกิ่ง ตัดแต่งกิ่งให้มีทรงพุ่มโปร่ง โดยตัดแต่งกิ่งแบบเปิด
กลางทรงพุ่มให้แสงแดดส่องผ่าน ตัดกิ่งที่ประสานกัน และกิ่งที่ถูกโรคและแมลงทำลายออก

ลำไยอายุ 4-5 ปี ให้ผลผลิตแล้ว ควรตัดแต่งกิ่งภายหลังเก็บเกี่ยว ตัดกิ่งกลางทรงพุ่มที่อยู่ในแนวตั้งเหลือตอกิ่ง เพื่อเปิดกลางทรงพุ่มให้ได้รับแสงสว่างมากขึ้น และเพื่อทำลายแหล่งหลบซ่อนของหนอน คีบแค้ และผีเสื้อ

ลำไยอายุ 5-10 ปี ตัดแต่งกิ่งภายหลังเก็บเกี่ยวเพื่อไม่ให้ทรงพุ่มชนกัน ตัดแต่งเช่นเดียวกับลำไยอายุ 4-5 ปี ตัดปลายกิ่งทั้งแนวนอนและแนวตั้งให้มีความสูงเหลือเพียง 3 เมตร เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงาน

(2) การป้องกันกำจัดโรคที่สำคัญ

โรคราน้ำฝน หรือโรคผลเน่า และใบไหม้ ทำลายใบอ่อน ยอดอ่อน เกิน 30%ของพื้นที่ใบอ่อนทั้งหมด ทำให้เป็นแผลไหม้สีน้ำตาลดำ ขนาดและรูปร่างแผลไม่ชัดเจน เมื่อพบอาการโรค เก็บผลและใบลำไยที่เป็นโรคที่ร่วงหล่นอยู่บนพื้นดินใต้ทรงพุ่มเผาทำลายนอกแปลง แล้วพ่นด้วยสารเมตาแลกซิล/แมนโคเซบ 25%ดับบลิฟี่ อัตรา 20 กรัม หรือสารไซมอกซานิล/แมนโคเซบ 72%ดับบลิฟี่ อัตรา 30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร บริเวณผิวดินโคนต้นลำไย

โรครากเน่าโคนเน่า เกิดจากการทำลายของเชื้อราไฟทอปเธอราที่รากและโคนต้น โดยพบอาการของใบเหลืองร่วง รากและโคนต้นเน่า มีสีน้ำตาลปนม่วง กลิ่นเหม็นเปรี้ยว ยืนต้นแห้งตายอย่างรวดเร็ว เมื่อพบอาการพ่นสารเมตาแลกซิล/แมนโคเซบ 25%ดับบลิฟี่ อัตรา 20 กรัม หรือสารไซมอกซานิล/แมนโคเซบ 72%ดับบลิฟี่ อัตรา 30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร บริเวณผิวดินโคนต้นลำไย

โรคพุ่มไม้กวาด เกิดจากเชื้อไฟโตพลาสมา หรือมายโคพลาสมา ทำให้ส่วนที่เป็นตาเกิดการแตกฝอยเป็นมัดคล้ายไม้กวาด หากอาการรุนแรงจะทำให้ต้นทรุดโทรม เมื่อพบอาการโรคต้องตัดแต่งกิ่งเป็นโรคออกและเผาทำลาย แล้วพ่นด้วยกำมะถันผง 80% ดับบลิฟี่ อัตรา 40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร เพื่อป้องกันกำจัดโรค หรือพ่นสารอะมีทรานซ์ 20%อีซี อัตรา 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร

(3) การป้องกันกำจัดแมลงและไรศัตรูลำไย

หนอนชอนใบ ใบมีขนาดเล็กมาก สีครีม มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า ต้องใช้แว่นขยาย พบใบบนยอดอ่อนที่ใบยังไม่คลี่ หนอนมีสีครีม เจาะเข้าทำลายยอดอ่อน ใบอ่อน และเส้นกลางใบส่วนที่ถูกทำลายจะแห้งตาย หนอนโตเต็มที่ขนาดลำตัวยาว 1 เซนติเมตร เข้าคักแค้ในรังคักแค้ที่ใบแก่ ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อขนาดเล็ก ลักษณะคล้ายกับผีเสื้อหนอนเจาะขั้วผลมาก แต่มีขนาดเล็กกว่า เคลื่อนไหวรวดเร็ว ชอบหลบใต้ใบที่หนาทึบ เมื่อพบอาการยอดแห้ง หรือใบอ่อนถูก

ทำลายมากกว่า 10% ของใบอ่อนหรือยอดอ่อนทั้งต้น ควรพ่นด้วยอิมิดาโคลพรีด 10% เอสแอล อัตรา 8 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร เมื่อพบแมลงกินค่าควบคุม

โรสชา มีขนาดเล็กมาก สีสชมพูเรื่อย ๆ ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า คุกกินน้ำเลี้ยงบนยอดอ่อน ช่อดอก และหลบซ่อนตามซิ่นส่วนที่ถูกทำลาย ส่วนที่ถูกทำลายจะแสดงอาการแตกพุ่มฝอยเหมือนไม้กวาด หรือคล้ายกับอาการของโรคพุ่มไม้กวาดหรือโรคกะหรี มักพบทำลายอย่างรุนแรงในต้นที่มีอายุมากทำให้ต้นทรุดโทรม เมื่อสำรวจพบยอดมีอาการแตกพุ่มคล้ายไม้กวาด ให้ตัดและเผาทำลาย หากมีการทำลายเป็นบริเวณกว้าง พ่นด้วยกำมะถันผง 80% ดับบลิวพี อัตรา 40 กรัม หรือสารอะมีทรราช 20%อีซี อัตรา 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร ทุกสัปดาห์ติดต่อกัน 1-3 ครั้ง

(4) การป้องกันกำจัดวัชพืช พบวัชพืชปกคลุมมากกว่า 90%ของพื้นที่ทั้งหมดและมีความสูงเฉลี่ยมากกว่า 30 ซม. ให้กำจัดตามชนิดของวัชพืช เช่น วัชพืชฤดูเดียว เช่น หญ้าจรรยา และหญ้านกสีชมพู และวัชพืชข้ามปี เช่น หญ้าคา หญ้าชันกาด หญ้าแห้วหมู กำจัดโดยตัดให้สั้นทุก 1-2 เดือน หรือใช้สารไกลโฟเสท 48%เอสแอล อัตรา 500-600 มิลลิลิตร หรือกลูโฟซิเนต แอมโมเนีย 15%เอสแอล อัตรา 1600-2000 มิลลิลิตรต่อน้ำ 60-80 ลิตร/ไร่ พ่น 1-2 ครั้ง หลังวัชพืชงอกและมีใบมากที่สุด

(5) การใส่ปุ๋ยหลังเก็บ ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ที่หมักตัวสมบูรณ์แล้ว อัตรา 20-30 กก./ต้น ปรับปรุงดินและใส่ปุ๋ยให้สอดคล้องกับค่าวิเคราะห์ดินและความต้องการของพืช หรือใส่ปุ๋ย 15-5-20+20-0-0 อัตราส่วน 2:1 โดยน้ำหนัก อัตรา 2-3 กิโลกรัมต่อต้น ขึ้นกับขนาดทรงพุ่ม หรือ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 + 46-0-0 สัดส่วน 1:1 อัตรา 2-3 กิโลกรัมต่อต้น โดยวิธีหว่านใต้ทรงพุ่ม เพื่อเสริมความสมบูรณ์ต้น และเริ่มหว่านปุ๋ยเคมีสูตร 0-46-0 + 0-0-60 สัดส่วน 1:1 อัตรา 2-3กิโลกรัมต่อต้น 1 เดือนหลังจากแตกใบอ่อนชุดสุดท้าย เพื่อให้ลำไยพักตัวและพร้อมต่อการออกดอก

2) การเตรียมดินก่อนการออกดอก

(1) การพ่นปุ๋ยทางใบเพื่อป้องกันการแตกใบอ่อน เมื่อใบชุดสุดท้ายมีอายุมากกว่า 60 วัน และอุณหภูมิสูงกว่า 25 องศาเซลเซียส หรือมีฝนหลงฤดู ควรพ่นปุ๋ยทางใบสูตร 0-52-34 อัตรา 150 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร ทุก 7 วัน ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง

(2) การใช้สารคลอเรตกระตุ้นการออกดอก เมื่อต้นลำไยมีความสมบูรณ์มากกว่า 60%หลังการเก็บเกี่ยวและเตรียมความพร้อมต้น มีใบสมบูรณ์และแก่ จึงชักนำการออกดอกด้วยสารคลอเรต ทำความสะอาดบริเวณโคนต้นให้สะอาดก่อนราดสารทางดิน โดยใช้อัตราสารคลอเรตที่มีเนื้อสารเข้มข้นไม่ต่ำกว่า 95% ดังนี้

เส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม 4-5 เมตร อัตรา 100-200 กรัมต่อต้น

เส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม 5-7 เมตร อัตรา 200-400 กรัมต่อต้น

เส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม มากกว่า 7 เมตร อัตรา 500 กรัมต่อต้น

ผสมน้ำ 60-80 ลิตรต่อต้น ราดโคนต้นให้รอบเป็นวงแหวนกว้าง 0.5-1.0 เมตร หรือใช้สารคลอเรต อัตรา 40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นทางใบให้ทั่วต้นในช่วงเช้า เพื่อกระตุ้นการออกดอกของลำไย เมื่อต้นลำไยออกดอกแล้ว ให้น้ำสม่ำเสมอในอัตรา 60-70% ของการให้น้ำปกติ

3) การจัดการต้นระยะออกดอกถึงก่อนการเก็บเกี่ยว

(1) การป้องกันกำจัดแมลงและไรศัตรูทำลายช่อดอกลำไย

มวนลำไย จะวางไข่บนช่อดอก หรือผลอ่อน กลุ่มละ 14 ฟอง ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยจะดูดกินน้ำเลี้ยงและปล่อยสารที่มีกลิ่นเหม็นฉุนออกมาทำลายช่อดอกอ่อน ช่อดอก และผลอ่อน เมื่อได้รับการกระทบกระเทือนทำให้ช่อดอกอ่อน หรือช่อดอกแห้ง ใบอ่อน และผลอ่อน เป็นแผลมีจุดสีดำเทา เมื่อพบไข่และตัวอ่อนที่อยู่รวมกลุ่มกัน นำไปทำลาย หากพบไข่เป็นจำนวนมากแต่ไม่ถูกแตนเบียนทำลายให้พ่นด้วยสาร แลมป์-คาไซฮาโลทริน 2.5%อีซี อัตรา 10 มิลลิลิตร หรือสารคาร์บาริล 85%ดับบลิวพี อัตรา 45 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร เพื่อกำจัดตัวอ่อน หยุดพ่นก่อนการเก็บเกี่ยว 7 วัน

ไรสีขา มีขนาดเล็กมาก สีชมพูเรื่อ ๆ ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า ดูดกินน้ำเลี้ยงบนช่อดอกอ่อน ช่อดอก และหลบซ่อนตามซอกส่วนที่ถูกทำลาย ส่วนที่ถูกทำลายจะแสดงอาการแตกพุ่มฝอยเหมือนไม้กวาด หรือคล้ายกับอาการของโรคพุ่มไม้กวาดหรือโรคกะหรี มักพบทำลายอย่างรุนแรงในต้นที่มีอายุมากทำให้ต้นทรุดโทรม เมื่อสำรวจพบช่อดอกมีอาการแตกพุ่มคล้ายไม้กวาด ให้ตัดและเผาทำลาย หากมีการทำลายเป็นบริเวณกว้าง พ่นด้วยกำมะถันผง 80%ดับบลิวพี อัตรา 40 กรัม หรือสารอะมีทราซ 20%อีซี อัตรา 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร ทุกสัปดาห์ติดต่อกัน 1-3 ครั้ง

(2) การจัดการปุ๋ยและน้ำเพื่อส่งเสริมการพัฒนารูปร่างของผล

การใส่ปุ๋ย เมื่อดอกลำไยเริ่มบาน และพบช่อดอกมีการพัฒนาไม่สมบูรณ์ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-20 + 46-0-0 + 0-0-60 สัดส่วน 1:1:1 อัตรา 1-3 กิโลกรัมต่อต้น (ขึ้นกับขนาดทรงพุ่มและปริมาณผลผลิต) เพื่อส่งเสริมการพัฒนารูปร่างของผล

การให้น้ำ เริ่มให้น้ำสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ครั้งละ 150-300 ลิตร/ต้น หลังดอกบานและเพิ่มเป็นสัปดาห์ละ 2 ครั้งหลังติดผลแล้ว สำหรับต้นที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม 5-8 เมตร หรือ ให้น้ำในอัตรา 70% ของการให้น้ำปกติ หรือให้น้ำประมาณครั้งละ 250-350

ลิตรต่อต้น สัปดาห์ละ 2 ครั้ง เมื่อผลลำไยมีอายุ 2 สัปดาห์หลังดอกบาน สำหรับต้นลำไยที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม 7 เมตร

(3) การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ

การตัดแต่งช่อผล ในกรณีที่ต้นลำไยออกดอกมากและติดผลมากกว่า 80 ผลต่อช่อ หรือมีจำนวนช่อผลมากกว่า 70% ของจำนวนยอดทั้งหมดบนต้น ควรตัดแต่งผลออกจากช่อผลประมาณ 1 ใน 3 ของความยาวช่อผล หรือให้เหลือจำนวนผลต่อช่อไม่เกิน 80 ผล เมื่อผลมีอายุประมาณ 1 เดือนหลังดอกบาน หรือผลมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.5 เซนติเมตร

การพ่นปุ๋ยทางใบ พ่นปุ๋ยสูตร 46-0-0 อัตรา 30 กรัม+สูตร 0-52-34 อัตรา 10 กรัม+สูตร 13-0-46 อัตรา 60 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ทุก 7-10 วัน ติดต่อกัน 3 ครั้ง เมื่อผลมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5 เซนติเมตร

3.4.8 การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดจากศัตรูพืช

1) **สำรวจการเข้าทำลายของเพลี้ยหอย เพลี้ยแป้ง หนอนเจาะขั้วลิ้นจี่ ผีเสื้อมวนหวาน และ โรคราน้ำฝน หรือ โรคผลเน่า**

สำรวจการเข้าทำลายของเพลี้ยหอย เพลี้ยแป้ง และหนอนเจาะขั้วลิ้นจี่ ทุก 7 วัน ตั้งแต่อายุผล 2 สัปดาห์หลังดอกบาน จนถึง 15 วันก่อนเก็บเกี่ยว โดยสุ่มนับต้นละ 10 ช่อ จำนวน 10% ของจำนวนต้น แต่ไม่เกิน 20 ต้นต่อแปลง และผีเสื้อมวนหวาน ทุก 7 วัน ช่วงผลแก่ใกล้เก็บเกี่ยว และสำรวจโรคราน้ำฝน หรือ โรคผลเน่า ทุก 7 วัน เมื่อผลอายุ 4 สัปดาห์หลังดอกบาน จนถึง 30 วันก่อนเก็บเกี่ยว เพื่อประเมินจำนวน และ/หรือ ความเสียหายระดับเศรษฐกิจ ดังนี้

เพลี้ยหอย และเพลี้ยแป้ง ความเสียหายระดับเศรษฐกิจพบตัวเต็มวัยมากกว่า 10 ตัวต่อช่อผล ช่อผลถูกทำลายเกิน 10%

หนอนเจาะขั้วลิ้นจี่ ความเสียหายระดับเศรษฐกิจพบไข่หนอนผีเสื้อหนอนเจาะขั้วมากกว่า 1 ฟองต่อผล ผลถูกทำลายเกิน 10%

ผีเสื้อมวนหวาน ความเสียหายระดับเศรษฐกิจพบผลถูกทำลาย 1 ผลช่อผล ถูกทำลายเกิน 10%

โรคราน้ำฝน หรือ โรคผลเน่า ความเสียหายระดับเศรษฐกิจพบอาการโรคผลเน่า 1 ช่อผล

3) **ป้องกันกำจัดศัตรูลำไยในระยะเวลาพัฒนาการของผล** เมื่อสำรวจพบความเสียหายระดับเศรษฐกิจ ตัดสินใจเลือกใช้วิธีการป้องกันกำจัดให้ได้ผล

เปลี้ยหอย และเปลี้ยเป้ง พันด้วยปีโตรเลียมออยล์ 83.9%อีซี อัตรา 40-60 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร พันเป็นจุดเฉพาะบริเวณกลุ่มที่สำรวจพบ

หนอนเจาะข้าวผลลันจี พันด้วยสารคาร์บาริล 85%ดับบลิฟี่ อัตรา 40-45 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร และควรหยุดการพ่นสารเคมี 7 วันก่อนเก็บเกี่ยว หรือไซฟลูทริน 5%อีซี อัตรา 5 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ อิมิดาโคลพริด 10%เอสแอล อัตรา 10 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร และควรหยุดการพ่นสารเคมีทั้งสองชนิด 14 วัน ก่อนการเก็บเกี่ยว

ฝีเสื้อมวนหวาน ใช้เนื้อสับประดสุกตัดเป็นชิ้น จุ่มสารคาร์บาริล 85%ดับบลิฟี่ อัตรา 30 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร นาน 1 นาที เป็นเหยื่อพิษไปแขวนไว้ในสวนเป็นระยะ ๆ ห่างกัน 20 เมตร ขณะผลใกล้สุกแก่ หรือใช้สวิงโฉบจับตัวฝีเสื้อในเวลากลางคืนแล้วทำลาย

โรคราน้ำฝน หรือโรคผลเน่า พันด้วยสารไซมอกซานิล/แมนโคเซพ 72%ดับบลิฟี่ อัตรา 30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือสารเมตาแลกซิล/แมนโคแซบ 25%ดับบลิฟี่ อัตรา 20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตรให้ทั่วต้น 1-2 ครั้ง และหยุดใช้สารเคมี 14 วันก่อนเก็บเกี่ยว

3.4.9 การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง

- 1) ใช้สารเคมี ชนิด อัตรา และเวลาตามรายละเอียดในวิธีการแก้ปัญหาในแผนควบคุมการผลิตลำไย
- 2) ต้องใช้สารเคมีที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีเลขทะเบียนวัตถุอันตราย และมีคำแนะนำบนฉลากให้ใช้กับพืชนั้น ๆ
- 3) ต้องไม่ใช้สารเคมีที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ (รายชื่อวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ทางการเกษตร (ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535)) และที่ระบุในรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้ ต้องหยุดใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวตามเวลาที่ระบุในวิธีการแก้ปัญหาในแผนควบคุมการผลิตลำไย

3.4.10 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน

- 1) วิธีการเก็บเกี่ยว
 - (1) เก็บเกี่ยวด้วยความระมัดระวัง โดยใช้กรรไกรคมและสะอาดตัดข้อผลจากต้น ควรตัดให้มีใบแรกติดข้อผลไปด้วย

(2) รวบรวมข้อผลลำไยที่เก็บเกี่ยวแล้วใส่ตะกร้าพลาสติก หรือเข่งไม้ไผ่ ที่กรุภายในด้วยกระดาษหรือกระสอบปุยที่สะอาด หรือมีฟองน้ำรองกันตะกร้าหรือเข่ง เพื่อป้องกันมิให้ผลกระแทกช้ำ จากนั้นขนย้ายไปยังโรงเรือนภายในสวน หรือในที่ร่ม

- 2) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

(1) ขนย้ายผลิตผลลำไยจากบริเวณที่เก็บเกี่ยวไปยังโรงเรือนภายในสวน ด้วยความระมัดระวังทันทีที่เก็บเกี่ยวเสร็จ

(2) ตัดแต่งช่อลำไยให้ก้านช่อมีความยาวประมาณ 15 เซนติเมตร และตัดผลที่มีขนาดเล็กหรือใหญ่เกินกว่าขนาดผลเฉลี่ยในช่อนั้นออก เพื่อให้ผลภายในช่อมีขนาดสม่ำเสมอ โดยยอมให้มีผลที่มีขนาดเล็กหรือใหญ่เกินกว่าขนาดผลเฉลี่ยในช่อ ปนได้ไม่เกิน 20% ของจำนวนผลในช่อ กรณีต้องการจำหน่ายเป็นลำไยช่อ และแต่งขั้วผลให้มีก้านติดอยู่ไม่ยาวกว่า 5 มิลลิเมตร และยอมให้มีผลขนาดเล็กหรือใหญ่เกินกว่าขนาดผลเฉลี่ยในตะกร้า ปนได้ไม่เกิน 10% ของจำนวนผล กรณีต้องการจำหน่ายเป็นผลเดี่ยว

(3) คัดแยกผลหรือช่อผลที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยว หรือมีตำหนิจากโรค และแมลงแยกไว้ และนำไปใช้ประโยชน์ตามคำแนะนำ หรือแผนที่กำหนดไว้

(4) เรียงช่อผลในตะกร้าพลาสติก หรือกล่องกระดาษลูกฟูกที่มีแผ่นฟองน้ำบุอยู่ ให้ได้น้ำหนักสุทธิ 10 กิโลกรัมต่อตะกร้า หรือต่อกล่อง แล้วปิดทับด้วยแผ่นฟองน้ำ ก่อนปิดฝาตะกร้า หรือฝากล่อง

3.4.11 การขนส่งผลิตผลไปยังจุดรวบรวมสินค้า

บรรจุผลิตผลลำไยในพาหนะที่ใช้ขนส่งด้วยความระมัดระวัง แล้วขนส่งไปยังจุดรวบรวมสินค้าทันทีที่เก็บเกี่ยวและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3.4.12 การควบคุมการคละปนของผลิตผลด้วยคุณภาพกับผลิตผลคุณภาพ

1) ตรวจสอบการคละปนของผลิตผลที่ไม่ได้ขนาด

(1) ตรวจสอบและสังเกตช่อผลลำไยที่เก็บเกี่ยว และตัดแต่งช่อผลแล้ว พบว่ายังคงมีผลที่มีขนาดเล็กหรือใหญ่กว่าขนาดผลเฉลี่ยภายในช่อ ต้องตัดผลนั้นออก หรือพบว่าช่อผลในภาชนะบรรจุมีขนาดไม่สม่ำเสมอ ให้คัดช่อผลที่มีขนาดไม่สม่ำเสมอออก

(2) เรียงช่อผลที่ผ่านการตรวจสอบการคละปนแล้วในภาชนะบรรจุ หรือเรียงภาชนะบรรจุที่ผ่านการตรวจสอบการคละปนแล้วให้เป็นระเบียบบนแท่นรองรับสินค้า หรือบนวัสดุสะอาดสำหรับปูรองพื้นเพื่อป้องกันการปนเปื้อน

2) ตรวจสอบการคละปนและคัดแยกผลิตผลลำไยที่มีศัตรูเข้าทำลาย ตรวจสอบและตัดผลลำไยที่มีศัตรูทำลายทิ้งไป หรือคัดแยกช่อผลลำไยที่มีศัตรูเข้าทำลายแยกไว้ต่างหาก แล้วนำไปจัดการตามคำแนะนำ หรือใช้ประโยชน์ตามแผนที่กำหนดไว้

3.5 คำนิยามตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรอง

กรมวิชาการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์(2553: 2) ได้ให้คำนิยามไว้ ดังนี้

พืช หมายถึง พรรณพืชทุกชนิดและส่วนหนึ่งส่วนใดของพืช เช่น ต้น ตอ หน่อ กิ่ง ใบ ราก หัว ดอก เมล็ด ไม่ว่าที่ใช่ทำพันธุ์ได้หรือตายแล้ว

GAP พืช (Good Agricultural Practice) หมายถึง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช

การรับรอง หมายถึง การให้การรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช แยกตามชนิดพืช

การปฏิบัติตามการเกษตรที่ดีสำหรับพืช หมายถึง แนวทางการปฏิบัติในไร่นาเพื่อผลิตพืช เพื่อให้ได้สินค้าปลอดภัย ปลอดภัยพืชและคุณภาพถูกใจผู้บริโภค เน้นวิธีการควบคุมและป้องกันการเกิดปัญหาในกระบวนการผลิต

ผู้ยื่นคำขอ หมายถึง เกษตรหรือ นิติบุคคล กลุ่มเกษตรกร / องค์กรพัฒนาอิสระ ที่ประสงค์จะขอรับการรับรอง

ผู้ได้รับการรับรอง หมายถึง ผู้ยื่นคำขอที่ผ่านการตรวจประเมิน และได้รับการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร

การตรวจประเมินเพื่อการรับรอง (Initial audit) หมายถึง การตรวจโดยละเอียดตามหัวข้อที่กำหนดในมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP พืช) แยกตามชนิดพืช เพื่อตรวจประเมินความสอดคล้องตามข้อกำหนด ซึ่งจะดำเนินการตรวจเมื่อยื่นขอประเมินเป็นครั้งแรก

การตรวจติดตามผล (Surveillance) หมายถึง การตรวจประเมินเพื่อติดตามการรักษาระบบที่ดำเนินการในช่วงก่อนครบรอบการตรวจประเมินใหม่ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าระบบยังคงเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

การตรวจต่ออายุการรับรอง (Re-assessment) หมายถึง การตรวจประเมินภายหลังการรับรองที่ดำเนินการเมื่อครบรอบอายุการรับรอง เพื่อทบทวนทั้งระบบอีกครั้งว่าเกษตรกร/กลุ่มมีการนำระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP พืช) แยกตามชนิดพืช ไปดำเนินการ และยังมีประสิทธิผลอยู่

การตรวจกรณีพิเศษ (Special Audit) หมายถึง การตรวจในกรณีเฉพาะ ซึ่งอาจดำเนินการตรวจประเมินทั้งระบบ หรือตรวจประเมินบางส่วนของระบบก็ได้

การอุทธรณ์ หมายถึง การไม่เห็นด้วยต่อผลการพิจารณาหรือมาตรการใดๆ ที่คณะกรรมการบริหาร GAP พืช / คณะอนุกรรมการบริหาร GAP พืช / คณะกรรมการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช ได้พิจารณาตัดสินแล้ว หรือมีปัญหาในผลการพิจารณาหรือมาตรการนั้นๆ และต้องการให้

คณะกรรมการบริหาร GAP พืช /คณะอนุกรรมการบริหาร GAP พืช /คณะกรรมการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช ทำการทบทวน

การร้องเรียน หมายถึง การร้องเรียนเกี่ยวกับข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร GAP พืช คณะอนุกรรมการบริหาร GAP พืช คณะกรรมการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช คณะพิจารณาอุทธรณ์ ผู้ตรวจประเมิน หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานภายใต้กรมวิชาการ เกษตรที่เกี่ยวข้องกับการรับรอง รวมถึงข้อร้องเรียนผู้ได้รับการรับรอง

3.6 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรอง

กรมวิชาการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์(2553: 4) ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองไว้ ดังนี้

3.6.1 คุณสมบัติของเกษตรกรผู้ยื่นคำขอ

- 1) ต้องเป็นเจ้าของ หรือผู้ถือสิทธิครอบครองพื้นที่ผลิต หรือเป็นผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าของ หรือผู้ถือครองสิทธิให้ดำเนินการผลิตพืช
- 2) เป็นผู้ที่มิชื่อในทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
- 3) เป็นผู้สมัครใจขอรับการรับรอง และยินดีที่จะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองแหล่งผลิตพืช ที่กรมวิชาการกำหนด
- 4) ไม่เป็นผู้ถูกเพิกถอนการรับรอง จากกรมวิชาการเกษตรหรือหน่วยรับรองใดๆที่มีมาตรฐานเทียบเท่าของกรมวิชาการเกษตร เว้นแต่พ้นระยะเวลา 1 ปี นับจากวันที่ถูกเพิกถอนการรับรองมาแล้ว

3.6.2 การรับรอง

- 1) กรมวิชาการเกษตรดำเนินการให้การรับรอง ตามขอบข่ายที่กรมวิชาการเกษตรประกาศ
- 2) ผู้ยื่นคำขอต้องมีการนำระบบการผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP พืช) แยกตามชนิดพืช ไปปฏิบัติก่อนการตรวจประเมินเพื่อการรับรอง
- 3) การขอรับการรับรอง ให้ยื่นคำขอต่อกรมวิชาการเกษตร พร้อมหลักฐานและเอกสารต่างๆ ที่เป็นปัจจุบัน
- 4) เมื่อได้รับคำขอตามข้อ 3) แล้ว กรมวิชาการเกษตร จะดำเนินการดังนี้
 - (1) พิจารณาคำขอและรายละเอียดต่างๆ ของผู้ยื่นคำขอ หากมีรายละเอียดที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข จะแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบ

(2) ตรวจสอบประเมินตามขั้นตอนที่กำหนดในเอกสารหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการตรวจประเมิน ภาษาที่ใช้ในการตรวจประเมินใช้ภาษาไทยเป็นหลัก หากผู้ยื่นคำขอประสงค์จะให้ใช้ภาษาต่างประเทศในการตรวจประเมิน กรมวิชาการเกษตร สงวนสิทธิ์ที่จะให้มีการตกลงเป็นแต่ละกรณีไป

(3) สรุปข้อคิดเห็นนำเสนอคณะกรรมการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช เพื่อพิจารณาตัดสินใจให้การรับรอง

5) ผู้ยื่นคำขอต้องยินยอมให้ผู้แทนจากกรมวิชาการเกษตรดำเนินการตรวจประเมิน ณ ฟาร์มของผู้ยื่นคำขอ รวมทั้งยินยอมให้ผู้แทนจากหน่วยรับรองระบบงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการรับรอง ดำเนินการสังเกตการณ์การตรวจประเมินของคณะผู้ตรวจประเมินของกรมวิชาการเกษตร ณ ฟาร์มของผู้ยื่นคำขอ

6) ผู้ยื่นคำขอที่ทำการผลิตเพื่อการส่งออก ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานของประเทศคู่ค้า

7) เมื่อคณะกรรมการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช มีมติให้การรับรองแล้ว กรมวิชาการเกษตรจะออกใบรับรอง โดยมีผลตั้งแต่วันที่คณะกรรมการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช อนุมัติให้การรับรอง ใบรับรอง มีอายุ 2 ปี สำหรับพืชล้มลุก และ 3 ปี สำหรับไม้ผลไม่ยืนต้น และไม่สามารถโอนใบรับรองให้แก่ผู้อื่นได้ ทั้งนี้การออกใบรับรอง กรมวิชาการเกษตรจะดำเนินการออกให้ในนามเกษตรกร นิติบุคคล หรือ กลุ่มที่ผ่านการประเมินเท่านั้น

8) กรณีที่เป็นฟาร์มซึ่งปลูกพืชหลายชนิดบนพื้นที่แปลงเดียวกัน ผู้ยื่นคำขอ/กลุ่มต้องมีมาตรการหรือข้อปฏิบัติที่ยืนยันได้ว่าการจัดการใดๆ กับพืชชนิดใดชนิดหนึ่งจะไม่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อวิธีการปฏิบัติตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP พืช) แยกตามชนิดพืช

3.6.3 เงื่อนไขสำหรับผู้ได้รับการรับรอง

ผู้ได้รับการรับรอง ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1) ต้องรักษาไว้ซึ่งแหล่งการผลิตพืช ตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP พืช) ตลอดระยะเวลาที่ได้รับการรับรอง

2) อ้างถึงการรับรองเฉพาะในกิจกรรมและขอบข่ายที่ได้รับการรับรองเท่านั้น

3) ต้องไม่นำใบรับรอง และ/หรือ เครื่องหมายรับรอง และ/หรือ เครื่องหมายรับรองระบบงาน ไปใช้ในทางที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อการรับรอง หรือทำให้เกิดความเสียหายต่อกรมวิชาการเกษตร

4) เมื่อมีการลดขอบข่าย พักใช้ เพิกถอน หรือยกเลิกการรับรองไม่ว่าด้วยสาเหตุใด ให้ยุติการใช้สิ่งพิมพ์สื่อโฆษณา และการอ้างถึงการได้รับการรับรองทั้งหมด

5) กรณีมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่มีผลกระทบต่อแหล่งการผลิตพืชในสาระสำคัญ เช่น เปลี่ยนแปลงชนิดพืชที่ปลูก พื้นที่ปลูก เปลี่ยนแปลงสมาชิกในกลุ่ม เปลี่ยนแปลงระบบควบคุมภายในกลุ่ม หรือเปลี่ยนผู้ดูแลหรือผู้ดำเนินการ ให้แจ้งกรมวิชาการเกษตรทราบ จากนั้นพิจารณาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงที่เกษตรกร/กลุ่มส่งมาให้ ถ้าพิจารณาเห็นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญกรมวิชาการเกษตรอาจกำหนดให้มีการตรวจประเมินเพิ่มเติม แล้วนำผลเสนอคณะกรรมการรับรองแหล่งผลิต GAP พืชพิจารณา เมื่อคณะกรรมการมีมติการเปลี่ยนแปลงแล้ว กรมวิชาการเกษตรจะออกใบรับรองฉบับใหม่แทนฉบับเดิม โดยมีอายุเท่ากับใบรับรองฉบับเดิมที่เหลืออยู่ ซึ่งผู้ได้รับการรับรองต้องส่งคืนใบรับรองฉบับเดิมให้แก่กรมวิชาการเกษตรผู้ได้รับการรับรองโอนกิจการให้บุคคลอื่นหรือเสียชีวิต ให้ถือว่าใบรับรองสิ้นอายุ ผู้ที่ครอบครองใบรับรองอยู่ต้องส่งคืนใบรับรองให้กรมวิชาการเกษตร หากผู้ที่ได้รับโอนกิจการประสงค์จะขอรับการตรวจประเมิน ให้ดำเนินการยื่นคำขอใหม่

6) กรณีผู้ได้รับการรับรอง เปลี่ยนชื่อสกุล ที่อยู่ หรือชื่อกลุ่ม ให้แจ้งกรมวิชาการเกษตร พร้อมแนบหลักฐานการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว กรมวิชาการเกษตรจะออกใบรับรองฉบับใหม่แทนฉบับเดิม โดยมีอายุเท่ากับใบรับรองฉบับเดิมที่เหลืออยู่ ซึ่งผู้ได้รับการรับรองต้องส่งคืนใบรับรองฉบับเดิมให้แก่กรมวิชาการเกษตร

7) กรณีที่ผู้ได้รับการรับรองทำใบรับรองฉบับเดิมสูญหาย ให้นำหลักฐานการแจ้งความส่งมายังกรมวิชาการเกษตร กรมวิชาการเกษตรจะออกใบรับรองฉบับใหม่แทนฉบับเดิม โดยมีอายุเท่ากับใบรับรองฉบับเดิมที่เหลืออยู่ ซึ่งผู้ได้รับการรับรองต้องส่งคืนใบรับรองฉบับเดิมให้แก่กรมวิชาการเกษตร

8) กรณีมีการเปลี่ยนแปลงผู้มีอำนาจลงนามของนิติบุคคลต้องจัดส่งบัตรประจำตัวประชาชนให้กรมวิชาการเกษตร

9) ผู้ได้รับการรับรอง ต้องยินยอมให้ผู้แทนจากกรมวิชาการเกษตร ดำเนินการตรวจประเมิน ณ ฟาร์มของผู้ยื่นคำขอ รวมทั้งยินยอมให้ผู้แทนจากหน่วยรับรองระบบงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการรับรอง ดำเนินการสังเกตการณ์การตรวจประเมินของคณะผู้ตรวจประเมินของกรมวิชาการเกษตร ณ ฟาร์ม

10) ต้องส่งมอบเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรองที่เป็นปัจจุบันให้แก่กรมวิชาการเกษตรเมื่อได้รับการร้องขอ

11) หากประสงค์จะยกเลิกการรับรอง ให้ยื่นคำขอยกเลิกใบรับรองแหล่งผลิต GAP พืช ต่อกรมวิชาการเกษตร ทราบล่วงหน้าก่อนที่จะยกเลิกการรับรอง

12) หากประสงค์จะต่ออายุใบรับรอง ให้ยื่นคำขอต่ออายุใบรับรองต่อกรมวิชาการเกษตร ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 เดือนก่อนวันที่ใบรับรองหมดอายุ ยกเว้นกรณีที่พืชที่ขอต่ออายุการรับรองเป็นพืชอายุสั้นให้เกษตรกรกรยื่นคำขอต่ออายุการรับรองก่อนที่จะเริ่มปลูกพืชในรอบการผลิตใหม่ภายในปีที่ใบรับรองฉบับเดิมจะหมดอายุ และต้องไม่น้อยกว่า 3 เดือนก่อนใบรับรองฉบับเดิมหมดอายุ

13) ต้องจัดให้มีมาตรการและจัดหาอุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคลที่จำเป็นแก่เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตรและคณะผู้เข้าร่วมในการตรวจประเมินทุกครั้งในกรณีที่ร้องขอเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่

14) ต้องจัดทำและเก็บรักษาสันทนบัตรหรือรายงานและผลการดำเนินการกับข้อร้องเรียนทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับกิจการและข้อร้องเรียนที่ได้รับการรับรองไว้ และต้องมอบบันทึกข้อร้องเรียนและผลการดำเนินการให้แก่กรมวิชาการเกษตร เมื่อได้รับการร้องขอ

3.6.4 การตรวจติดตามผลและการตรวจต่ออายุการรับรอง

1) กรมวิชาการเกษตรสงวนสิทธิ์ที่จะตรวจติดตามผลเพื่อติดตามการรักษาแหล่งการผลิตพืชที่ได้รับการรับรองอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง นับจากการตรวจประเมินเพื่อการรับรองครั้งแรกเสร็จสิ้น โดยในการตรวจติดตามผลจะดำเนินการตรวจประเมินในบางข้อกำหนดของมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP พืช) แต่ต้องตรวจติดตามผลให้ครบทุกข้อกำหนดใน 1 รอบการรับรอง ตามขั้นตอนที่กำหนดในหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการตรวจประเมิน

2) การตรวจต่ออายุการรับรองจะดำเนินการทุก 3 ปีสำหรับพืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร/เครื่องเทศ และ 4 ปีสำหรับไม้ผล ไม้ยืนต้น โดยตรวจประเมินระบบทั้งหมด ตามขั้นตอนที่กำหนดในหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการตรวจประเมิน

3) กรณีที่ผู้ได้รับการรับรองไม่ยื่นคำขอต่ออายุการรับรองภายในระยะเวลาที่กำหนด และใบรับรองฉบับเดิมสิ้นอายุการรับรอง กรมวิชาการเกษตรจะถือว่าขาดอายุการรับรองโดยปริยาย

4) กรณีที่เกษตรกรกรยื่นคำขอต่ออายุการรับรองหลังวันที่กำหนดแต่ยังไม่สิ้นอายุการรับรอง กรมวิชาการเกษตรจะดำเนินการตรวจประเมินโดยวันที่มีผลบังคับใช้ของใบรับรองใหม่อาจจะไม่ต่อเนื่องจากใบรับรองฉบับเดิม โดยการพิจารณาคำเนินการตรวจต่ออายุการรับรองสามารถอ้างอิงตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการตรวจประเมิน

5) การตรวจกรณีพิเศษ (Special Audit) กรมวิชาการเกษตร ขอสงวนสิทธิ์ที่จะดำเนินการตรวจประเมินโดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า ในกรณีต่อไปนี้

- (1) มีข้อสงสัยว่า การปฏิบัติไม่สอดคล้องตามข้อกำหนดของมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP พืช)
- (2) มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญที่มีผลต่อกิจกรรม
- (3) เมื่อมีการวิเคราะห์ข้อร้องเรียนหรือข้อมูลแล้วเห็นว่า ผู้ได้รับการรับรองไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด หรือหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการรับรอง ของกรมวิชาการเกษตร
- (4) เมื่อได้รับการแจ้งเตือนจากประเทศคู่ค้า หรือหน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับปัญหาที่อาจมีผลกระทบต่อผู้บริโภคของพืชชนิดนั้นๆ
- (5) กรณีมีมติจากคณะกรรมการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช ให้มีการตรวจประเมินเพิ่มเติม

3.6.5 การลดขอบข่าย การพักใช้ และการเพิกถอนใบรับรอง

1) การลดขอบข่ายการรับรอง ผู้ได้รับการรับรองไม่สามารถรักษาแหล่งการผลิตพืชที่ได้รับการรับรองในบางส่วนของขอบข่ายที่ได้รับการรับรองไว้ได้ เช่น กรณีที่เกษตรกรได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชผัก 3 ชนิด แต่ไม่สามารถปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP ของพืชผักชนิดใดชนิดหนึ่งได้ หรือ ผู้ได้รับการรับรองแจ้งความประสงค์ขอลดขอบข่ายที่ได้รับการรับรองเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น การลดชนิดของพืชที่ปลูก กรมวิชาการเกษตรจะนำเสนอคณะกรรมการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช เพื่อพิจารณาลดขอบข่ายการรับรองและออกใบรับรองฉบับใหม่แทนฉบับเดิมตามขอบข่ายที่เหลือ และมีอายุเท่ากับใบรับรองฉบับเดิมที่เหลืออยู่ ทั้งนี้ผู้ได้รับการรับรองต้องส่งคืนใบรับรองฉบับเดิม ให้กรมวิชาการเกษตรกรณีที่ได้รับ การรับรองทำใบรับรองฉบับเดิมสูญหายให้นำหลักฐานการแจ้งความส่งมายังกรมวิชาการเกษตร โดยหากผู้ได้รับการรับรองไม่ส่งคืนใบรับรองฉบับเดิมหรือหลักฐานการแจ้งความภายในระยะเวลาที่กำหนด กรมวิชาการเกษตรจะเสนอพักใช้การรับรอง จนกว่าจะมีการส่งคืนใบรับรองเดิมหรือแสดงหลักฐานการแจ้งความใบรับรองฉบับเดิมสูญหาย

2) การพักใช้การรับรอง กรณีที่ผู้ได้รับการรับรองไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด และ/หรือไม่ปฏิบัติตามระบบการผลิตพืชที่ได้รับการรับรองแหล่งการผลิตพืช และ/หรือ ไม่แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องภายในระยะเวลาที่กำหนด และ/หรือกรณีผลการวิเคราะห์พบการใช้วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 หรือกรณีผลการวิเคราะห์พบสารพิษตกค้างหรือจุลินทรีย์ หรือ โลหะหนัก เกินค่าตามที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด และ/หรือผู้ได้รับการรับรอง

ไม่ส่งคืนใบรับรองฉบับเดิมเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงขอข่ายการรับรอง กรมวิชาการเกษตรจะนำเสนอคณะกรรมการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช พิจารณาพักใช้การรับรอง โดยกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี เมื่อผู้ได้รับการรับรองถูกพักใช้การรับรอง ต้องหยุดการอ้างถึงการรับรอง ใบรับรอง เครื่องหมายรับรอง เครื่องหมายรับรองระบบงานในช่วงที่ถูกพักใช้

3) การเพิกถอนการรับรอง กรณีที่ผู้ได้รับการรับรองมีการกระทำตามกรณีใดกรณีหนึ่งหรือหลายกรณี ดังนี้

(1) ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหาร GAP พืชกำหนด และส่งผลกระทบต่อการรับรอง

(2) ไม่ปฏิบัติตามระบบที่ได้รับการรับรอง ในสาระสำคัญ

(3) ไม่ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่อง หลังจากถูกพักใช้การรับรอง

(4) มีข้อร้องเรียนที่คณะกรรมการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช พิจารณาแล้วเห็นว่า อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อการรับรอง กรมวิชาการเกษตรจะนำเสนอคณะกรรมการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช พิจารณาเพิกถอนการรับรอง จากนั้นกรมวิชาการเกษตรนำรายชื่อผู้ถูกเพิกถอนการรับรองเผยแพร่แก่สาธารณชนทราบ ทั้งนี้ผู้ได้รับการรับรองต้องส่งคืนใบรับรอง ให้แก่กรมวิชาการเกษตร กรณีที่ผู้ได้รับการรับรองทำใบรับรองฉบับเดิมสูญหายให้นำหลักฐานการแจ้งความใบรับรองฉบับเดิมสูญหาย ส่งมายังกรมวิชาการเกษตรทั้งนี้สิทธิในการใช้ ใบรับรอง เครื่องหมายรับรอง และเครื่องหมายรับรองระบบงานจะสิ้นสุดลงทันที ซึ่งผู้ถูกเพิกถอนการรับรองต้องหยุดการใช้ หรืออ้างอิง ใบรับรอง เครื่องหมายรับรอง และเครื่องหมายรับรองระบบงานบนเอกสารอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง เช่น แผ่นพับ ใบปลิว บรรจุภัณฑ์ ป้ายโฆษณา เป็นต้น

3.6.6 การอุทธรณ์ การร้องเรียนและการโต้แย้ง

1) การอุทธรณ์

(1) ผู้ยื่นคำขอรับการรับรองหรือผู้ได้รับการรับรองที่ถูกดำเนินการสามารถยื่นอุทธรณ์ได้ภายใน 15 นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งจากกรมวิชาการเกษตร โดยการยื่นอุทธรณ์ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรยื่นต่อกรมวิชาการเกษตร หากส่งทางไปรษณีย์ต้องลงทะเบียน

(2) คณะพิจารณาอุทธรณ์จะพิจารณาคำอุทธรณ์ และแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบภายใน 65 วันนับตั้งแต่วันที่รับคำอุทธรณ์

(3) ระหว่างการพิจารณาคำอุทธรณ์ยังไม่สิ้นสุด ให้ถือว่าผลการพิจารณาเดิมมีผลบังคับใช้อยู่

(4) ผลการพิจารณาของคณะพิจารณาอุทธรณ์ให้ถือเป็นที่สุด

2) การร้องเรียน การยื่นข้อร้องเรียน ให้ยื่นเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ ให้รวมถึงการร้องเรียนทางโทรศัพท์ เว็บไซต์ ที่สามารถตรวจสอบหรือยืนยันได้ แต่ไม่รวมถึงข้อร้องเรียนที่ได้จากการได้ยินมา กรณีที่การร้องเรียนเป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้ได้รับการรับรอง ต้องยื่นเป็นลายลักษณ์อักษรและมีหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อร้องเรียน และให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบสามารถพิจารณาดำเนินการต่อไปได้

3) ข้อโต้แย้ง ข้อโต้แย้งอาจทำได้โดยยื่นเป็นลายลักษณ์อักษร และหากผู้โต้แย้งไม่พึงพอใจในคำตอบ/คำแนะนำ สามารถดำเนินการเป็นข้อร้องเรียนหรือคำอุทธรณ์ได้

จากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า เกษตรกรที่มีความประสงค์ขอรับการรับรองมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยต้องมีคุณสมบัติตามที่กรมวิชาการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยสามารถยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในท้องถิ่นนั้นๆ กรมวิชาการเกษตรดำเนินการพิจารณา ตรวจสอบประเมินให้การรับรอง โดยมีเงื่อนไขสำหรับผู้ได้รับการรับรอง ต้องปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงาจังหวัดตาก มีประเด็นดังนี้ ด้านการจัดการสุขลักษณะฟาร์ม การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร การจัดการปัจจัยการผลิต การปฏิบัติและการควบคุมการผลิต การบันทึกและการควบคุมเอกสาร การจัดเก็บและการควบคุมเอกสาร การจัดการเพื่อให้ได้ผลลำไยที่มีขนาดใหญ่และสม่ำเสมอในช่อ การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดจากศัตรูพืช การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง และการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน โดยมีการตรวจติดตามและการตรวจต่ออายุการรับรองอย่างต่อเนื่อง หากเกษตรกรขาดคุณสมบัติ กรมวิชาการเกษตรสามารถดำเนินการการลดขอบข่าย พักใช้ และการเพิกถอนใบรับรองได้ ทั้งนี้เกษตรกรผู้ถูกลดขอบข่าย พักใช้ และการเพิกถอนใบรับรองก็สามารถอุทธรณ์หรือโต้แย้งได้ตามระยะเวลา และเงื่อนไขที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ของเกษตรกรอำเภอสามเงา จังหวัดตาก พอสรุปได้ ดังนี้

4.1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม

4.1.1 เพศ

ธงชัย สายวงศ์คำ(2550: 75) ศึกษาการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรจังหวัดตาก พบว่า สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย,ลำพูน กะตะโท (2549: 93) ศึกษาความคาดหวังและผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติตามเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในอำเภอบ้านจันทบุรีจังหวัดเชียงราย พบว่า สถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมนั้น ผู้ให้ข้อมูล เป็นเพศชาย และสุรพล ทองทา(2543: 107) ศึกษาสถานะการปลูกลำไย เพื่ออุตสาหกรรมเกษตรในจังหวัดเชียงราย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เช่นกัน

4.1.2 อายุ

ลำพูน กะตะโท (2549: 93) ศึกษาความคาดหวังและผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติตามเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในอำเภอบ้านจันทบุรีจังหวัดเชียงราย พบว่า สถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมนั้น ผู้ให้ข้อมูลอายุประมาณ 51 ปี และสุรพล ทองทา (2543: 107) ศึกษาสถานะการปลูกลำไย เพื่ออุตสาหกรรมเกษตรในจังหวัดเชียงราย พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 50 ปี

4.1.3 ระดับการศึกษา

ธงชัย สายวงศ์คำ(2550: 75) ศึกษาการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรจังหวัดตาก พบว่า จบการศึกษาระดับประถมศึกษาภาคบังคับ และลำพูน กะตะโท (2549: 93) ศึกษาความคาดหวังและผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติตามเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในอำเภอบ้านจันทบุรีจังหวัดเชียงราย พบว่า การศึกษาชั้นประถมศึกษาเช่นกัน

4.1.4 ประสบการณ์ในการผลิตลำไย

อัญชลี กุณพงษ์(2548: 64-65) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่าเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 26 ปี

4.1.5 จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตลำไย

สุกัญญา อินทะชัย(2550: 97) ศึกษาความรู้ ทักษะคติและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีแรงงานที่ใช้ในการปฏิบัติดูแลสวนลำไยเฉลี่ย 1.87 คน

4.1.6 ขนาดพื้นที่ในการผลิตลำไย

ลำพูน กะตะโท(2549: 94) ศึกษาความคาดหวังและผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติตามเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในอำเภอพานจังหวัดเชียงราย พบว่า มีขนาดพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 7 ไร่ ,สุรพล ทองทา(2543: 107) ศึกษาสภาวะการปลูกลำไย เพื่ออุตสาหกรรมเกษตรในจังหวัดเชียงราย พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกลำไยเป็นของตนเองเฉลี่ย 9 ไร่ และสุรพล ทองเที่ยง (2552: 60) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมการผลิตสินค้าที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน : กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกร มีพื้นที่ปลูกลำไย 5-10 ไร่

4.1.7 รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตลำไย

ธงชัย สายวงศ์คำ (2550: 75) ศึกษาการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรจังหวัดตาก พบว่า รายได้หลักมาจากการทำสวนลำไยเฉลี่ยปีละ 53,318.50 บาท สุรพล ทองทา(2543: 107) ศึกษาสภาวะการปลูกลำไย เพื่ออุตสาหกรรมเกษตรในจังหวัดเชียงราย พบว่า มีรายได้จากการปลูกลำไยเฉลี่ย 53,755.20 บาทต่อปี , สุรพล ทองเที่ยง(2552: 60) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมการผลิตสินค้าที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน : กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 25,000-100,000 ต่อปี , ลำพูน กะตะโท (2549: 93) ศึกษาความคาดหวังและผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติตามเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในอำเภอพานจังหวัดเชียงราย มีรายได้จากการขายลำไยเฉลี่ยประมาณ 27,000 บาทต่อปี สุกัญญา อินทะชัย(2550: 97) ศึกษาความรู้ ทักษะคติและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยเฉลี่ย 56,774.5 บาทต่อปี และอัญชลี กุณพงษ์(2548: 65) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่า มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยเฉลี่ย 78,184.8 บาทต่อปี

4.1.8 แหล่งจำหน่ายผลผลิต

ธงชัย สายวงศ์คำ (2550: 76) ศึกษาการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรจังหวัดตาก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายในลักษณะขายส่งให้พ่อค้าต่างจังหวัด โดยขายลักษณะที่ลำไยแก่พร้อมเก็บ พ่อค้ามารับซื้อที่สวน

4.1.9 แหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

สุกัญญา อินทะชัย(2550: 97) ศึกษาความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนเกษตรกรมากที่สุด และต่างกับสุรพล ทองทา(2543: 109) ศึกษาสภาวะการปลูกลำไย เพื่ออุตสาหกรรมเกษตรในจังหวัดเชียงราย พบว่า ได้รับคำแนะนำการใช้สารเคมีและข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และ ลำพูน กะตะโท(2549: 93) ศึกษาความคาดหวังและผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติตามเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในอำเภอพานจังหวัดเชียงราย พบว่า แหล่งข่าวสารเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยที่สำคัญที่เกษตรกรได้รับคือ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และผู้นำท้องถิ่น อัญชลี กุณพงษ์(2548:65) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้รับจากวิทยุมากที่สุด

4.1.10 การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

ลำพูน กะตะโท(2549: 93) ศึกษาความคาดหวังและผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติตามเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในอำเภอพานจังหวัดเชียงราย พบว่า ไร่ มีประสบการณ์การฝึกอบรมเฉลี่ย 2 ครั้งต่อปี และใกล้เคียงกับสุกัญญา อินทะชัย(2550: 98) ศึกษาความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เข้ารับการฝึกอบรมเฉลี่ย 2.1 ครั้ง และอัญชลี กุณพงษ์(2548: 65) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมเฉลี่ย 1.7 ครั้ง ต่างกับ อติศักดิ์ พรหมเมืองดี(2553: 69) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกกะหล่ำปลีในตำบลบ่อสลี อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เข้ารับการฝึกอบรมเฉลี่ย 1.47 ครั้ง

4.1.11 การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร

ลำพูน กะตะโท (2549: 93) ศึกษาความคาดหวังและผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติตามเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในอำเภอพานจังหวัดเชียงราย พบว่า 82 เป็นสมาชิกกลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสุรพล ทองทา (2543: 107) ศึกษาสภาวะการปลูกลำไย เพื่ออุตสาหกรรมเกษตรในจังหวัดเชียงราย พบว่า เป็นสมาชิกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ต่างกับธงชัย สายวงศ์คำ (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาการผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรจังหวัดตาก พบว่า ส่วนใหญ่มีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต และเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกลำไย สุรพล ทองเทียง(2552: 60) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมการผลิตสินค้าที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน : กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร

4.1.12 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ลำพูน กะตะโท(2549: 93) ศึกษาความคาดหวังและผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติตามเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในอำเภอพานจังหวัดเชียงราย พบว่า มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเฉลี่ย 2 ครั้งต่อปี และต่างกับสุกัญญา อินทะชัย(2550: 98) ศึกษาความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีการติดต่อกับนักวิชาการเกษตรเฉลี่ย 1.2 ครั้ง,อดิศักดิ์ พรหมเมืองดี(2553: 69) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกกะหล่ำปลีในตำบลบ่อสลี อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเข้ารับการศึกษาอบรมเฉลี่ย 1.47 ครั้ง และ อัญชลี กุณพงษ์(2548: 65) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรติดต่อกับเจ้าหน้าที่เฉลี่ย 2.4 ครั้ง

4.2 การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

อัญชลี กุณพงษ์ (2548: 66-67) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยเหมาะสมดีมาก และกรรณิกา ศรีลัย (2549: 59-60) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของผู้ปลูกส้มเขียวหวานในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมอยู่ในระดับสูง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงาจังหวัดตาก มีประเด็นที่ต้องศึกษาคงนี้ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย และปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ของเกษตรกรในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ใช้รูปแบบตามระเบียบวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปี 2555 ในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก จำนวน 416 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากรายชื่อตำบล จับฉลาก 3 ตำบลจากทั้งหมด 5 ตำบล ได้ ตำบลสามเงา ตำบลยกกระบัตร และตำบลวังจันทร์ ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ลำดับที่	ชื่อตำบล	ประชากร (ราย)	จำนวนตัวอย่าง (ราย)
1	สามเงา	101	101
2	ย่านรี	233	-
3	ยกกระบัตร	35	35
4	วังหมัน	44	-
5	วังจันทร์	3	3
รวม 5 ตำบล		416	139

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ และการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์โดยการศึกษาจากเอกสารวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดข้อมูลที่ต้องการในประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย แล้วจึงกำหนดตัวชี้วัดและมาตรวัดข้อมูลในแต่ละประเด็นตามที่ได้กำหนดไว้ โดยนำข้อมูลตามประเด็นตัวชี้วัดและมาตรวัดมาสร้างเป็นข้อคำถาม ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในอำเภอสางเภา จังหวัดตาก เป็นคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ในการผลิตลำไย ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย จำนวนแรงงาน รายได้จากการขายผลผลิต แหล่งจำหน่ายผลผลิต การเป็นสมาชิกกลุ่ม การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเข้ารับการอบรม การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกและแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสางเภา จังหวัดตาก เป็นคำถามที่มีลักษณะกำหนดหัวข้อเรื่องให้เลือกตอบตามที่เกษตรกรปฏิบัติ ได้กำหนดเกณฑ์วัด ดังนี้

ระดับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรกำหนดเป็น 5 ระดับ คือ

1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยน้อยที่สุด

2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยน้อย

3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยปานกลาง

4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยมาก

5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยมากที่สุด

และหากเกษตรกรไม่ได้ปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ให้เลือกตอบไม่ปฏิบัติ

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ส่วนที่แรกเป็นคำถามที่มีลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกตามระดับของปัญหา คือ

- 1 หมายถึง ระดับปัญหาน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ระดับปัญหาน้อย
- 3 หมายถึง ระดับปัญหาปานกลาง
- 4 หมายถึง ระดับปัญหามาก
- 5 หมายถึง ระดับปัญหามากที่สุด

และหากเกษตรกรไม่มีปัญหาให้เลือกตอบไม่ปฏิบัติ

ส่วนที่สองเป็นข้อเสนอแนะ ซึ่งมีคำถามปลายเปิดที่กำหนดหัวข้อตามประเด็นปัญหา

2.2 การตรวจสอบเครื่องมือ

2.2.1 การตรวจสอบความเหมาะสม โดยการนำเสนอแบบสัมภาษณ์กับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ข้อคำถามเหมาะสม ครอบคลุมเนื้อหา และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

2.2.2 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ (reliability) โดยทดสอบ (pilot study) กับเกษตรกรผู้ปลูกลำไยของอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษาจำนวน 20 คน แล้วจึงนำมาหาค่าความเชื่อถือได้ ใช้วิธีการวัดความสอดคล้องภายในตามวิธีการหาค่า Cronbach's alpha โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการคำนวณ ได้ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามของตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย เท่ากับ 0.98 (ตารางภาคผนวกที่ 1) ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย เท่ากับ 0.92 (ตารางภาคผนวกที่ 2) และปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 วิธีการเก็บรวบรวม โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปี 2555 ในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก จำนวน 139 คน ตามแบบสัมภาษณ์

3.2 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 139 คน ระหว่าง เดือนมกราคม 2556 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.2.1 ติดต่อนัดหมายกลุ่มตัวอย่าง โดยประสานขอความร่วมมือกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/อาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้าน เพื่อนัดหมายกลุ่มตัวอย่าง

3.2.2 จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ที่ต้องใช้ในการตอบแบบสัมภาษณ์ เช่น แบบสัมภาษณ์ และปากกา เป็นต้น

3.2.3 เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยออกไปเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนที่กำหนดไว้ ได้ทั้งสิ้น 139 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีการชี้แจงรายละเอียดโครงการวิจัย โดยเริ่มจากแนะนำตัวผู้วิจัย ขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ รวบรวม ตรวจสอบ พร้อมทั้งกล่าวขอบคุณผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นลำดับสุดท้าย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพรรณนา เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมโดยหาความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย และปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

$$\text{ขนาดช่วงชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

แทนค่า ขนาดช่วงชั้น = $\frac{5-1}{5} = 0.8$

5

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงา จังหวัดตาก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทำแบบสัมภาษณ์เกษตรกรอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปี พ.ศ. 2555 จำนวน 139 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก

ตอนที่ 2 การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงา จังหวัดตาก

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

**ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยใน
อำเภอสามเงา จังหวัดตาก**

1.1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกลำไย

ตารางที่ 4.1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานระบบการจัดการ
คุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก

n = 139

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	Min.	Max.	Mean	S.D.
1. เพศ						
ชาย	80	57.6				
หญิง	59	42.4				
2. อายุ (ปี)						
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30	2	1.4	24	75	50.53	8.12
31-40	15	10.8				
41-50	56	40.3				
51-60	56	40.3				
มากกว่า 60	10	7.2				
3. ระดับการศึกษา						
ประถมศึกษา ปีที่ 4	26	18.7				
ประถมศึกษา ปีที่ 6	58	41.7				
มัธยมศึกษาตอนต้น	26	18.7				
มัธยมศึกษาตอนปลาย	15	10.8				
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	9	6.5				
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	5	3.6				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 139						
ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ	Min.	Max.	Mean	S.D.
			(คน)			
4. ประสบการณ์ในการปลูกลำไย (ปี)			3	31	12.52	6.57
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	17	12.2				
6-10	54	38.8				
11-15	31	22.3				
16-20	29	20.9				
มากกว่า 20	8	5.8				

จากตารางที่ 4.1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก จากผลการวิเคราะห์พบว่า

1.1.1 เพศ เกษตรกรกว่าครึ่ง (ร้อยละ 57.6) เป็นเพศชาย เพศหญิง ร้อยละ 42.4

1.1.2 อายุ เกษตรกร กว่าสองในห้า (ร้อยละ 40.3) มีอายุ 41-50 ปีเท่ากับมีอายุ 51-60 ปี รองลงมา ร้อยละ 10.8 มีอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 7.2 มีอายุ มากกว่า 60 ปีขึ้นไป และร้อยละ 1.4 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับสามสิบปี ปี โดยเกษตรกรอายุน้อยที่สุดเท่ากับ 24 ปี อายุมากที่สุด เท่ากับ 75 ปี และมีอายุเฉลี่ย 50.53 ปี

1.1.3 ระดับการศึกษา เกษตรกรกว่าสองในห้า (ร้อยละ 41.7) จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 รองลงมา ร้อยละ 18.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 เท่ากันกับจบมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 10.8 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 6.5 จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และร้อยละ 3.6 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

1.1.4 ประสบการณ์ในการผลิตลำไย เกษตรกรหนึ่งในสาม (ร้อยละ 38.8) มีประสบการณ์ 6-10 ปี รองลงมา ร้อยละ 22.3 มีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 11-15 ปี ร้อยละ 20.9 มีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 16-20 ปี ร้อยละ 12.2 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี และร้อยละ 5.8 มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี โดยเกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตลำไยน้อยที่สุด 3 ปี มากที่สุด 31 ปี คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.52

1.2 ลักษณะพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนแรงงาน ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย รายได้จากการขายผลผลิตลำไย และแหล่งจำหน่ายผลผลิตลำไย

ตารางที่ 4.2 ลักษณะพื้นฐานด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก

n = 139

ลักษณะพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	Min.	Max.	Mean	S.D.
1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิต ลำไย(คน)			7	45	16.55	7.1
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	40	29.5				
11-20	79	56.8				
21-30	14	10.1				
มากกว่า 30 ขึ้นไป	5	3.1				
2. ขนาดพื้นที่ผลิตลำไย(ไร่)			1.75	22	6.98	4.5
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	17	12.2				
6-10	54	38.9				
11-15	31	22.3				
16-20	25	17				
มากกว่า 20 ขึ้นไป	12	8.6				
3. รายได้จากการขายผลผลิตลำไย (บาท/ไร่)			11,000	76,000	43,478	4.35
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30,000	16	11.5				
30,001-40,000	49	35.2				
40,001-50,000	41	29.5				
50,001-60,000	25	18.0				
มากกว่า 60,000 ขึ้นไป	8	5.8				

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 139

ลักษณะพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	Min.	Max.	Mean	S.D.
4. แหล่งจำหน่ายผลผลิตลำไย*						
จำหน่ายเอง	23	16.5				
จำหน่ายให้พ่อค้า(เหมาสวน)	79	56.8				
จำหน่ายผ่านผู้รวบรวม	131	94.2				
อื่นๆ	0	0				

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.2 ลักษณะพื้นฐานด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก จากผลการวิเคราะห์พบว่า

1.2.1 จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตลำไย กว่าครึ่ง (ร้อยละ 56.8) เกษตรกรใช้แรงงานจำนวน 11-20 คน รองลงมาร้อยละ 29.5 ใช้แรงงานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 คน ร้อยละ 10.1 ใช้แรงงานจำนวน 21-30 คน และร้อยละ 3.6 ใช้แรงงานมากกว่า 30 คน โดยเกษตรกรใช้แรงงานน้อยที่สุดเท่ากับ 7 คน ใช้แรงงานมากที่สุดเท่ากับ 45 คน และใช้แรงงานเฉลี่ย 16.55 คน

1.2.2 ขนาดพื้นที่ผลิตลำไย เกษตรกรกว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 38.9) มีพื้นที่ผลิตลำไย 6-10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 22.3 มีพื้นที่ผลิตลำไย 11-15 ไร่ ร้อยละ 17.0 มีพื้นที่ผลิตลำไย 16-20 ไร่ ร้อยละ 12.2 มีพื้นที่ผลิตลำไยน้อยกว่า 5 ไร่ และร้อยละ 8.6 มีพื้นที่ผลิตลำไยมากกว่า 20 ไร่ โดยเกษตรกรมีพื้นที่ผลิตลำไยน้อยที่สุด เท่ากับ 3 ไร่ มีพื้นที่ผลิตลำไยมากที่สุด เท่ากับ 22 ไร่ และมีพื้นที่ผลิตลำไยเฉลี่ย 6.98 ไร่

1.2.3 รายได้จากการขายผลผลิตลำไย (บาทต่อไร่) เกษตรกรกว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 35.2) มีรายได้ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาทต่อไร่ รองลงมาร้อยละ 29.5 มีรายได้ระหว่าง 40,001 – 50,000 บาทต่อไร่ ร้อยละ 18.0 มีรายได้ระหว่าง 50,001 – 60,000 บาทต่อไร่ ร้อยละ 11.5 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30,000 บาทต่อไร่ และร้อยละ 5.8 มีรายได้มากกว่า 60,000 บาท โดยเกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยน้อยที่สุด เท่ากับ 11,000 บาทต่อไร่ มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยมากที่สุด เท่ากับ 76,000 บาทต่อไร่ และมีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยเฉลี่ย 43,478 บาทต่อไร่

1.2.4 แหล่งจำหน่ายผลผลิตลำไย เกษตรกรส่วนใหญ่(ร้อยละ 94.2) จำหน่ายผลผลิตลำไยผ่านผู้รวบรวม รองลงมาร้อยละ 56.8 จำหน่ายผลผลิตลำไยให้พ่อ(เหมาสวน)และ ร้อยละ 16.5 จำหน่ายผลผลิตลำไยเอง

1.3 ลักษณะพื้นฐานด้านสังคม ได้แก่ แหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเข้ารับการอบรม การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 4.3 ลักษณะพื้นฐานด้านสังคมของเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก

n = 139

ลักษณะพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	Min.	Max.	Mean	S.D.
1. แหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร*						
เจ้าหน้าที่รัฐ	128	92.1				
สื่อสิ่งพิมพ์	33	23.7				
เกษตรกรพื้นที่ใกล้เคียง	135	97.1				
ผู้นำชุมชน	83	59.7				
วิทยุ, โทรทัศน์	7	5.0				
อื่นๆ	8	5.8				
2. การเข้ารับการอบรม(ครั้ง/ปี)						
2	103	74.1	2	3	2.25	0.43
3	36	25.9				
3. การเป็นสมาชิกกลุ่ม*						
สหกรณ์การเกษตร	101	72.7				
ช.ก.ส	131	94.2				
กลุ่มเกษตรกร	83	59.7				
วิสาหกิจชุมชน	69	49.6				
กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน	21	15.1				
อื่นๆ	2	1.4				

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 139

ลักษณะพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	Min.	Max.	Mean	S.D.
4. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตร(ครั้ง/ปี)			2	4	2.38	0.52
2	87	62.6				
3	50	36.0				
4	2	1.4				

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.3 ลักษณะพื้นฐานด้านสังคมของเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก จากผลการวิเคราะห์พบว่า

1.3.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 97.1) รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยจากเกษตรกรพื้นที่ใกล้เคียง รองลงมา ร้อยละ 92.1 รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 59.7 รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากผู้นำชุมชน ร้อยละ 23.7 รับรู้ข่าวสารจากจากสื่อสิ่งพิมพ์ ร้อยละ 5.8 รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งอื่นๆ และร้อยละ 5 รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากวิทยุ โทรทัศน์

1.3.2 การเข้ารับการอบรม(ครั้งต่อปี) เกษตรกรเกือบสามในสี่สองในสาม(ร้อยละ 65.2)ได้รับการอบรมเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย จำนวน 2 ครั้งต่อปี ร้อยละ 25.9 ได้รับการอบรมเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย 3 ครั้งต่อปี โดยเกษตรกรได้รับการอบรมเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยน้อยที่สุด 2 ครั้งต่อปี ได้รับการอบรมเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยมากที่สุด 3 ครั้งต่อปี และได้รับการอบรมเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยเฉลี่ย 2.25 ครั้งต่อปี

1.3.3 การเป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94.2) เป็นสมาชิกกลุ่ม ธ.ก.ส. รองลงมา ร้อยละ 72.7 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 59.7 เป็นสมาชิกกลุ่ม

เกษตรกร ร้อยละ 49.6 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 15.1 และร้อยละ 6.4 เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ

1.3.4 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรเกือบสองในสาม (ร้อยละ 62.6) ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 2 ครั้งต่อปี ร้อยละ 36.0 ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 3 ครั้งต่อปี และร้อยละ 1.4 ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 4 ครั้งต่อปี

ตอนที่ 2 การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ ลำไย ของเกษตรกรอำเภอสามเงา จังหวัดตาก

ผู้วิจัยได้ศึกษาระดับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ใน 12 ประเด็น โดยใช้คำถามที่มีลักษณะประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ ระดับการปฏิบัติที่น้อยที่สุด ระดับการปฏิบัติที่น้อย ระดับการปฏิบัติปานกลาง ระดับการปฏิบัติมาก และระดับการปฏิบัติมากที่สุด แล้วนำมาคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่น้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด

และหากเกษตรกรไม่ได้ปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ให้เลือกตอบไม่ปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ผู้วิจัยได้ผลการวิจัยออกเป็น 12 ประเด็น ดังนี้

2.1 การจัดการสุขลักษณะฟาร์ม ได้แก่ จัดทำประวัติสวน และการใช้ประโยชน์ที่ดินในสวน แหล่งน้ำและคุณภาพน้ำการเก็บรักษาสารเคมีทางการเกษตร การเก็บรักษาสารเคมีทางการเกษตร การใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม และความสะอาดปลอดภัยและการกำจัดของเสียและวัสดุเหลือใช้

ตารางที่ 4.4 การจัดการสุขลักษณะฟาร์ม

n = 139

การปฏิบัติตามระบบการจัดการ คุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
		1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
1. การจัดการสุขลักษณะฟาร์ม								
1.1 จัดทำประวัติสวน และการใช้ประโยชน์ที่ดินในสวน								
1) จัดทำข้อมูลประจำแปลง	0	0	16 (11.5)	74 (53.2)	33 (23.07)	16 (11.5)	3.35 (0.83)	ปานกลาง
2) หากอยู่ใกล้แหล่ง อุตสาหกรรมหรือพื้นที่เสี่ยง เก็บตัวอย่างดินตรวจทาง ห้องปฏิบัติการ	1 (0.7)	0	4 (2.9)	31 (22.3)	47 (33.8)	56 (40.3)	4.09 (0.92)	มาก
3) จดบันทึกและเก็บใบแจ้งผล การวิเคราะห์ดินไว้เป็น หลักฐาน	0	0	2 (1.4)	50 (36.0)	50 (36.0)	37 (26.6)	3.82 (0.93)	มาก
1.2 แหล่งน้ำและคุณภาพน้ำ								
1) น้ำที่ใช้ในการผลิตเป็นน้ำที่มี คุณภาพเหมาะสม	0	0	10 (7.2)	89 (64.0)	26 (18.7)	14 (10.1)	3.87 (0.82)	มาก
2) เก็บตัวอย่างน้ำส่งตรวจทาง ห้องปฏิบัติการ	0	0	9 (6.5)	48 (34.5)	42 (30.2)	40 (28.8)	3.32 (0.75)	ปานกลาง
3) จดบันทึกและเก็บใบแจ้งผล การวิเคราะห์น้ำไว้เป็น หลักฐาน	0	0	30 (21.6)	49 (35.3)	28 (20.1)	32 (23.0)	3.45 (1.07)	มาก
1.3 การเก็บรักษาสารเคมีทางการเกษตร								
1) เก็บสารเคมีให้มิดชิด ปลอดภัย ป้องกันแดดและฝน ได้ มีอากาศถ่ายเทสะดวก	0	1 (0.7)	25 (18.0)	53 (38.1)	42 (30.2)	18 (12.9)	3.37 (0.95)	ปานกลาง
2) แยกสถานที่เก็บสารเคมีไม่ให้ อยู่ใกล้ที่พักอาศัยและสถานที่ ประกอบอาหาร	0	0	4 (2.9)	72 (51.8)	22 (15.8)	41 (29.5)	3.72 (0.92)	มาก
3) สารเคมีที่เปิดใช้แล้วไม่ถ่าย ออกจากภาชนะเดิม	0	0	1 (0.7)	86 (61.9)	27 (19.4)	25 (18.0)	3.55 (0.79)	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 139

การปฏิบัติตามระบบการจัดการ คุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
		1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
1.4 การใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม								
1) ไม่ใช้สารเคมีที่ไม่ได้ขึ้น ทะเบียนวัตถุอันตรายตาม พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535	2 (1.4)	9 (6.5)	23 (16.5)	67 (48.2)	24 (17.3)	14 (10.1)	3.04 (1.07)	ปานกลาง
2) อ่านฉลากคำแนะนำ วิธีใช้ ก่อนปฏิบัติงาน	0	0	9 (6.5)	84 (60.4)	23 (16.5)	23 (16.5)	3.43 (0.84)	มาก
3) เตรียมสารเคมีให้ใช้หมดใน คราวเดียว ไม่เหลือทิ้งไว้	0	0	17 (12.2)	72 (51.8)	25 (18.0)	25 (18.0)	3.42 (0.93)	มาก
4) สวมเสื้อผ้าอุปกรณ์ป้องกัน สารเคมี เช่น หน้ากาก ถุงมือ หมวก รองเท้า เมื่อฉีดพ่น สารเคมี	0	3 (2.2)	15 (10.8)	74 (53.2)	28 (20.1)	19 (13.7)	3.32 (0.92)	ปานกลาง
5) ฉีดพ่นสารเคมีขณะลมสงบ เช่น ในช่วงเช้าหรือเย็น	0	2 (1.4)	29 (20.9)	100 (71.9)	3 (2.2)	5 (3.6)	2.85 (0.64)	ปานกลาง
6) อาบน้ำ สระผม ทำความ สะอาดชุด อุปกรณ์ เปลี่ยน เสื้อผ้าหลังจากฉีดพ่นสารเคมี เสร็จทันที	0	0	22 (15.8)	87 (62.6)	14 (10.1)	16 (11.5)	3.17 (0.83)	ปานกลาง
1.5 ความสะอาดปลอดภัยและการกำจัดของเสียและวัสดุเหลือใช้								
1) ไม่นำภาชนะบรรจุสารเคมีที่ ใช้แล้ว มาใช้อีก	1 (0.7)	1 (0.7)	16 (11.5)	85 (61.2)	21 (15.1)	15 (10.8)	3.22 (0.87)	ปานกลาง
2) ทำลายภาชนะบรรจุสารเคมี โดยการฝัง	0	0	64 (46.0)	41 (29.7)	19 (13.7)	15 (10.8)	2.90 (1.01)	ปานกลาง
3) หากพบโรคที่กิ่งพีช นำ ออกมาเผาออกแปลงทันที	0	5 (3.6)	21 (15.1)	87 (62.6)	17 (12.2)	9 (6.5)	3.03 (0.82)	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม							3.38 0.24	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 ในภาพรวมเกษตรกรที่ปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในประเด็นการจัดการสุขลักษณะฟาร์มอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.24)

2.2 การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ได้แก่ การจัดทำรายการและจัดเก็บเครื่องมือและอุปกรณ์ และการตรวจสภาพ และการซ่อมบำรุง

ตารางที่ 4.5 การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร

การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย	ไม่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{X} (S.D.)	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
n = 139								
2. การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร								
2.1 การจัดทำรายการและจัดเก็บเครื่องมือและอุปกรณ์								
1) มีอุปกรณ์การเกษตรเหมาะสมเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	0	1 (0.7)	18 (12.9)	81 (58.3)	29 (20.9)	10 (7.2)	3.21 (0.78)	ปานกลาง
2) มีสถานที่เก็บเครื่องมืออุปกรณ์เป็นสัดส่วน	0	0	23 (16.5)	84 (60.4)	16 (11.5)	16 (11.5)	3.18 (0.84)	ปานกลาง
3) จัดทำรายการและแผนการบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร	1 (0.7)	3 (2.20)	31 (22.3)	90 (64.7)	7 (5.0)	7 (5.0)	2.86 (0.78)	ปานกลาง
2.2 การตรวจสภาพ และการซ่อมบำรุง								
1) ตรวจสอบสภาพเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรอย่างเสมอ	0	0	15 (10.8)	58 (41.7)	44 (31.7)	22 (15.8)	3.53 (0.89)	มาก
2) ทำความสะอาดเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรทุกครั้งหลังใช้งาน	0	4 (2.9)	14 (10.1)	63 (45.3)	32 (23.0)	26 (18.7)	3.45 (1.00)	มาก
3) จัดบันทึกการซ่อมบำรุงเครื่องมือ อุปกรณ์การเกษตร	0	3 (2.2)	46 (33.1)	70 (50.4)	15 (10.8)	5 (3.6)	2.81 (0.79)	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม							3.17 (0.36)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 ในภาพรวมเกษตรกรปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในประเด็นการจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.17$, S.D. = 0.36)

2.3 การจัดการปัจจัยการผลิต ได้แก่ การจัดทำปัจจัยการผลิตและแหล่งที่มา และการตรวจสอบคุณสมบัติของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ

ตารางที่ 4.6 การจัดการปัจจัยการผลิต

		ระดับการปฏิบัติ					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
การปฏิบัติตามระบบการจัดการ คุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
3. การจัดการปัจจัยการผลิต								
3.1 การจัดทำปัจจัยการผลิตและแหล่งที่มา								
1) จัดบันทึกรายละเอียดการใช้ ปัจจัยการผลิต	0	8 (5.7)	51 (36.7)	60 (43.2)	10 (10.2)	10 (10.2)	2.73 (0.94)	ปานกลาง
2) จัดทำบัญชี รายการ ปริมาณที่ใช้ ปัจจัยการผลิต	0	10 (7.2)	60 (43.2)	56 (40.3)	8 (5.8)	5 (3.6)	2.55 (0.85)	น้อย
3) จัดบันทึกแหล่งที่จัดซื้อปัจจัย การผลิต	0	2 (1.4)	37 (26.6)	49 (35.3)	23 (16.5)	28 (10.1)	3.27 (1.11)	ปานกลาง
3.2 การตรวจสอบคุณสมบัติของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ								
1) หากไม่สามารถตรวจสอบ แหล่งที่มาได้ ก่อนใช้ต้องส่ง ตรวจทางห้องปฏิบัติการ	2 (1.4)	1 (0.7)	38 (27.3)	31 (22.3)	21 (15.1)	46 (33.1)	3.49 (1.30)	มาก
2) ทำความสะอาดเครื่องมือ อุปกรณ์การเกษตรทุกครั้งหลัง ใช้งาน	2 (1.4)	0	22 (15.8)	34 (24.5)	30 (21.6)	51 (36.7)	3.75 (1.19)	มาก
3) จัดบันทึกการซ่อมบำรุง เครื่องมือ อุปกรณ์การเกษตร	0	3 (2.2)	22 (15.8)	34 (24.5)	22 (15.8)	58 (41.7)	3.79 (1.21)	มาก
เฉลี่ยรวม							3.26 (0.68)	ปานกลาง

n = 139

จากตารางที่ 4.6 ในภาพรวมเกษตรกรกรปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในประเด็นการจัดการปัจจัยการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.68)

2.4 การปฏิบัติและการควบคุมการผลิต ได้แก่ การจัดการในกระบวนการผลิต ข้อพึงปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การควบคุมการคละปนของผลผลิตด้วยคุณภาพ และการบ่งชี้และการสอบกลับ

ตารางที่ 4.7 การปฏิบัติและการควบคุมการผลิต

การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย	ไม่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{X} (S.D.)	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
n = 139								
4. การปฏิบัติและการควบคุมการผลิต								
4.1 การจัดการในกระบวนการผลิต								
1) ดำเนินการตามระเบียบปฏิบัติต่างๆ	0	0	3 (2.2)	71 (51.1)	31 (22.3)	34 (24.5)	3.69 (0.87)	มาก
2) มีขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมการผลิต	0	1 (0.7)	30 (21.6)	51 (36.7)	33 (23.7)	24 (17.3)	3.35 (1.03)	ปานกลาง
4.2 ข้อพึงปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว								
1) ใช้วิธีการเก็บเกี่ยวที่ป้องกันการบอบช้ำของผลผลิต	0	0	23 (16.5)	45 (32.4)	45 (32.4)	26 (18.7)	3.35 (0.98)	ปานกลาง
2) มีวัสดุรองพื้นเพื่อป้องกันจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อนในดิน	0	0	7 (5.0)	72 (51.8)	30 (21.6)	30 (21.6)	3.60 (0.88)	มาก
3) วางผลผลิตในที่ที่สามารถป้องกันความร้อนและแสงแดดได้	0	0	1 (0.7)	49 (35.3)	46 (33.1)	43 (30.3)	3.94 (0.83)	มาก
4) เคลื่อนย้ายผลผลิตด้วยความระมัดระวัง	0	0	14 (10.1)	51 (36.7)	54 (38.8)	20 (14.4)	3.58 (0.86)	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 139

การปฏิบัติตามระบบการจัดการ คุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
		1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
4.3 การควบคุมการละปนของผลผลิตด้วยคุณภาพ								
1) มีกระบวนการคัดแยกให้ได้ ผลผลิตที่มีคุณภาพ	0	1 (0.7)	4 (2.9)	17 (12.2)	65 (46.8)	52 (37.4)	4.17 (0.81)	มาก
2) มีพื้นที่จัดวางแยกผลผลิตที่ค้อย คุณภาพเป็นสัดส่วน	0	2 (1.4)	6 (4.3)	27 (19.4)	73 (52.5)	31 (22.3)	3.90 (0.85)	มาก
3) มีแผนการใช้ประโยชน์จาก ผลผลิตที่ค้อยคุณภาพ	0	2 (1.4)	6 (4.3)	32 (23.0)	68 (48.9)	31 (22.3)	3.86 (0.86)	มาก
4.4 การบ่งชี้และการสอบกลับ								
1) มีการบันทึกการปฏิบัติงาน	0	2 (1.4)	12 (8.6)	72 (51.8)	37 (26.6)	16 (11.5)	3.38 (11.5)	ปานกลาง
2) มีการควบคุมเอกสาร	0	11 (7.9)	52 (37.4)	72 (51.8)	2 (2.14)	2 (2.14)	2.51 (0.73)	น้อย
เฉลี่ยรวม							3.59 (0.36)	มาก

จากตารางที่ 4.7 ในภาพรวมเกษตรกรปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในประเด็นการปฏิบัติและการควบคุมการผลิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$, S.D. = 0.36)

2.5 การบันทึกและการควบคุมเอกสาร ได้แก่ มีเอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติงาน จัดทำบันทึกประจำแปลงเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ แยกการบันทึกประจำแปลงตามฤดูกาลผลิต จดบันทึกและลงชื่อผู้ปฏิบัติงานทุกครั้งหลังการปฏิบัติงาน จดบันทึกการเข้ารับการอบรมทางการเกษตร และหากมีมากกว่า 1 แปลง ต้องแยกการจดบันทึกเป็นรายแปลง

ตารางที่ 4.8 การบันทึกและการควบคุมเอกสาร

n = 139

การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย	ไม่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{X} (S.D.)	ความหมาย
		1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
5. การบันทึกและควบคุมเอกสาร								
1) มีเอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	0	2 (1.4)	17 (12.2)	56 (40.3)	36 (25.9)	28 (20.1)	3.51 (0.99)	มาก
2) จัดทำบันทึกประจำแปลงเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ	0	4 (2.9)	17 (12.2)	43 (30.9)	51 (36.7)	24 (17.3)	3.53 (1.00)	มาก
3) แยกการบันทึกประจำแปลงตามฤดูกาลผลิต	2 (1.4)	22 (15.8)	28 (20.1)	28 (20.1)	51 (36.7)	8 (5.8)	2.92 (1.25)	ปานกลาง
4) จดบันทึกและลงชื่อผู้ปฏิบัติงานทุกครั้งหลังการปฏิบัติงาน	0	5 (3.6)	78 (56.1)	37 (26.6)	13 (9.4)	6 (4.3)	2.55 (0.88)	น้อย
5) จดบันทึกการเข้ารับการอบรมทางการเกษตร	0	0	0	1 (0.7)	54 (38.8)	84 (60.4)	4.60 (0.51)	มากที่สุด
6) หากมีมากกว่า 1 แปลง ต้องแยกการจดบันทึกเป็นรายแปลง	2 (1.4)	0	0	5 (3.6)	70 (50.4)	62 (44.6)	4.35 (0.77)	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม							3.57 (0.31)	มาก

จากตารางที่ 4.8 ในภาพรวมเกษตรกรปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในประเด็นการบันทึกและการควบคุมเอกสารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57, S.D. = 0.31$)

2.6 การจัดเก็บและการควบคุมเอกสาร ได้แก่ จัดเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่ จัดเก็บเอกสารแยกตามฤดูกาลผลิต เก็บรักษาเอกสารอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเป็นเวลา 3 ปี สามารถตรวจสอบเอกสารย้อนหลังได้ และหากมีการแก้ไขเอกสารต้องบันทึกในแบบควบคุมเอกสาร

ตารางที่ 4.9 การจัดเก็บและการควบคุมเอกสาร

การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย	ไม่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{X} (S.D.)	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
6. จัดเก็บและการควบคุมเอกสาร								
1) จัดเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่	1 (0.7)	14 (10.1)	24 (17.3)	57 (41.0)	26 (18.7)	17 (12.2)	3.04 (1.15)	ปานกลาง
2) จัดเก็บเอกสารแยกตามฤดูกาลผลิต	2 (2.14)	4 (2.9)	13 (41.7)	58 (41.7)	41 (29.5)	21 (15.1)	3.40 (1.04)	ปานกลาง
3) เก็บรักษาเอกสารอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเป็นเวลา 3 ปี	2 (2.14)	2 (2.14)	2 (2.14)	29 (20.9)	72 (51.8)	32 (23.0)	3.89 (0.92)	มาก
4) สามารถตรวจสอบเอกสารย้อนหลังได้	2 (2.14)	2 (2.14)	2 (2.14)	29 (20.9)	66 (47.5)	38 (27.3)	3.93 (0.95)	มาก
5) หากมีการแก้ไขเอกสารต้องบันทึกในแบบควบคุมเอกสาร	0	0	0	33 (23.7)	68 (48.9)	38 (27.3)	4.04 (0.72)	มาก
เฉลี่ยรวม							3.66 (0.58)	มาก

จากตารางที่ 4.9 ในภาพรวมเกษตรกรปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในประเด็นการจัดเก็บและการควบคุมเอกสารอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.66, S.D. = 0.58)

2.7 การจัดการเพื่อให้ได้ผลลำไยที่มีขนาดใหญ่และสม่ำเสมอในข้อ ได้แก่ เตรียมความ สมบูรณ์ต้นหลังการเก็บเกี่ยว และการเตรียมต้นก่อนออกดอก

ตารางที่ 4.10 การจัดการเพื่อให้ได้ผลลำไยที่มีขนาดใหญ่และสม่ำเสมอในข้อ

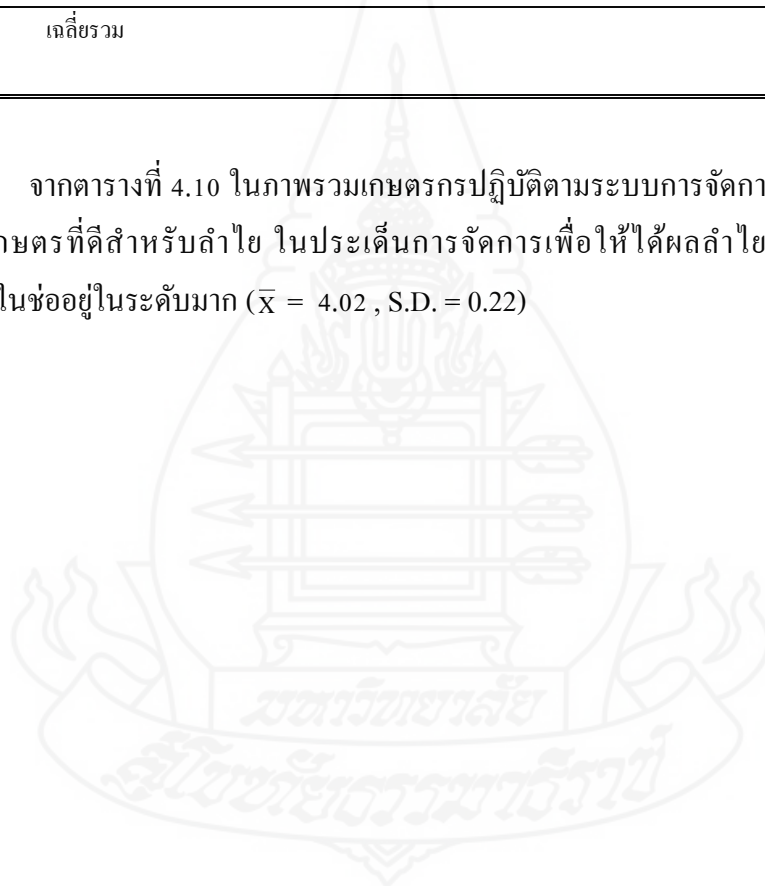
n = 139

การปฏิบัติตามระบบการจัดการ คุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
		1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
7. การจัดการเพื่อให้ได้ผลลำไยที่มีขนาดใหญ่และสม่ำเสมอในข้อ								
7.1 เตรียมความสมบูรณ์ต้นหลังการเก็บเกี่ยว								
1) ตัดแต่งกิ่งให้มีทรงพุ่มโปร่ง ให้แสงแดดส่องผ่าน	0	0	0	4 (2.9)	85 (61.2)	50 (36.0)	4.33 (0.53)	มากที่สุด
2) ป้องกัน กำจัดโรค เช่น โรครา น้ำฝน โรครากเน่าโคนเน่า โรคพุ่มไม้กวาง	0	0	2 (1.4)	21 (15.1)	78 (56.1)	38 (27.3)	4.09 (0.69)	มาก
3) ป้องกัน กำจัดแมลงและไร ศัตรูลำไย เช่น หนอนซอนใบ ไรสีขาศัตรูพืช	0	0	2 (1.4)	22 (15.8)	78 (56.1)	37 (26.6)	4.08 (0.69)	มาก
4) กำจัดวัชพืชเมื่อมีวัชพืชปก คลุมมากกว่าร้อยละ 90 ของ พื้นที่ทั้งหมด ตามชนิดของ วัชพืช	0	0	0	27 (19.4)	73 (52.5)	39 (28.1)	4.09 (0.69)	มาก
5) ใส่ปุ๋ยหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อเตรียมความสมบูรณ์ของ ต้น	1 (0.7)	1 (0.7)	8 (5.8)	13 (9.4)	70 (50.4)	46 (33.1)	4.07 (0.91)	มาก
7.2 การเตรียมต้นก่อนออกดอก								
1) ป้องกันกำจัดแมลงและไร ศัตรูที่ทำลายช่อดอกลำไย เช่น มวนลำไย ไรสีขา	0	3 (2.9)	9 (6.5)	34 (24.5)	65 (46.8)	28 (20.1)	3.76 (0.92)	มาก
2) ให้น้ำ ใส่ปุ๋ยเมื่อช่อดอกลำไยเริ่ม บานเพื่อส่งเสริมการ พัฒนาการของผล	0	0	0	2 (1.4)	75 (54.0)	62 (44.6)	4.43 (0.53)	มากที่สุด

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

การปฏิบัติตามระบบการจัดการ คุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
		1	2	3	4	5		
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
3) ตัดแต่งข้อผลเมื่อติดผล มากกว่า 80 ผลต่อข้อหรือมี จำนวนข้อผลมากกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนยอดทั้งหมด บนต้น	3 (2.2)	8 (5.8)	80 (57.6)	27 (19.4)	13 (9.4)	8 (5.8)	2.45 (1.02)	น้อย
เฉลี่ยรวม							4.02 (0.22)	มาก

จากตารางที่ 4.10 ในภาพรวมเกษตรกรปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในประเด็นการจัดการเพื่อให้ได้ผลลำไยที่มีขนาดใหญ่และสม่ำเสมอในข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.22)

2.8 การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดจากศัตรูพืช ได้แก่ สํารวจการเข้าทำลายของเพลี้ยหอย เพลี้ยแป้ง และหนอนเจาะขั้วลั่นจี่ ทุก 7 วัน สํารวจโรคราน้ำฝน หรือโรคผลเน่า ทุก 7 วัน สํารวจ ประเมินจำนวนหรือความเสียหายระดับเศรษฐกิจ เมื่อสำรวจพบความเสียหายระดับเศรษฐกิจตัดสินใจเลือกใช้วิธีการป้องกันกำจัดให้ได้ผล และซ่อมผลลำไยหลังจากเก็บเกี่ยวจากต้นแล้ว ถ้าพบศัตรูพืชต้องคัดแยกไว้ต่างหาก

ตารางที่ 4.11 การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดจากศัตรูพืช

n = 139

การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย	ไม่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{X} (S.D.)	ความหมาย
		1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
8. การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดจากศัตรูพืช								
1) สํารวจการเข้าทำลายของเพลี้ยหอย เพลี้ยแป้ง และหนอนเจาะขั้วลั่นจี่ ทุก 7 วัน	0	0	2 (1.4)	16 (11.5)	68 (48.9)	53 (28.1)	4.24 (0.71)	มากที่สุด
2) สํารวจโรคราน้ำฝน หรือโรคผลเน่า ทุก 7 วัน	0	0	2 (1.4)	10 (7.2)	85 (61.2)	42 (30.2)	4.20 (0.63)	มาก
3) สํารวจ ประเมินจำนวนหรือความเสียหายระดับเศรษฐกิจ	0	1 (0.7)	1 (0.7)	6 (4.3)	75 (54.0)	56 (40.3)	4.32 (0.67)	มากที่สุด
4) เมื่อสำรวจพบความเสียหายระดับเศรษฐกิจตัดสินใจเลือกใช้วิธีการป้องกันกำจัดให้ได้ผล	0	0	1 (0.7)	4 (2.9)	71 (51.1)	63 (45.3)	4.41 (0.59)	มากที่สุด
5) ซ่อมผลลำไยหลังจากเก็บเกี่ยวจากต้นแล้ว ถ้าพบศัตรูพืชต้องคัดแยกไว้ต่างหาก	0	0	0	3 (2.2)	83 (59.7)	53 (28.1)	4.36 (0.52)	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม							4.31 (0.38)	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.11 ในภาพรวมเกษตรกรรปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในประเด็นการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากศัตรูพืชที่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.31, S.D. = 0.38$)

2.9 การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง ได้แก่ ใช้สารเคมี ถูกต้องตามกฎหมาย หยุดใช้สารเคมีก่อนเก็บเกี่ยวตามที่ฉลากกำหนด ใช้สารเคมีตามปริมาณ อัตราที่กำหนด มีคำแนะนำบนฉลากให้ใช้กับพืชนั้น ๆ (ลำไย) ได้ และหากเป็นวัตถุอันตรายต้องมีเลขทะเบียนวัตถุอันตราย

ตารางที่ 4.12 การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง

n = 139

การปฏิบัติตามระบบการจัดการ คุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
		1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
9. การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง								
1) ใช้สารเคมีถูกต้องตาม กฎหมาย	0	0	0	1 (0.7)	96 (69.1)	42 (30.2)	4.29 (0.47)	มากที่สุด
2) หยุดใช้สารเคมีก่อนเก็บ เกี่ยวตามที่ฉลากกำหนด	0	4 (2.9)	7 (5.0)	26 (18.7)	73 (52.5)	29 (20.9)	3.83 (0.91)	มาก
3) ใช้สารเคมีตามปริมาณ อัตราที่กำหนด	0	9 (6.5)	17 (12.2)	22 (15.8)	74 (53.2)	17 (12.2)	3.53 (1.06)	มาก
4) มีคำแนะนำบนฉลากให้ ใช้กับพืชนั้น ๆ (ลำไย) ได้	0	0	0	2 (1.4)	81 (58.3)	56 (40.3)	4.39 (0.52)	มากที่สุด
5) หากเป็นวัตถุอันตรายต้อง มีเลขทะเบียนวัตถุ อันตราย	0	0	0	1 (0.7)	85 (61.2)	53 (38.1)	4.37 (0.50)	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม							4.08 (0.32)	มาก

จากตารางที่ 4.12 ในภาพรวมเกษตรกรรปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในประเด็นการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08, S.D. = 0.32$)

2.10 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน ได้แก่ วิธีการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

ตารางที่ 4.13 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน

n = 139

การปฏิบัติตามระบบการจัดการ คุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
		1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
10. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน								
10.1 วิธีการเก็บเกี่ยว								
1) เก็บเกี่ยวด้วยความ ระมัดระวัง	0	0	0	1 (0.7)	99 (71.2)	39 (28.1)	4.27 (0.46)	มากที่สุด
2) ป้องกันไม่ให้ผลผลิต กระแทกซ้ำ	0	3 (2.2)	5 (3.6)	38 (27.3)	75 (54.0)	18 (12.9)	3.72 (0.82)	มาก
3) ขนย้ายผลผลิตลำไยจาก บริเวณที่เก็บเกี่ยวไปยัง โรงเรือนหรือในที่ร่ม	0	0	2 (1.4)	2 (1.4)	107 (77.0)	28 (20.1)	4.16 (0.50)	มาก
10.2 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว								
1) ขนย้ายผลผลิตด้วยความ ระมัดระวัง	0	0	0	14 (1.4)	84 (60.4)	41 (29.5)	4.19 (0.60)	มาก
2) ตัดแต่งช่อลำไย และตัดขนาด ผลลำไย	0	4 (2.9)	12 (8.6)	17 (12.2)	72 (51.8)	34 (24.5)	3.86 (0.98)	มาก
3) คัดแยกผลผลิตที่เสียหายจาก การเก็บเกี่ยว	0	0	0	1 (0.7)	105 (75.5)	33 (23.7)	4.23 (0.44)	ปานกลาง
4) คัดแยกผลผลิตตำหนิจากโรค และแมลง	0	2 (1.4)	9 (6.5)	17 (12.2)	81 (58.3)	30 (21.6)	3.92 (0.85)	มาก
5) จัดเรียงช่อผลในภาชนะบรรจุ ผลผลิตลำไย	0	0	0	5 (3.6)	108 (77.7)	26 (18.7)	4.15 (0.45)	มาก
เฉลี่ยรวม							4.06 (0.20)	มาก

จากตารางที่ 4.13 ในภาพรวมเกษตรกรที่ปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในประเด็นการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.20)

2.11 การขนส่งผลิตภัณฑ์ไปยังจุดรวบรวมสินค้า ได้แก่ บรรจุในพาหนะที่ใช้ในการขนส่งด้วยความระมัดระวัง ป้องกันความเสียหายจากลม ความร้อน และแสงแดด จัดเรียงภาชนะที่บรรจุผลผลิตอย่างระมัดระวัง และขนส่งไปยังจุดรวบรวมสินค้าทันทีที่เก็บเกี่ยวเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ตารางที่ 4.14 การขนส่งผลิตภัณฑ์ไปยังจุดรวบรวมสินค้า

		ระดับการปฏิบัติ					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
การปฏิบัติตามระบบการจัดการ คุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
n = 139								
11. การขนส่งผลิตภัณฑ์ไปยังจุดรวบรวมสินค้า								
1) บรรจุในพาหนะที่ใช้ในการ ขนส่งด้วยความระมัดระวัง	0	0	0	13 (9.4)	109 (78.4)	17 (12.2)	4.03 (0.46)	มาก
2) ป้องกันความเสียหายจากลม ความร้อน และแสงแดด	0	0	0	0	89 (64.0)	50 (36.0)	4.36 (0.48)	มากที่สุด
3) จัดเรียงภาชนะที่บรรจุผลผลิต อย่างระมัดระวัง	0	0	0	9 (6.5)	93 (66.9)	37 (26.6)	4.20 (0.54)	มาก
4) ขนส่งด้วยความระมัดระวัง	0	0	0	21 (15.1)	87 (62.6)	31 (22.3)	4.07 (0.61)	มาก
5) ขนส่งไปยังจุดรวบรวมสินค้า ทันทีที่เก็บเกี่ยวเสร็จเรียบร้อยแล้ว	0	0	0	0	68 (48.9)	71 (51.1)	4.51 (0.50)	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม							4.23 (0.21)	มาก

จากตารางที่ 4.14 ในภาพรวมเกษตรกรที่ปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในประเด็นการขนส่งผลิตภัณฑ์ไปยังจุดรวบรวมสินค้าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.21)

2.12 การควบคุมการคละปนของผลิตผลด้วยคุณภาพกับผลิตผลคุณภาพ ได้แก่ ตรวจสอบการคละปนของผลิตผลที่ไม่ได้ขนาด และตรวจสอบการคละปนและคัดแยกผลิตผลลำไยที่มีศัตรูเข้าทำลาย

ตารางที่ 4.15 การควบคุมการคละปนของผลิตผลด้วยคุณภาพกับผลิตผลคุณภาพ

n = 139

การปฏิบัติตามระบบการจัดการ คุณภาพการปฏิบัติทางเกษตรที่ดี สำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
		1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
12. การควบคุมการคละปนของผลิตผลด้วยคุณภาพกับผลิตผลคุณภาพ								
12.1 ตรวจสอบการคละปนของผลิตผลที่ไม่ได้ขนาด								
1) ตัดแต่งข้อผล	0	0	0	3 (2.2)	108 (77.7)	28 (20.1)	4.18 (0.44)	มาก
2) คัดข้อผลที่มีขนาดไม่ สม่ำเสมอออก	0	0	2 (1.4)	5 (3.6)	109 (78.4)	23 (16.5)	4.10 (0.50)	มาก
3) ตรวจสอบการคละปนแล้วใน ภาชนะบรรจุ	0	0	0	2 (1.4)	90 (64.7)	47 (33.8)	4.32 (0.50)	มากที่สุด
4) เรียงภาชนะบรรจุผลิตผลที่ ผ่านการตรวจสอบให้เป็น ระเบียบ	0	0	0	0	95 (68.3)	44 (31.7)	4.32 (0.47)	มากที่สุด
12.2 ตรวจสอบการคละปนและคัดแยกผลิตผลลำไยที่มีศัตรูเข้าทำลาย								
1) ตรวจสอบการคละปนของ ผลิตผลลำไยที่มีศัตรูเข้า ทำลาย	0	0	0	2 (1.4)	98 (70.5)	39 (28.1)	4.27 (0.47)	มากที่สุด
2) ตัดผลลำไยที่มีศัตรูทำลาย	0	0	0	0	80 (57.6)	59 (42.4)	4.42 (0.49)	มากที่สุด
3) คัดแยกผลลำไยที่มีศัตรู ทำลายไว้ต่างหาก	0	0	0	7 (5.0)	107 (77.0)	25 (18.0)	4.13 (0.46)	มาก
เฉลี่ยรวม							4.25 (0.18)	มาก

จากตารางที่ 4.15 ในภาพรวมเกษตรกรปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในประเด็นการควบคุมการคละปนของผลิตผลด้วยคุณภาพกับผลิตผลคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.18)

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

3.1 ปัญหาของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ผู้วิจัยได้ศึกษาระดับปัญหาของเกษตรกรที่มีต่อระดับระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ใน 12 ประเด็น โดยใช้คำถามที่มีลักษณะประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ ระดับปัญหาน้อยที่สุด ระดับการปฏิบัติน้อย ระดับปัญหาปานกลาง ระดับปัญหา มาก และระดับปัญหามากที่สุด แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับปัญหาน้อยที่สุด

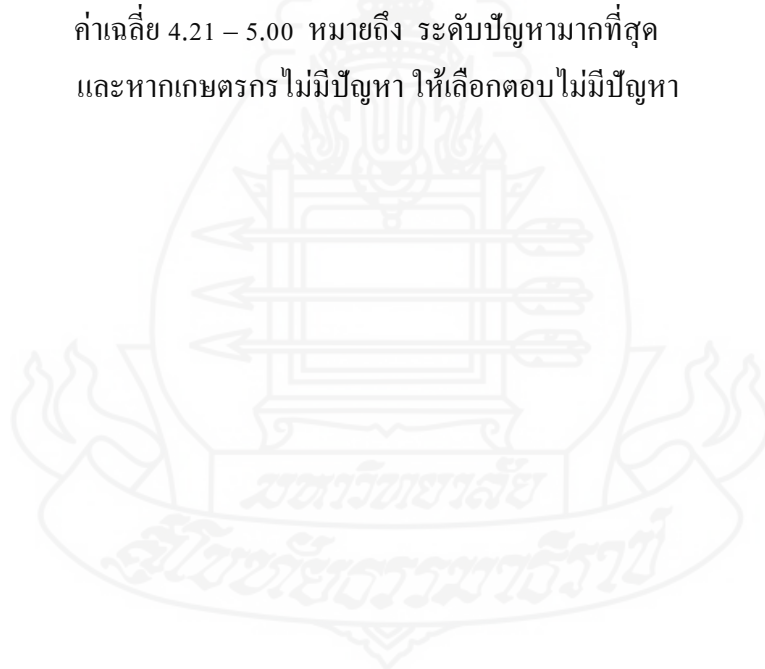
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับปัญหาน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับปัญหาปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับปัญหามาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับปัญหามากที่สุด

และหากเกษตรกรไม่มีปัญหา ให้เลือกตอบไม่มีปัญหา

ตารางที่ 4.16 การวิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทาง
การเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

n = 139

ลักษณะปัญหา	ไม่มี ปัญหา 0 จำนวน (ร้อยละ)	ระดับปัญหา					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
		1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
1. การจัดการสุขลักษณะ ฟาร์ม	109 (78.4)	10 (33.3)	8 (26.7)	11 (36.7)	1 (3.3)	0	2.10 (0.92)	น้อย
2. การจัดการเครื่องมือ และอุปกรณ์การเกษตร	111 (19.9)	11 (39.3)	3 (10.7)	13 (46.4)	1 (46.4)	0	2.14 (1.00)	น้อย
3. การจัดการปัจจัยการ ผลิต	49 (35.3)	9 (10.0)	64 (71.1)	12 (13.3)	3 (3.3)	2 (2.2)	2.17 (0.74)	น้อย
4. การปฏิบัติและการ ควบคุมการผลิต	44 (31.7)	72 (75.8)	6 (6.3)	15 (15.8)	1 (1.1)	1 (1.1)	1.45 (0.87)	น้อยที่สุด
5. การบันทึกและการ ควบคุมเอกสาร	40 (28.8)	72 (72.7)	4 (4.0)	19 (19.2)	3 (3.0)	1 (1.0)	1.56 (0.97)	น้อยที่สุด
6. การจัดเก็บและการ ควบคุมเอกสาร	39 (28.1)	72 (72.0)	8 (8.0)	17 (17.0)	1 (1.0)	2 (2.0)	1.53 (0.95)	น้อยที่สุด
7. การจัดการเพื่อให้ได้ผล ลำไยที่มีขนาดใหญ่และ สม่ำเสมอในช่อง	37 (26.6)	69 (67.6)	6 (5.9)	19 (18.6)	6 (5.9)	2 (2.0)	1.69 (1.09)	น้อยที่สุด
8. การจัดการเพื่อให้ได้ผล ผลิตลำไยที่ปลอดจาก ศัตรูพืช	100 (71.9)	6 (15.4)	5 (12.8)	19 (48.7)	6 (15.4)	3 (7.7)	2.87 (1.10)	ปานกลาง
9. การจัดการเพื่อให้ ได้ผลผลิตลำไยที่ ปลอดภัยจากสารพิษ ตกค้าง	103 (74.1)	9 (25.0)	9 (25.0)	15 (41.7)	1 (2.8)	2 (5.6)	2.39 (1.08)	น้อย

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ลักษณะปัญหา	ไม่มี ปัญหา (0) จำนวน (ร้อยละ)	ระดับปัญหา					\bar{X} (S.D.)	ความ หมาย
		1	2	3	4	5		
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
10. การเก็บเกี่ยวและ การปฏิบัติหลังการ เก็บเกี่ยวในสวน	105 (75.5)	10 (29.4)	5 (14.7)	15 (44.1)	1 (2.9)	3 (8.8)	2.47 (1.21)	น้อย
11. การขนส่งผลิตผล ไปยังจุดรวบรวม สินค้า	54 (28.8)	66 (77.6)	5 (5.9)	11 (12.9)	1 (1.2)	2 (2.4)	1.45 (0.93)	น้อยที่สุด
12. การควบคุมการ คละปนของผลิตผล ด้วยคุณภาพกับผลิตผล คุณภาพ	105 (75.5)	14 (41.2)	6 (17.6)	12 (35.3)	2 (5.9)	0	2.06 (1.01)	น้อย
เฉลี่ยรวม							1.99 (0.85)	น้อย

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ในภาพรวมระดับปัญหาของเกษตรกรอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.99$, S.D. = 0.85) โดยระดับปัญหাপานกลางได้แก่ ประเด็นการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดจากศัตรูพืช ($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 1.10) ระดับปัญหาน้อย ได้แก่ ประเด็น การจัดการสุขลักษณะฟาร์ม ($\bar{X} = 0.21$, S.D. = 0.92) การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ($\bar{X} = 2.14$, S.D. = 1.00) การจัดการปัจจัยการผลิต ($\bar{X} = 2.17$, S.D. = 0.74) การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง ($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 1.08) และการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน ($\bar{X} = 2.47$, S.D. = 1.21) การควบคุมการคละปนของผลิตผลด้วยคุณภาพกับผลิตผลคุณภาพ ($\bar{X} = 2.06$, S.D. = 1.01) ระดับปัญหาน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นการปฏิบัติและการควบคุมการผลิต ($\bar{X} = 1.45$, S.D. = 0.97) บันทึกลงและการควบคุมเอกสาร ($\bar{X} = 1.56$, S.D. = 1.06) จัดเก็บและการควบคุมเอกสาร ($\bar{X} = 1.11$, S.D. = 0.97) การจัดการเพื่อให้ได้ผลลำไยที่มีขนาดใหญ่และ

สม่ำเสมอในข้อ ($\bar{X} = 1.69$, S.D. = 1.09) ขนส่งผลิตผลไปยังจุดรวบรวมสินค้า ($\bar{X} = 1.45$, S.D. = 0.93)

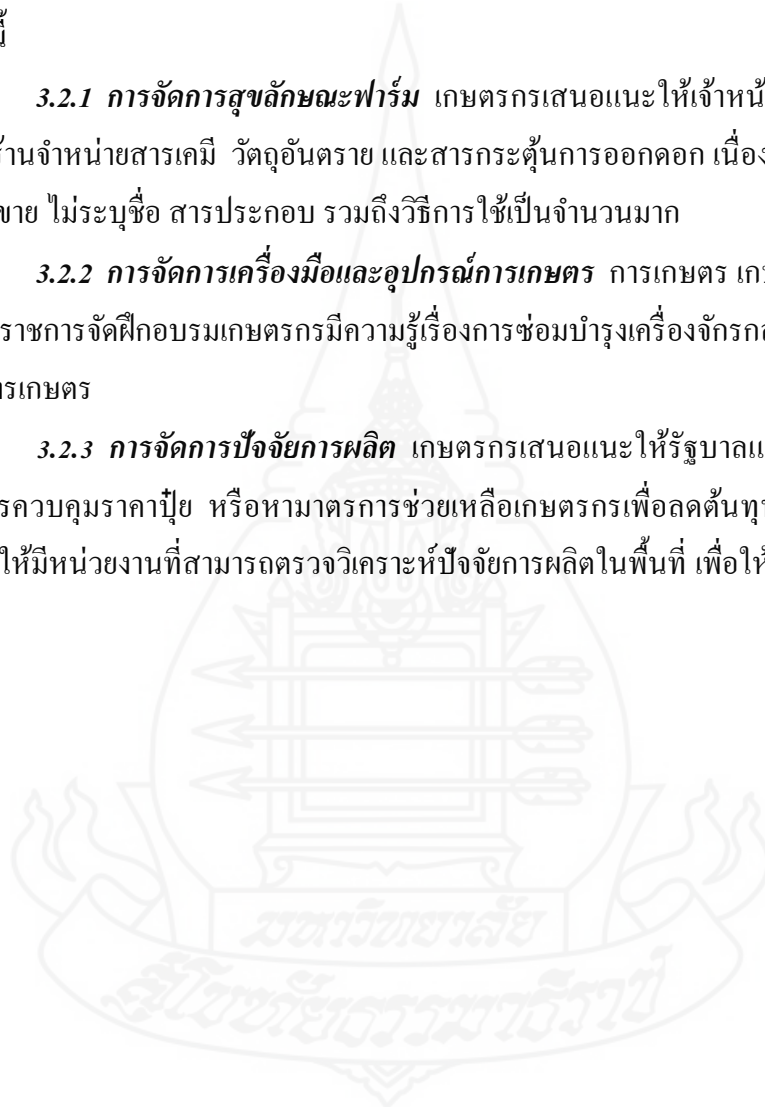
3.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

มีเกษตรกรเสนอแนะต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ดังนี้

3.2.1 การจัดการสุขลักษณะฟาร์ม เกษตรกรเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรื่องการตรวจร้านจำหน่ายสารเคมี วัตถุอันตราย และสารกระตุ้นการออกดอก เนื่องจากในท้องตลาดยังมีการแบ่งขาย ไม่ระบุชื่อ สารประกอบ รวมถึงวิธีการใช้เป็นจำนวนมาก

3.2.2 การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร การเกษตร เกษตรกรเสนอแนะให้หน่วยงานราชการจัดฝึกอบรมเกษตรกรมีความรู้เรื่องการซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลทางการเกษตรและอุปกรณ์การเกษตร

3.2.3 การจัดการปัจจัยการผลิต เกษตรกรเสนอแนะให้รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐช่วยในการควบคุมราคาปุ๋ย หรือหามาตรการช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อลดต้นทุนปัจจัยการผลิตและเสนอแนะให้มีหน่วยงานที่สามารถตรวจวิเคราะห์ปัจจัยการผลิตในพื้นที่ เพื่อให้ทราบผลได้ทันที

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก (2) การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ของเกษตรกรอำเภอสามเงา จังหวัดตาก (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ของเกษตรกรอำเภอสามเงา จังหวัดตาก

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ของกรมวิชาการเกษตร ในปี 2555 จำนวน 416 คน มีขนาดกลุ่มตัวอย่าง 139 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับฉลาก

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 3 ตอน คือ (1) ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม (2) การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกร อำเภอสามเงา จังหวัดตาก ที่ทดสอบความเชื่อมั่นจากเกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษาจำนวน 20 ราย มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 เท่ากับ 0.98 และ 0.92 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จากผลการวิเคราะห์พบว่า พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 57.6 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 50.53 ปี เกษตรกร ร้อยละ 41.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสบการณ์ในการผลิตลำไยเฉลี่ย 12.52 ปี จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตลำไยเฉลี่ย 16.55 คน พื้นที่ผลิตลำไยทั้งหมดเฉลี่ย 6.98 ไร่ รายได้เฉลี่ย 43,478 บาทต่อไร่ เกษตรกร ร้อยละ 94.2 จำหน่ายผลผลิตลำไยผ่าน ผู้รวบรวม เกษตรกร ร้อยละ 94.2 เป็นสมาชิกกลุ่ม ธ.ก.ส. เกษตรกร ร้อยละ 97.1 รับรู้ข้อมูลจากเกษตรกรพื้นที่ใกล้เคียง เกษตรกร ร้อยละ 74.1 เข้ารับการอบรม 2 ครั้งต่อปี เกษตรกร ร้อยละ 62.6 ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 2 ครั้งต่อปี

1.3.2 การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ในภาพรวม เกษตรกรปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (1) เกษตรกรปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดจากศัตรูพืช (2) เกษตรกรปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในระดับมาก คือ ด้านการปฏิบัติและการควบคุมการผลิต ด้านการบันทึกและการควบคุมเอกสาร ด้านการจัดเก็บและควบคุมเอกสาร ด้านการจัดการเพื่อให้ได้ผลลำไยที่มีขนาดใหญ่และสม่ำเสมอในช่อ ด้านการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน ด้านการขนส่งผลิตผลไปยังจุดรวบรวมสินค้า ด้านการควบคุมการคละปนของผลิตผลด้วยคุณภาพกับผลิตผลคุณภาพ (3) เกษตรกรปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ในระดับปานกลาง คือ ด้านการจัดการสุขลักษณะฟาร์ม ด้านการจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ด้านการจัดการปัจจัยการผลิต

1.3.3 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

1) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีปัญหาคือต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยแบ่งตามประเด็น 12 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดการสุขลักษณะฟาร์ม เกษตรกรมีปัญหาคือในระดับน้อย (2) ด้านการจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร เกษตรกรมีปัญหาคือในระดับน้อย (3) ด้านการจัดการปัจจัยการผลิต เกษตรกรมีปัญหาคือในระดับน้อย (4) ด้านการปฏิบัติและการควบคุมการผลิต เกษตรกรมีปัญหาคือในระดับน้อยที่สุด (5) ด้านการบันทึกและการควบคุมเอกสาร เกษตรกรมีปัญหาคือในระดับน้อยที่สุด (6) ด้านการจัดเก็บและการควบคุมเอกสาร เกษตรกรมีปัญหาคือในระดับน้อยที่สุด (7) ด้านการจัดการเพื่อให้ได้ผล

ลำไยที่มีขนาดใหญ่สม่ำเสมอในช่อเกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (8) ด้านการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดจากศัตรูพืช เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง (9) ด้านการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดจากสารพิษตกค้าง เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย (10) ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย (11) ด้านการขนส่งผลิตผลไปยังจตุรบรรณสินค้า เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด (12) ด้านการควบคุมการละปนของผลิตผลด้วยคุณภาพกับผลิตผลคุณภาพ เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย

2) ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า (1) การจัดการสุขลักษณะฟาร์ม เกษตรกรเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรื่องการตรวจร้านจำหน่ายสารเคมี วัตถุอันตราย และสารกระตุ้นการออกดอก เนื่องจากในท้องตลาดยังมีการแบ่งขาย ไม่ระบุชื่อ สารประกอบ รวมถึงวิธีการใช้เป็นจำนวนมาก (2) การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร เกษตรกรเสนอแนะให้หน่วยงานราชการจัดฝึกอบรมเกษตรกรมีความรู้เรื่องการซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลทางการเกษตรและอุปกรณ์การเกษตร (3) การจัดการปัจจัยการผลิต เกษตรกรเสนอแนะให้รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐช่วยในการควบคุมราคาปุ๋ย หรือมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อลดต้นทุนปัจจัยการผลิตและเสนอแนะให้มีหน่วยงานที่สามารถตรวจวิเคราะห์ปัจจัยการผลิตในพื้นที่ เพื่อให้ทราบผลได้ทันที

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย และปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ของเกษตรกรในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก มีสิ่งที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สิ่งที่ได้นำมาอภิปรายผล ได้แก่ ประสิทธิภาพในการผลิตลำไย

ประสิทธิภาพในการผลิตลำไย เกษตรกรกว่าหนึ่งในสาม(ร้อยละ 38.8) มีประสิทธิภาพในการผลิตลำไย 6 - 10 ปี โดยเฉลี่ยมีประสิทธิภาพในการผลิตลำไย 12.52 ปี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่(ร้อยละ 87.8) มีประสิทธิภาพในการผลิตลำไย 6 ปีขึ้นไป ซึ่งมหาวิทยาลัยแม่โจ้(2543: 82)ให้ข้อมูลไว้ว่า ลำไยจะเริ่มให้ผลผลิตเมื่อปลูกได้ประมาณ 3 ปีขึ้นไป โดยเฉลี่ยพัฒนาการจากดอกบานถึงผลแก่จะใช้เวลาประมาณ 6-7 เดือน เมื่อเริ่มให้ผลผลิตเกษตรกรจึงเริ่มขายผลผลิตได้ในปีถัดไป และจึงขอรับรองมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทาง

การเกษตรที่ดีสำหรับลำไยได้เช่นกัน รวมถึงแต่เริ่มปลูกมาถึงขั้นตอนการขอรับรอง การตรวจรับรอง การออกใบรับรอง ใช้ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 6 ปี เช่นกัน ส่วนในบางราย(ร้อยละ 12.2) ซึ่งมีประสบการณ์ในการผลิตลำไยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี นั้นอาจจะเนื่องมาจากการซื้อที่ดินพร้อมสวนลำไยจากเกษตรกรรายเดิมที่มีการปลูกลำไยที่ให้ผลผลิตได้แล้ว จึงสามารถขอรับรองมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยได้ทันที

2.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สิ่งที่น่ามาอภิปรายผล ได้แก่ จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตลำไย รายได้จากการขายผลผลิตลำไย และแหล่งจำหน่ายผลผลิตลำไย

จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตลำไย เกษตรกรกว่าครึ่ง(ร้อยละ 56.8) ใช้แรงงานในการผลิตลำไย 11-20 คน โดยเฉลี่ยใช้แรงงานในการผลิตลำไย 16.55 คน แสดงให้เห็นว่าการผลิตลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย มีหลักการปฏิบัติที่ต้องใช้แรงงานมาก พาวิณและคณะให้คำแนะนำเกษตรกรในการใช้แรงงานในการผลิตลำไยว่า การปฏิบัติงานภายในสวนลำไยจำเป็นต้องมีแรงงานทั้งแรงงานประจำและแรงงานชั่วคราว ต้องทำงานเร่งด่วนในบางช่วง เช่น ช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิต การตัดแต่งกิ่ง เป็นต้น แหล่งปลูกลำไยที่มีแรงงานที่เพียงพอ และมีความชำนาญจะช่วยลดต้นทุนการผลิตลงได้มาก นอกจากนี้ควรมีการฝึกฝนแรงงานให้มีความรู้และทักษะเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระให้กับเจ้าของสวน(2556 : เว็บบไซต์)

รายได้จากการขายผลผลิตลำไย เกษตรกรกว่าหนึ่งในสาม(ร้อยละ 35.2) มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไย 30,001-40,000 บาทต่อไร่ โดยเฉลี่ยมีรายได้จากการขายผลผลิตลำไย 43,478 บาทต่อไร่ ต่างกับสุกัญญา อินทะชัย (2550: 97) ศึกษาความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยเฉลี่ย 56,774.5 บาทต่อปี และ อัญชลี กุณพงษ์ (2548: 65) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่ามีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยเฉลี่ย 78,184.8 บาทต่อปี ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากแหล่งจำหน่ายผลผลิตเพราะส่วนใหญ่เกษตรกรจำหน่ายให้กับผู้รวบรวมผลผลิต ซึ่งเป็นผู้ประกอบการในจังหวัดลำพูนและจังหวัดเชียงใหม่มาเปิดสถานที่รับซื้อรวบรวมผลผลิต ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการรวบรวม รวมถึงค่าขนส่ง เพิ่มขึ้น เกษตรกรจึงขายผลผลิตในราคาต่ำกว่าเกษตรกรในจังหวัดลำพูนและเชียงใหม่

แหล่งจำหน่ายผลผลิตลำไย เกษตรกรส่วนใหญ่(ร้อยละ 94.2) จำหน่ายผลผลิตลำไยผ่านผู้รวบรวมกว่าครึ่ง(ร้อยละ 56.8) จำหน่ายให้พ่อค้าเหมาสวนมีเกษตรกรเพียงเล็กน้อย(ร้อยละ 16.5) ที่จำหน่ายเอง ต่างกับผลการวิจัยของธงชัย สายวงศ์คำ (2549: 76) ซึ่งพบว่าลักษณะการจำหน่ายลำไยเกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายลำไย ในลักษณะขายส่ง โดยจำหน่ายให้กับ

พ่อค้าต่างจังหวัด ซึ่งมีความสะดวกในการขายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลาง โดยส่วนใหญ่พ่อค้าจะมา รับซื้อถึงสวน ติดต่อซื้อขายเมื่อลำไยแก่พร้อมเก็บ พ่อค้าเป็นผู้กำหนดราคาซื้อขายเป็นส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงการจำหน่ายผลผลิตจากเดิมมีการจำหน่ายโดยผ่านพ่อค้า เหมาสวน มาเป็นการจำหน่ายผ่านผู้รวบรวมผลผลิตมากขึ้น ซึ่งทำให้เกษตรกรทราบจำนวนผลผลิต ของตนเองที่แท้จริง ต่างกับการเหมาสวนซึ่งเกษตรกรไม่สามารถทราบปริมาณผลผลิตของตนเอง และไม่ได้ปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน การขนส่งผลผลิตไปยังจุด รวบรวมสินค้า และการควบคุมการคละปนของผลผลิตด้วยคุณภาพกับผลิตผลคุณภาพตามระบบ การจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

2.3 ปัจจัยด้านสังคม สิ่งที่น่าสนใจอภิปรายผล ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มทาง การเกษตร แหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่(ร้อยละ 94.2) เป็น สมาชิกกลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรรองลงมาสองในสาม(ร้อยละ 72.7) เป็นสมาชิกสหกรณ์ทางการเกษตร และกว่าครึ่ง(ร้อยละ 59.7 และร้อยละ 49.6 ตามลำดับ) เป็น สมาชิกกลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน มีเพียงเล็กน้อย(ร้อยละ 16.5) ที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ ชลประทานและกลุ่มอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีการรวมกลุ่มที่หลากหลาย การรวมกลุ่มนั้น เพื่อการผลิตและการจัดหาแหล่งเงินทุนในการซื้อปัจจัยการผลิต แต่ยังคงขาดการรวมกลุ่มกันเพื่อ อำนาจการต่อรองราคาผลผลิต หรือหาช่องทางจำหน่ายผลผลิต

แหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกษตรกรส่วนใหญ่(ร้อยละ 97.1) รับรู้ข้อมูล ข่าวสารจากเพื่อนเกษตรกรพื้นที่ใกล้เคียงสอดคล้องกับสุกัญญา อินทะชัย(2550: 98) พบว่า การ ปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดเชียงใหม่ ได้รับ ข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนเกษตรกรมากที่สุด ทั้งนี้ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ เกี่ยวกับ ระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ให้กับเกษตรกรผ่านสื่อวิทยุ หอ กระจายข่าว สื่อสิ่งพิมพ์ หรืออื่นๆ เพื่อให้ครอบคลุมเกษตรกรให้มากที่สุด

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรสองในสาม(ร้อยละ 62.6) ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 2 ครั้งต่อปี โดยเฉลี่ยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 2.38 ครั้งต่อปี สอดคล้องกับลำพูน กะตะโท (2549: 93) ศึกษาความคาดหวังและผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับของ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติตามเกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในอำเภอพานจังหวัด เชียงราย พบว่า มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเฉลี่ย 2 ครั้งต่อปี และอัญชลี กุณ พงศ์ (2548: 65) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการ

คุณภาพของเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรติดต่อกับเจ้าหน้าที่เฉลี่ย 2.4 ครั้ง หลังจากอบรมให้ความรู้เกษตรกรหรือหลังจากตรวจประเมินให้การรับรองมาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรแล้ว เจ้าหน้าที่ควรหมั่นตรวจติดตามหรือให้คำปรึกษากับเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การที่เกษตรกรส่วนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 2 ครั้งต่อปี อาจเป็นผลให้เกษตรกรละเลยไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติของระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยในบางหัวข้อ

การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยในระดับมาก สอดคล้องกับอัญชลี กุณฺพงศ์ (2548: 66) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพของเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับลำไยเหมาะสมดีมาก

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะตามเหตุและผลที่ปรากฏและค้นพบ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ผลิตลำไยอำเภอสามเงา จังหวัดตาก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยนำ ผลการศึกษานี้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผนส่งเสริม เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของเกษตรกรดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 เกษตรกร

1) เมื่อการรับรองแหล่งผลิตไถ่จะหมดอายุ ผู้ที่ได้รับการรับรองต้องยื่นคำขอต่ออายุการรับรองตามแบบฟอร์มที่กำหนดจากหน่วยงานกรมวิชาการเกษตรในพื้นที่และกรมวิชาการเกษตรจะดำเนินการตรวจประเมินทบทวนทั้งระบบอีกครั้งว่าผู้ได้รับการรับรองมีการนำระบบการจัดการคุณภาพไปดำเนินการ และยังมีประสิทธิผลอยู่ จากผลการวิจัยพบว่า มีการปฏิบัติบางหัวข้อที่เกษตรกรตอบไม่ปฏิบัติ ทั้งนี้หากมีการตรวจติดตามหรือการตรวจต่ออายุอาจทำให้เกษตรกรรายนั้นไม่ได้รับการต่ออายุรับรองมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของตนเองในครั้งถัดไป

2) เกษตรกรควรพัฒนาระบบการขาย การตลาด เพื่อรายได้ที่เพิ่มขึ้น จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร ทั้ง สหกรณ์ ธนาकारเพื่อการเกษตรและ

สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน แต่ยังไม่จำหน่ายผลผลิตให้กับผู้รวบรวม พ่อค้า และจำหน่ายเอง หากเกษตรกรในกลุ่มต่างๆมีการรวมตัวเพื่อพัฒนาการขายและการตลาด อาจทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

3.1.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร หน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริม กรมส่งเสริมการเกษตร หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หลังจากอบรมให้ความรู้เกษตรกรหรือหลังจากตรวจประเมินให้การรับรองมาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรแล้วควรหมั่นตรวจติดตามหรือให้คำปรึกษากับเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การที่เกษตรกรส่วนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 2 ครั้งต่อปี อาจเป็นผลให้เกษตรกรละเลยไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติของระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยในบางหัวข้อ

2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริม และกรมส่งเสริมการเกษตร หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ เกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ให้กับเกษตรกรผ่านสื่อวิทยุ หอกระจายข่าว สื่อสิ่งพิมพ์ หรืออื่นๆ เพื่อให้ครอบคลุม ทัวถึง จากการวิจัยชี้ให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนเกษตรกรพื้นที่ใกล้เคียงและเจ้าหน้าที่ มีเพียงเล็กน้อยที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ

3.2 ข้อเสนอสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยทัศนคติต่อการผลิตลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงาจังหวัดตาก เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมเกษตรกรต่อไป

3.2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการผลิตลำไยนอกฤดู เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกับการผลิตลำไยในฤดู

3.2.3 ควรมีการศึกษานวัตกรรมการผลิตลำไย และ วิธีการตลาด และการกำหนดราคาผลผลิตเพื่อให้การผลิตเกิดความมั่นคงและยั่งยืน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการเกษตร(2555) “ระบบงานรับรองแหล่งผลิตพืช” ค้นคืนวันที่ 25 มิถุนายน 2555 จาก
<http://122.155.190.187/gapold/academic.html>
- กรมวิชาการเกษตร “ระบบตรวจรับรองการผลิตพืช” GAP ค้นคืนวันที่ 25 สิงหาคม 2555 จาก
<http://122.155.190.187/gap/SearchQ.aspx>
- กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์(2546) “ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP ลำไย”
กรมวิชาการเกษตร กรุงเทพมหานคร : 1-48
- กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์(2553) “หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองแหล่ง
ผลิต(GAP) พืช” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
จำกัด กรุงเทพมหานคร : 2-16
- ธงชัย สายวงศ์คำ(2550) “การผลิตและการตลาดลำไยของเกษตรกรจังหวัดตาก” วิทยานิพนธ์
ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิตส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา.(2540).การสื่อสาร-รณรงค์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์: เน้น
การเจาะกลุ่มและการมีส่วนร่วม.เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ.(2544). ทักษะคิด: วัตการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- มัลลิกา มดีโก.(2534).แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมและสุขภาพ.คู่มือวิจัยพฤติกรรมสุขภาพ
ชุดที่1. กรุงเทพมหานคร: โครงการข่างานวิจัยพฤติกรรมสุขภาพ ศูนย์ประสานงาน
ทางการแพทย์และสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข
- ลำพูน กะตะโท(2549) “ความคาดหวังและผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
ปฏิบัติตามเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย” ปัญหา
พิเศษปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ส่งเสริมการเกษตร โครงการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- สุกัญญา อินทะชัย(2550) “ความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติของที่ปรึกษาเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่
เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต(เกษตรศาสตร์) ส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- สุรพล ทองทา(2543) “สถานะการปลูกลำไยเพื่ออุตสาหกรรมเกษตรในจังหวัดเชียงราย” การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เกษตรศาสตร์)ส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุรพล ทองเที่ยง(2552) “การศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน : กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่” การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน(2555) “Gap ลำไย” ค้นคืนวันที่ 25 สิงหาคม 2555 จาก www.lamphun.doae.go.th/gap_lamyai.doc
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร(2555) “ข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร” ค้นคืนวันที่ 25 สิงหาคม 2555 จาก http://www.oae.go.th/oae_report/export_import/export_result.php
- สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร (2553) “คู่มือเจ้าหน้าที่ที่ปรึกษา GAP” พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด กรุงเทพมหานคร : 1-5
- สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร (2552) “แนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช(จี เอ พี) ฉบับเกษตรกร(ปรับปรุงใหม่)” พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด กรุงเทพมหานคร : 1-2
- สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร(2555) “การจัดการคุณภาพ Gap” ค้นคืนวันที่ 25 สิงหาคม 2555 จาก <http://gap.doae.go.th/toon/4/gap.html>
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ กรมส่งเสริมการเกษตร(2554) “รายงานผลการดำเนินการโครงการป้องกันแก้ไขปัญหาลำไย ปี 2554” หน้า 1
- องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร(2556) “ลำไยและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) สำหรับลำไย” ค้นคืนวันที่ 12 มกราคม 2556 จาก http://www.mof.or.th/main_3-13.htm
- อัญชลี กุณพงษ์(2548) “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เกษตรศาสตร์)ส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- The Gateway of Thailand's Online Knowledge Management(2555) “แนวคิด ทฤษฎี การจัดการนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาในอนาคต” ค้นคืนวันที่ 20 สิงหาคม 2555 จาก <http://www.gotoknow.org/posts/510277>

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

**การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย
ของเกษตรกรในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก**

.....

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ของเกษตรกรในอำเภอสามเงา จังหวัดตาก โดยคำตอบของท่านทุกข้อมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาในครั้งนี้ และข้อมูลต่างๆ ที่ท่านตอบจะถือเป็นความลับและใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม

ตอนที่ 2 การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

ผู้ศึกษาขอความกรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ตามความเห็นที่แท้จริงของท่าน เพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ต่อไป และขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์นี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. ปัจจุบันท่านมีอายุ ปี

3. ท่านจบการศึกษาชั้นสูงสุด

() ไม่ได้รับการศึกษา

() ประถมศึกษาปีที่ 4

() ประถมศึกษาปีที่ 6

() มัธยมศึกษาตอนต้น

() มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช. หรือเทียบเท่า

() อนุปริญญา ปวส. หรือเทียบเท่า

()ปริญญาตรี หรือสูงกว่า

() อื่นๆ (ระบุ).....

4. ท่านมีประสบการณ์ในการผลิตลำไยมาแล้วเป็นเวลา ปี

5. ท่านมีพื้นที่ในการผลิตลำไยทั้งหมด จำนวน ไร่

6. ท่านมีแรงงานที่ใช้ในการผลิตลำไย(ทั้งภายในครัวเรือนและแรงงานที่จ้าง) จำนวน คน

7. ท่านมีรายได้จากการขายผลิตลำไยทั้งหมด จำนวน บาท/ปี

8. ท่านจำหน่ายผลผลิตลำไยให้แหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() จำหน่ายเอง

() จำหน่ายผ่านผู้รวบรวม

() มีพ่อค้ามารับซื้อ(เหมาสวน)

() อื่นๆ ระบุ.....

9. ท่านได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย จำนวน ครั้ง/ปี

10. ท่านได้ติดต่อหรือรับคำแนะนำ การติดตามจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเกี่ยวกับการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย จำนวน ครั้ง/ปี

11. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรกลุ่มใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() สหกรณ์การเกษตร/สหกรณ์กลุ่มผู้ผลิตลำไย

() วิสาหกิจชุมชน

() ชกส.

() กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน

() กลุ่มเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน

() อื่นๆ (ระบุ).....

12. ท่านได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย จากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() เจ้าหน้าที่รัฐ

() ผู้นำชุมชน

() วารสาร,แผ่นพับ,หนังสือพิมพ์

() วิทยุ,โทรทัศน์

() เกษตรกรพื้นที่ใกล้เคียง

() อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับลำไย

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ที่ตรงกับการปฏิบัติในการผลิตลำไยของท่าน

หลักการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
1. การจัดการสุขลักษณะฟาร์ม						
1.1 จัดทำประวัติสวน และการใช้ประโยชน์ที่ดินในสวน						
1) จัดทำข้อมูลประจำแปลง						
2) หากอยู่ใกล้แหล่งอุตสาหกรรมหรือพื้นที่เสี่ยง เก็บตัวอย่างดิน ตรวจทางห้องปฏิบัติการ						
3) จดบันทึกและเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน						
1.2 แหล่งน้ำและคุณภาพน้ำ						
1) น้ำที่ใช้ในการผลิตเป็นน้ำที่มีคุณภาพเหมาะสม						
2) เก็บตัวอย่างน้ำส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ						
3) จดบันทึกและเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน						
1.3 การเก็บรักษาสารเคมีทางการเกษตร						
1) เก็บสารเคมีให้มีฉลากชัดเจน ปิดฝา ป้องกันแดดและฝนได้ มี อากาศถ่ายเทสะดวก						
2) แยกสถานที่เก็บสารเคมีไม่ให้อยู่ใกล้ที่พักอาศัยและสถานที่ ประกอบอาหาร						
3) สารเคมีที่เปิดใช้แล้วไม่ถ่ายออกจากภาชนะเดิม						

หลักการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
1.4 การใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม						
1) ไม่ใช้สารเคมีที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535						
2) อ่านฉลากคำแนะนำ วิธีใช้ ก่อนปฏิบัติงาน						
3) เตรียมสารเคมีให้ใช้หมดในคราวเดียว ไม่เหลือทิ้งไว้						
4) สวมเสื้อผ้าอุปกรณ์ป้องกันสารเคมี เช่น หน้ากาก ถุงมือ หมวก รองเท้า เมื่อฉีดพ่นสารเคมี						
5) ฉีดพ่นสารเคมีขณะลมสงบ เช่น ในช่วงเช้าหรือเย็น						
6) อาบน้ำ สระผม ทำความสะอาดชุด อุปกรณ์ เปลี่ยนเสื้อผ้า หลังจากฉีดพ่นสารเคมีเสร็จทันที						
1.5 ความสะอาดปลอดภัยและการกำจัดของเสียและวัสดุเหลือใช้						
1) ไม่นำภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้แล้ว มาใช้อีก						
2) ทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีโดยการฝัง						
3) หากพบโรคที่กิ่งพืช นำออกมาเผานอกแปลงทันที						
2. การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร						
2.1 การจัดทำรายการและจัดเก็บเครื่องมือและอุปกรณ์						
1) มีอุปกรณ์การเกษตรเหมาะสมเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน						
2) มีสถานที่เก็บเครื่องมืออุปกรณ์เป็นสัดส่วน						
3) จัดทำรายการและแผนการบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร						

หลักการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
2.2 การตรวจสอบสภาพ และการซ่อมบำรุง						
1) ตรวจสอบสภาพเครื่องมือ อุปกรณ์การเกษตรอย่างเสมอ						
2) ทำความสะอาดเครื่องมือ อุปกรณ์การเกษตรทุกครั้งหลังใช้งาน						
3) จัดบันทึกการซ่อมบำรุงเครื่องมือ อุปกรณ์การเกษตร						
3. การจัดการปัจจัยการผลิต						
3.1 การจัดทำปัจจัยการผลิตและแหล่งที่มา						
1) จัดบันทึกรายละเอียดการใช้ปัจจัยการผลิต						
2) จัดทำบัญชี รายการ ปริมาณที่ใช้ปัจจัยการผลิต						
3) จัดบันทึกแหล่งที่จัดซื้อปัจจัยการผลิต						
3.2 การตรวจสอบคุณสมบัติของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ						
1) หากไม่สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้ ก่อนใช้ต้องส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ						
2) หากปัจจัยการผลิตไม่น่าเชื่อถือ ก่อนใช้ต้องส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ						
3) หากมีการเก็บตัวอย่าง ต้องจัดบันทึกพร้อมเก็บใบแจ้งผลการตรวจไว้เป็นหลักฐาน						
4. การปฏิบัติและการควบคุมการผลิต						
4.1 การจัดการในกระบวนการผลิต						
1) ดำเนินการตามระเบียบปฏิบัติต่างๆ						
2) มีขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมการผลิต						

หลักการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
4.2 ข้อพึงปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว						
1) ใช้วิธีการเก็บเกี่ยวที่ป้องกันการบอบช้ำของผลผลิต						
2) มีวัสดุรองพื้นเพื่อป้องกันจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อนในดิน						
3) วางผลผลิตในที่ที่สามารถป้องกันความร้อนและแสงแดดได้						
4) เคลื่อนย้ายผลผลิตด้วยความระมัดระวัง						
4.3 การควบคุมการคละปนของผลผลิตด้วยคุณภาพ						
1) มีกระบวนการคัดแยกให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ						
2) มีพื้นที่จัดวางแยกผลผลิตที่ด้วยคุณภาพเป็นสัดส่วน						
3) มีแผนการใช้ประโยชน์จากผลผลิตที่ด้วยคุณภาพ						
4.4 การบ่งชี้และการสอบกลับ						
1) มีการบันทึกการปฏิบัติงาน						
2) มีการควบคุมเอกสาร						
5. การบันทึกและควบคุมเอกสาร						
1) มีเอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติงาน						
2) จัดทำบันทึกประจำแปลงเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ						
3) แยกการบันทึกประจำแปลงตามฤดูกาลผลิต						
4) จดบันทึกและลงชื่อผู้ปฏิบัติงานทุกครั้งหลังการปฏิบัติงาน						
5) จดบันทึกการเข้ารับการอบรมทางการเกษตร						
6) หากมีมากกว่า 1 แปลง ต้องแยกการจดบันทึกเป็นรายแปลง						

หลักการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
6. จัดเก็บและการควบคุมเอกสาร						
1) จัดเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่						
2) จัดเก็บเอกสารแยกตามฤดูกาลผลิต						
3) เก็บรักษาเอกสารอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเป็นเวลา 3 ปี						
4) สามารถตรวจสอบเอกสารย้อนหลังได้						
5) หากมีการแก้ไขเอกสารต้องบันทึกในแบบควบคุมเอกสาร						
7. การจัดการเพื่อให้ได้ผลลำไยที่มีขนาดใหญ่และสม่ำเสมอในข้อ						
7.1 เตรียมความพร้อมดินหลังการเก็บเกี่ยว						
1) ตัดแต่งกิ่งให้มีทรงพุ่มโปร่ง ให้แสงแดดส่องผ่าน						
2) ป้องกัน กำจัดโรค เช่น โรคราน้ำฝน โรครากเนาโคนเน่า โรคพุ่มไม้กวาด						
3) ป้องกัน กำจัดแมลงและไรศัตรูลำไย เช่น หนอนชอนใบ ไรสีขาศัตรูพืช						
4) กำจัดวัชพืชเมื่อมีวัชพืชปกคลุมมากกว่าร้อยละ 90 ของพื้นที่ทั้งหมด ตามชนิดของวัชพืช						
5) ใส่ปุ๋ยหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อเสริมความพร้อมของดิน						
7.2 การเตรียมต้นก่อนออกดอก						
1) พ่นปุ๋ยทางใบเพื่อป้องกันการแตกใบอ่อน						
2) ใช้สารคลอเรต ชักนำการออกดอกเมื่อต้นลำไยมีความสมบูรณ์มากกว่าร้อยละ 60						
3) เมื่อต้นลำไยออกดอกแล้ว ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ						

หลักการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
7.3 การจัดการต้นระยะออกดอกถึงก่อนการเก็บเกี่ยว						
1) ป้องกันกำจัดแมลงและไรศัตรูที่ทำลายช่อดอกลำไย เช่น มวน ลำไย ไรสีขา						
2) ให้น้ำ ใส่ปุ๋ยเมื่อดอกลำไยเริ่มบานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการ ของผล						
3) ตัดแต่งช่อผลเมื่อติดผลมากกว่า 80 ผลต่อช่อหรือมีจำนวนช่อ ผลมากกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนยอดทั้งหมดบนต้น						
8. การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดจากศัตรูพืช						
1) สำรวจการเข้าทำลายของเพลี้ยหอย เพลี้ยแป้ง และหนอนเจาะ ขี้ผึ้ง ทุก 7 วัน						
2) สำรวจโรคราน้ำฝน หรือโรคผลเน่า ทุก 7 วัน						
3) สำรวจ ประเมินจำนวนหรือความเสียหายระดับเศรษฐกิจ						
4) เมื่อสำรวจพบความเสียหายระดับเศรษฐกิจตัดสินใจเลือกใช้ วิธีการป้องกันกำจัดให้ได้ผล						
5) ช่อผลลำไยหลังจากเก็บเกี่ยวจากต้นแล้ว ถ้าพบศัตรูพืชต้องคัด แยกไว้ต่างหาก						
9. การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง						
1) ใช้สารเคมีถูกต้องตามกฎหมาย						
2) หยุดใช้สารเคมีก่อนเก็บเกี่ยวตามที่ฉลากกำหนด						
3) ใช้สารเคมีตามปริมาณ อัตราที่กำหนด						
4) มีคำแนะนำบนฉลากให้ใช้กับพืชนั้น ๆ (ลำไย) ได้						
5) หากเป็นวัตถุอันตรายต้องมีเลขทะเบียนวัตถุอันตราย						

หลักการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
10. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน						
10.1 วิธีการเก็บเกี่ยว						
1) เก็บเกี่ยวด้วยความระมัดระวัง						
2) ป้องกันไม่ให้ผลผลิตกระทบน้ำ						
3) ขนย้ายผลผลิตลำไยจากบริเวณที่เก็บเกี่ยวไปยังโรงเรือนหรือในที่ร่ม						
10.2 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว						
1) ขนย้ายผลผลิตด้วยความระมัดระวัง						
2) ตัดแต่งช่อลำไย และคัดขนาดผลลำไย						
3) คัดแยกผลผลิตที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยว						
4) คัดแยกผลผลิตตำหนิจากโรคและแมลง						
5) จัดเรียงช่อผลในภาชนะบรรจุผลผลิตลำไย						
11. การขนส่งผลผลิตไปยังจุดรวบรวมสินค้า						
1) บรรจุในพาหนะที่ใช้ในการขนส่งด้วยความระมัดระวัง						
2) ป้องกันความเสียหายจากลม ความร้อน และแสงแดด						
3) จัดเรียงภาชนะที่บรรจุผลผลิตอย่างระมัดระวัง						
4) ขนส่งด้วยความระมัดระวัง						
5) ขนส่งไปยังจุดรวบรวมสินค้าทันทีที่เก็บเกี่ยวเสร็จเรียบร้อย						

หลักการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย	ไม่ ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
12. การควบคุมการคละปนของผลิตผลด้อยคุณภาพกับผลิตผลคุณภาพ						
12.1 ตรวจสอบการคละปนของผลิตผลที่ไม่ได้ขนาด						
1) ตัดแต่งช่อผล						
2) กัดช่อผลที่มีขนาดไม่สม่ำเสมอออก						
3) ตรวจสอบการคละปนแล้วในภาชนะบรรจุ						
4) เรียงภาชนะบรรจุผลผลิตที่ผ่านการตรวจสอบให้เป็นระเบียบ						
12.2 ตรวจสอบการคละปนและคัดแยกผลิตผลลำไยที่มีศัตรูเข้าทำลาย						
1) ตรวจสอบการคละปนของผลผลิตลำไยที่มีศัตรูเข้าทำลาย						
2) ตัดผลลำไยที่มีศัตรูทำลาย						
3) คัดแยกผลลำไยที่มีศัตรูทำลายไว้ต่างหาก						

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรที่มีต่อระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทาง
การเกษตรที่ดีสำหรับลำไย

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ที่ตรงกับระดับของปัญหาของท่าน ดังนี้

ประเด็นปัญหา	ไม่มี ปัญหา	ระดับของปัญหา					ข้อเสนอแนะ
		น้อย ที่สุด	น้อย ย	ปาน กลาง	มา ก	มาก ที่สุด	
1. การจัดการสุขลักษณะฟาร์ม							
2. การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์ การเกษตร							
3. การจัดการปัจจัยการผลิต							
4. การปฏิบัติและการควบคุมการ ผลิต							
5. การบันทึกและการควบคุม เอกสาร							
6. การจัดเก็บและการควบคุม เอกสาร							
7. การจัดการเพื่อให้ได้ผลลำไยที่มี ขนาดใหญ่และสม่ำเสมอในช่อ							
8. การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไย ที่ปลอดภัยจากศัตรูพืช							
9. การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตลำไย ที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง							
10. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลัง การเก็บเกี่ยวในสวน							
11. การขนส่งผลิตผลไปยังจุด รวบรวมสินค้า							
12. การควบคุมการคละปนของ ผลิตผลต่อคุณภาพกับผลิตผล คุณภาพ							

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางนิภาพร วงศ์สะอาด
วัน เดือน ปีเกิด	28 พฤศจิกายน 2525
สถานที่เกิด	อำเภอสามเงา จังหวัดตาก
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. 2548
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอสามเงา อำเภอสามเงา จังหวัดตาก
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

